

Lokalna Strategia Rozwoju

na lata 2009-2015

„Równość szans między tym,
co lokalne a ponad lokalne.
Potrzeby ogólnospołeczne
są zaspokajane na równi z
potrzebami lokalnych
społeczności”

Dokument opracowano
na potrzeby Stowarzyszenia
„**Lokalna Grupa Działania**
Partnerstwo Kaczawskie”

Mściwojów, czerwiec 2013

SPIS TREŚCI:

	WSTĘP	4
	I. Charakterystyka lokalnej grupy działania (LGD)	5
	<i>Nazwa i status prawny LGD</i>	
	<i>Opis procesu budowania partnerstwa</i>	
	<i>Charakterystyka członków LGD i sposób rozszerzania lub zmiany składu</i>	
	<i>Struktura Rady - organu decyzyjnego LGD</i>	
	<i>Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego</i>	
	<i>Kwalifikacje i doświadczenie osób wchodzących w skład organu decyzyjnego</i>	
	<i>Doświadczenie LGD i członków LGD w realizacji operacji</i>	
	II. Opis obszaru objętego LSR	25
	<i>Wykaz gmin wchodzących w skład LGD</i>	
	<i>Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne, przyrodnicze, historyczne i kulturowe</i>	
	<i>Ocena społeczno-gospodarcza obszaru</i>	
	<i>Specyfika obszaru</i>	
	III. Analiza SWOT dla obszaru Partnerstwa Kaczawskiego	48
	<i>Analiza</i>	
	<i>Wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy</i>	
	<i>Wizja rozwoju obszaru LGD Partnerstwo Kaczawskie</i>	
	IV. Określenie celów ogólnych i szczegółowych	52
	<i>Syntetyczne zestawienie celów</i>	
	<i>Planowane przedsięwzięcia</i>	
	V. Określenie misji LGD	59
	VI. Wykazanie spójności specyfiki obszaru z celami LSR	60

VII. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR	61	
VIII. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach LSR	61	
IX. Określenie procedur	62	
 <i>Nabór wniosków o pomoc</i>		
 <i>Procedura oceny zgodności operacji z LSR</i>		
 <i>Procedura oceny operacji wg lokalnych kryteriów wyboru</i>		
 <i>Procedury odwołania od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sprawie wyboru operacji</i>		
 <i>Procedura zmiany kryteriów lokalnych</i>		
X. Budżet LSR	68	
 <i>Określenie budżetu LSR dla każdego roku jej realizacji</i>		
XI. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR	72	
XII. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR	73	
XIII. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej	75	
XIV. Powiązanie LSR z innymi dokumentami	75	

Mściwojów, czerwiec 2013

XVI. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich	81	
XVII. Informacja o dołączanych do LSR załącznikach	82	

Mściwojów, czerwiec 2013

Szanowni Państwo!

Z wielką nadzieją rozpoczęliśmy pracę nad budowaniem Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” dla obszaru obejmującego gminy: Bolków, Krotoszyce, Męcinka, Mściwojów, Paszowice, Pielgrzymka, Świerzawa, Wądroże Wielkie, Wojcieszków, Zagrodno, Złotoryja. Dziś nadszedł ten czas, w którym zakończyła się praca nad dokumentem, a rozpoczyna okres wdrażania strategii na obszarze całego partnerstwa.

Zaangażowanie wielu mieszkańców, przedsiębiorców, radnych, wójtów, burmistrzów i sołtysów zaowocowało powstaniem Partnerstwa Kaczawskiego, w którym możemy współpracować na rzecz regionu. Dość długo zastanawialiśmy się, jakie cele wybrać i nad jakimi działaniami powinniśmy się skupić. Owocem naszych zbiorowych analiz i rozważań jest ten dokument - Lokalna Strategia Rozwoju - przygotowany z inicjatywy Stowarzyszenia Kaczawskiego w ramach Pilotażowego Programu LEADER+ i środków samorządów oraz Unii Europejskiej. Opracowana strategia posłuży nam do lepszego zarządzania i sterowania rozwojem naszego partnerstwa, ale również do udziału w programie LEADER w nowym okresie programowania na lata 2007-2013 wdrażanym przez Lokalną Grupę Działania na obszarze partnerstwa i Samorząd Województwa na terenie Dolnego Śląska. Uznaliśmy, że główne nasze starania będą koncentrowały się na wykorzystaniu wielkiego bogactwa przyrodniczo-kulturowego Gór i Pogórza Kaczawskiego oraz mieszkańców, którzy zaczynają nazywać siebie Góralami Kaczawskimi. Oferowane przez naszych przodków oraz przyrodę dary posłużą nam wszystkim do poprawienia warunków życia i zrównoważonego rozwoju na obszarach wiejskich.

Mamy nadzieję, że nasza partnerska współpraca w dużej mierze przyczyni się do rozwoju naszego regionu. W tym celu konieczne jest osobiste zaangażowanie się wszystkich mieszkańców w realizację zawartych w tym dokumencie działań.

I CHARAKTERYSTYKA LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA (LGD)

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania (dalej nazywana LGD) Partnerstwo Kaczawskie” jest podmiotem, który jest odpowiedzialny za realizację Lokalnej Strategii Rozwoju (dalej LSR). LGD została utworzona w drodze partnerskiego dialogu oraz współpracy na obszarze 11 graniczących ze sobą gmin Dolnego Śląska. Partnerstwo zbudowane zostało w oparciu o wzajemne zaufanie oraz współpracę trzech sektorów: publicznego, społecznego oraz gospodarczego na mocnych filarach działającego na tym obszarze od 2004 roku Partnerstwa Kaczawskiego oraz Stowarzyszenia Kaczawskiego.

1.1 NAZWA I STATUS PRAWNY LGD ORAZ DATA WPISU DO KRAJOWEGO REJESTRU SĄDOWEGO I NUMER W REJESTRZE

Lokalna Strategia Rozwoju dla Partnerstwa Kaczawskiego będzie realizowana przez **Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”** - zarejestrowane w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu Wydział IV Gospodarczy.

- nazwa LGD: pełna oficjalna nazwa LGD, zapisana jest w Statucie i brzmi:

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”

- status prawny LGD:

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”

ma status **stowarzyszenia**.

1. Data wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego: 4 listopada 2008 roku
2. Numer pozycji rejestru (numer KRS): 0000317167
3. Siedziba oraz Biuro mieści się pod adresem: **Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”, 59-407 Mściwojów 45 a**

1.2 OPIS PROCESU BUDOWANIA PARTNERSTWA

Wszystko zaczęło się wiosną 2004 r. od realizacji przez Klub Przyrodników ze Świebodzina projektu: Budowanie partnerstwa w planowaniu ochrony przyrody na przyszłym obszarze sieci Natura 2000 „Góry i Pogórze Kaczawskie” finansowanego ze środków Unii Europejskiej, w ramach grantu Phare 2001, Program Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Zaplanowane tam działania miały na celu wypracowanie partnerskiej współpracy pomiędzy samorządami, organizacjami pozarządowymi i biznesem oraz zaangażowanie lokalnych grup społecznych do aktywnego i konstruktywnego włączenia się w proces planowania zasad ochrony przyrody. Działania te przyniosły wiele pozytywnych rezultatów, ale przede wszystkim przyczyniły się do zawiązania Partnerstwa Kaczawskiego i podpisania **deklaracji wspólnego, trójsektorowego, partnerskiego działania na rzecz zrównoważonego rozwoju** na obszarze Gór i Pogórza Kaczawskiego **we wrześniu 2004 roku**. Kolejnym etapem rozwoju naszego Partnerstwa było wstąpienie w 2006 roku do Krajowej Sieci Grup Partnerskich na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju, koordynowanej przez Fundację Partnerstwo dla Środowiska z Krakowa, która w swych szeregach zrzesza 21 Partnerstw z całej Polski oraz współpracuje z podobnymi sieciami Partnerstw w całej Europie. Zasięg działania naszej grupy rozpościera się na dość rozległym obszarze pomiędzy Legnicą, Jelenią Górą, a Strzegomiem w regionie nazywanym Krainą Wygasłych Wulkanów w dużej części obejmujący Góry i Pogórze Kaczawskie. Region ten

uważany jest przez wielu turystów, przyrodników i przewodników za jedno z najpiękniejszych miejsc w Polsce. Partnerstwo swym zasięgiem obejmuje 3 powiaty i 11 gmin. Jest to 8 gmin wiejskich: Krotoszyce, Męcinka, Mściwojów, Paszowice, Pielgrzymka, Wądroże Wielkie, Zagrodno, Złotoryja – wiejska, 2 gminy wiejsko – miejskie: Bolków i Świerzawa, oraz 1 gmina miejska: Wojcieszów, które zdecydowały, poprzez podjęcie stosownych uchwał Rady Gminy, o przystąpieniu do Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Kaczawskie oraz programu LEADER.

Proces budowania oraz zacieśniania partnerskiej współpracy wciąż trwa choć należy uznać za ogromny sukces działania grupy, która z każdym rokiem konsoliduje i umacnia swoje struktury, a w przeciągu ostatnich dwóch lat powiększyła się o 4 gminy, które zaakceptowały nasze działania i postanowiły aktywnie się do nich włączyć.

Zarejestrowane w zeszłym roku Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” zbudowane zostało na solidnych podstawach grupy nieformalnej -

Partnerstwa Kaczawskiego oraz organizacji pozarządowej - Stowarzyszenia Kaczawskiego, które w poprzednim okresie programowania było beneficjentem II Schematu Pilotażowego Programu LEADER+.

Wszystkie projekty i programy były realizowane w ramach partnerskiej współpracy, przy współpracy administracji publicznej, gmin z obszaru partnerstwa oraz administracji rządowej, a także przy zaangażowaniu lokalnych organizacji pozarządowych, biznesu i aktywnych ludzi – mieszkańców Gór i Pogórza Kaczawskiego.

Efektem tej współpracy są wspólne projekty i przedsięwzięcia realizowane na tym obszarze:

Rozwój Sekretariatu GP "Partnerstwo Gór i Pogórza Kaczawskiego" – Fundacja Partnerstwo dla Środowiska - zbudowanie Grupy Partnerskiej Gór i Pogórza Kaczawskiego oraz zaangażowanie samorządów z tego obszaru do partnerskiej współpracy na rzecz rozwoju regionu. W szeregi tej nowej struktury weszło 11 samorządów pragnących coś zmienić i wspólnie pracować w oparciu o wzajemne zaufanie.

Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego

Proces kształtowania warunków życia ludzi na obszarach wiejskich, którego animatorem i podmiotem jest społeczność lokalna. W ramach tych działań zostało zorganizowanych, przy współpracy Wydziału Rozwoju Obszarów Wiejskich przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego, kilka konferencji regionalnych: w Jaworze, Męcince i Prusicach w kwietniu 2007 roku oraz w Męcince w listopadzie 2008r. Liderzy Stowarzyszenia Kaczawskiego poprowadzili również wiele szkoleń i spotkań z mieszkańcami regionu w ramach opracowywania Planów Odnowy Miejscowości.

„Aktywny lider – aktywna wieś”

Zwrócenie uwagi liderów wiejskich na możliwość wykorzystania zasobów kulturowych i tradycji do zrównoważonego rozwoju wsi.

Przygotowanie liderów i mieszkańców wsi do lepszego pozyskiwania, a także wykorzystania środków Unii Europejskich oraz środków z innych konkursów na potrzeby rozwoju przy zachowaniu dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego regionu.

Ekomuzea Kaczawskie - otwarte muzea tematyczne, których obiekty rozproszone są w terenie, i tworzą żywą kolekcję wartości przyrodniczych i kulturowych regionu oraz dorobek jego mieszkańców

Na terenie Partnerstwa Kaczawskiego działają:

- Ekomuzeum Wsi Dolnośląskiej, Szkółkarstwa i Sadownictwa w gminie Mściwojów
- Ekomuzeum Rzemiosła w Dobkowie

Jest już pomysł na:

- Ekomuzeum Bitwy Kaczawskiej

Produkt lokalny

jest czymś, co mieszkańcy danego terenu uważają za tradycyjne i pospolite, a osoby z zewnątrz za specyficzne i niepowtarzalne. Jest szansą na zachowanie dziedzictwa przyrodniczo -kulturowego Kaczawskiej wsi. Nasze Partnerstwo stara się wspierać różnorodnymi działaniami lokalnych rękodzielników, przede wszystkim poprzez organizację imprez regionalnych: Kaczawski Jarmark Bożonarodzeniowy, Kaczawski Jarmark Wielkanocny oraz poprzez wsparcie imprez lokalnych promujących zasoby lokalne.

"Działaj Lokalnie" – Lokalna Organizacja Grantowa

Poprzez przyznawanie dotacji w otwartych konkursach grantowych pomagamy w budowaniu aktywnych społeczności lokalnych, w których mieszkańcy wspólnie definiują własne problemy i starają się im przeciwdziałać bądź łagodzić ich skutki. W latach 2007 r.- 2008 r. udało się dofinansować 23 projekty na kwotę 69 000 zł.

Na terenie naszego partnerstwa zrealizowane zostały również projekty przez zaprzyjaźnione organizacje i osoby:

- Arleg – Agencja Rozwoju Regionalnego w Legnicy - „Agroturystyka – szansą dla regionu”
- Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja” - „Kaczawskie pętle rowerowe”
- Wolontariuszka z Francji - Bérengere Dubois de Mont-Marin - „Co mi się u mnie podoba?” w ramach Programu Młodzież finansowanego ze środków Unii Europejskiej

W ramach ożywienia lokalnej społeczności i budowania partnerskiej współpracy nasze partnerstwo, dzięki zaangażowaniu organizacji pozarządowych, samorządów i ludzi przeprowadziło liczne warsztaty, konferencje i seminaria, których celem jest współpraca na szeroką skalę ze społecznościami lokalnymi, zamieszkującymi obszary wiejskie województwa dolnośląskiego oraz pobudzenie aktywności mieszkańców wsi, poprzez stymulowanie i wspomaganie oddolnych inicjatyw rozwojowych oraz stworzenie odpowiednich mechanizmów i instrumentów wsparcia.

1.3 CHARAKTERYSTYKA CZŁONKÓW LGD ALBO JEJ PARTNERÓW I SPOSÓB ROZSZERZANIA LUB ZMIANY SKŁADU LGD

Lokalna Grupa Działania „Partnerstwo Kaczawskie” liczyła w dniu 28 czerwca 2013 roku, 82 członków, wśród których są reprezentanci wszystkich trzech sektorów. Wykaz członków partnerstwa zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 1. Wykaz członków – osób prawnych - Lokalnej Grupy Działania „Partnerstwo Kaczawskie”:

Lp	Nazwa osoby prawnej	Siedziba	Osoba reprezentująca na Zebraniu Założycielskim	Sektor	Funkcja w strukturze LGD
1.	Powiat Jaworski	ul. Wrocławska 26, 59-400 Jawor	Stanisław Laskowski	Publiczny	Członek zwyczajny
2.	Gmina Wądroże Wielkie	Wądroże Wielkie 64, 59-430 Wądroże Wielkie	Seweryn Sterc	Publiczny	Członek zwyczajny
3.	Gmina Zagrodno	Zagrodno 52, 59-516 Zagrodno	Mieczysław Słonina	Publiczny	Członek zwyczajny
4.	Miasto Wojcieszów	ul. Pocztowa 1, 59-550 Wojcieszów	Sławomir Maciejczyk	Publiczny	Członek zwyczajny
5.	Gmina Paszowice	Paszowice 137, 59-411 Paszowice,	Sebastian Oszczęda	Publiczny	Członek zwyczajny
6.	Gmina Złotoryja	Al. Miła 4, 59-500 Złotoryja	Maria Leśna	Publiczny	Członek rady
7.	Gmina Świerzawa	Świerzawa Pl. Wolności 60	Zbigniew Mosoń	Publiczny	Członek zwyczajny
8.	Gmina Bolków	ul. Rynek 1 59-420 Bolków	Jacek Machynia	Publiczny	Członek rady
9.	Gmina Mściwojów	Mściwojów 43, 59-407 Mściwojów	Mariusz Foryś	Publiczny	Członek komisji rewizyjnej
10	Gmina Krotoszyce	ul. Piastowska 46, 59-223 Krotoszyce	Beata Castaneda Trujillo	Publiczny	Członek rady
11	Gmina Pielgrzymka	Pielgrzymka 117, 59-524 Pielgrzymka	Tomasz Sybis	Publiczny	Członek zwyczajny
12	Gmina Męcinka	Męcinka 11, 59-424 Męcinka	Zbigniew Przychodzeń	Publiczny	Członek zwyczajny
13	Szkoła Podstawowa w Wądrożu Wielkim	Wądroże Wielkie 170/4, 59-430 Wądroże Wielkie	Zofia Pyż	Publiczny	Członek rady
14	Gminny Ośrodek Kultury	Paszowice 142, 59-411 Paszowice	Małgorzata Świdarska	Publiczny	Członek Zarządu
15	„NOW-ROL” Spółka z o.o.	Wojcieszyn 33B, 59-524 Pielgrzymka	Jan Paluch	Gospodarczy	Członek zwyczajny
16	Gminne Przedsiębiorstw	Pielgrzymka 108 A, 59-524 Pielgrzymka	Józef Zając	Gospodarczy	Członek rady

	o Komunalne Sp. z o.o.				
17	Stowarzyszenie Kaczawskie	Mściwojów 20, 59-407 Mściwojów	Ewelina Rozpędowska	Społeczny	Członek rady
18	Towarzystwo Miłośników Gminy Pielgrzymka	Pielgrzymka 117, 59-524 Pielgrzymka	Zenon Bernacki	Społeczny	Członek zwyczajny
19	Stowarzyszenie Przyjaciół Nowej Wsi Wielkiej i Nowej Wsi Małej	Nowa Wieś Wielka 30, 59-411 Paszowice	Kazimierz Rogowski	Społeczny	Członek rady
20	Stowarzyszenie Promocji Kultury „Teraz Zagrodno”	Zagrodno 187, 59-516 Zagrodno	Helena Ceglarska	Społeczny	Członek zwyczajny
21	Przedsiębiorstwo Transportowo-Budowlane Sp. z o.o.	50-519 Wrocław ul. Gajowa 23/14 Oddział Złotoryja 59-500 Złotoryja ul. Legnicka 39	Emilia Maciejewska	Gospodarczy	Członek rady
22	Stowarzyszenie Towarzystwo Miłośników Piotrowice	Piotrowice 98 59-424 Męcinka	Daniel Śmiłowski	Społeczny	Członek zwyczajny
23	Złotoryjskie Towarzystwo Tradycji Górniczych	Al. Miła 1 59-500 Złotoryja	Andrzej Kowalski	Społeczny	Członek zwyczajny
24	Przedsiębiorstwo Gastronomiczno-Hotelowe „Przy Miłej” sp. z o.o	Al. Miła 1 59-500 Złotoryja	Aleksandra Stępień	Gospodarczy	Członek zwyczajny
25	Powiat Złotoryjski	pl. Niepodległości 8 59-500 Złotoryja	Józef Sudół	Publiczny	Członek zwyczajny
26	Parafia Rzymsko – Katolicka p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego	Snowidza 85 A 59-407 Mściwojów	Dariusz Pudełko	Społeczny	Członek zwyczajny
27	Parafia Rzymsko – Katolicka p.w. św. Jadwigi	Prusice 77 59-500 Złotoryja	Kazimierz Białek	Społeczny	Członek zwyczajny
28	Stowarzyszenie „Nasze Krotoszyce”	ul. Piastowska 40 A 59-223 Krotoszyce	Wiesława Bartosiewicz	Społeczny	Członek zwyczajny
29	Stowarzyszenie „Aktywni dla Mierczyc”	Mierczyce 65 59- 430 Wądroże Wielkie	Dariusz Żołnierczyk	Społeczny	Członek zwyczajny

30	Parafia Rzymsko – Katolicka p.w. św. Piotra i Pawła w Lipie	Lipa 74, 59-420 Bolków	Paweł Opala	Społeczny	Członek zwyczajny
31	Parafia Rzymsko – Katolicka p.w. św. Piotra i Pawła w Kosiskach	pl. Jana Pawła II Nr 1, 59-430 Wądroże Wielkie	Daniel Biszczanik	Społeczny	Członek zwyczajny
32	Stowarzyszenie Ekomuzeum Wsi Dolnośląskiej	Mściwojów 38, 59-407 Mściwojów	Krzysztof Lis	Społeczny	Członek zwyczajny
33	Zakład Gospodarki Komunalnej w Mściwojowie	Mściwojów 20, 59-407 Mściwojów	Piotr Jaworski	Gospodarczy	Członek zwyczajny
34	Międzyszkolny Klub Sportowy AURUM KOBUD Złotoryja	Ul. Legnicka 17 59-500 Złotoryja	Mirosław Kopiński	Społeczny	Członek zwyczajny
35	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Św. Andrzeja Apostoła w Męcince	59-424 Męcinka 27	Marek Kluwak	Społeczny	Członek zwyczajny
36	Stowarzyszenie Geocaching Polska	ul. Lipowa 20, 59-220 Legnica	Patric Rzeźwicki	Społeczny	Członek zwyczajny
37	Dritum Sp. Z o.o.	ul. Kościelna 6 59-550 Wojcieszów	Jolanta Sałek	Gospodarczy	Członek zwyczajny
38	Parafia Rzymsko - Katolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Wojcieszowie	Ul. Bolesława Chrobrego 201, 59 – 500 Wojcieszów	Zbigniew Herbut	Społeczny	Członek zwyczajny

Tabela nr 2.

Wykaz członków – osób fizycznych - Lokalnej Grupy Działania „Partnerstwo Kaczawskie”

LP.	IMIĘ I NAZWISKO	ADRES ZAMIESZKANIA	SEKTOR	FUNKCJA W STRUKTURZE LGD
1.	Piotr Pieniążek	Targoszyn 18, 59-407 Mściwojów	społeczny	Prezes
2.	Waldemar Dziędziola	Męcinka 101 59-424 Męcinka	społeczny	Członek Zarządu – wiceprezes

3.	Gabriela Męczyńska	Snowidza 31, 59-407 Mściwojów	społeczny	Członek Zarządu – skarbnik
4.	Anna Rabska	Proboszczów 59-524 Pielgrzymka	społeczny	Członek Zarządu
5.	Krystyna Gadek	Budziszów Wielki 93/4 59-430 Wądroże Wielkie	społeczny	Członek zwyczajny
6.	Ewa Utratna	Nowa Wieś Grodziska 11 B/2, 59-524 Pielgrzymka	gospodarczy	Członek zwyczajny
7.	Lucyna Ochrombel	Nowa Męcinka 5, 59-424 Męcinka	społeczny	Członek zwyczajny
8.	Anna Zabawa	Krotoszyce ul. Piastowska 47, 59-223 Krotoszyce	społeczny	Członek komisji rewizyjnej
9.	Zygmunt Melner	Sichów 19 59-424 Męcinka	społeczny	Członek rady
10.	Ewelina Bachmatiuk	Uniejowice 56, 59-516 Zagrodno	społeczny	Członek rady
11.	Elżbieta Stachurska	Mściwojów 39, 59-407 Mściwojów	społeczny	Członek zwyczajny
12.	Krzysztof Kowalczyk	Jawor ul. Jagiellończyka 9a/3 59-400 Jawor	publiczny	Członek rady
13.	Maria Krasecka	Wądroże Wielkie 197, 59-430 Wądroże Wielkie	społeczny	Członek zwyczajny
14.	Dorota Sadowska	Ul. Słoneczna 2, 59-550 Wojcieszów	społeczny	Członek rady
15.	Żaneta Klonowska	Wilków 80, 59-500 Złotoryja	społeczny	Członek rady
16.	Andrzej Ruszlewicz	ul. Połabian 52, 52-339 Wrocław	społeczny	Członek zwyczajny
17.	Irena Stolarczyk	Mierczyce 30, 59-430 Wądroże Wielkie	społeczny	Członek zwyczajny
18.	Wiktor Urbańczyk	Radzimowice 9, 59-420 Bolków	społeczny	Członek zwyczajny
19.	Agata Rudnicka	Dobków 104, 59-540 Świerzawa	społeczny	Członek zwyczajny
20.	Halina Marzec	Dobków 11, 59-540 Świerzawa	społeczny	Członek zwyczajny
21.	Wiesław Szymczyk	ul. Lipowa 8a/6 59-400 Jawor	społeczny	Członek zwyczajny
22.	Damian Męczyński	Snowidza 31, 59-407 Mściwojów	społeczny	Członek zwyczajny
23.	Michał Drelinkiewicz	Czaple 22, 59-524 Pielgrzymka	społeczny	Członek zwyczajny
24.	Evelio Castaneda Trujillo	ul. W Witosa 17, 59-223 Krotoszyce	społeczny	Członek zwyczajny
25.	Agnieszka Foryś	Czernica 13, 58-173 Roztoka	społeczny	Członek zwyczajny
26.	Bogusława Rudnicka	Dobków 104, 59-540 Świerzawa	gospodarczy	Członek zwyczajny
27.	Roman Dojlido	Paszowice 36, 59-411 Paszowice	społeczny	Członek zwyczajny
28.	Piotr Nowek	Kłonice 7, 59-411	społeczny	Członek

		Paszowice		zwyczajny
29.	Maria Łączna	ul. Jaworska 23a 59-420 Bolków	społeczny	Członek zwyczajny
30.	Edward Czarny	ul. Jaworska 32/2 59-420 Bolków	społeczny	Członek zwyczajny
31.	Alina Woźnicka - Koch	Targoszyn 1 F/6 59-407 Mściwojów	społeczny	Członek rady
32.	Hajdun Beata	Pyskowice 16 a 59-500 Złotoryja	społeczny	Członek zwyczajny
33.	Sławomir Kosz	59-550 Wojcieszów ul. Kościelna 6/1	gospodarczy	Przewodniczący komisji rewizyjnej
34.	Waldemar Tłusty	59-407 Mściwojów 14	społeczny	Członek zwyczajny
35.	Marzena Szkutnik	Czaple 24 59-524 Pielgrzymka	społeczny	Członek rady
36.	Arleta Gregulska- Oksińska	59-424 Męcinka 25 A/2	społeczny	Członek rady
37.	Ewelina Jankowska	Jakuszowa 2 59-411 Paszowice	społeczny	Członek zwyczajny
38.	Irena Czubek	ul. Rynek 27a, 59-420 Bolków	społeczny	Członek zwyczajny
39.	Sławomir Janus	Paszowice 191A, 59-411 Paszowice	społeczny	Członek zwyczajny
40.	Beata Zatorska	Uniejowice 90, 59-516 Zagrodno	społeczny	Członek zwyczajny
41.	Renata Stefania Kijanka	Uniejowice 90, 59-516 Zagrodno	społeczny	Członek zwyczajny
42.	Adam Kasiedczak	Nowa Wieś Grodziska 103, 59-524 Pielgrzymka	gospodarczy	Członek zwyczajny
43.	Paweł Kazimierz Szudrowicz	Bolkowice 16, 59-411 Paszowice	gospodarczy	Członek zwyczajny
44.	Janusz Hołyński	Małuszów 18, 59-424 Męcinka	gospodarczy	Członek zwyczajny

Jak wynika z podanego wyżej wykazu, w skład LGD „Partnerstwo Kaczawskie” wchodzi:

- 16 członków reprezentujących sektor publiczny, co stanowi 19,51% składu LGD,
- 54 członków reprezentujących sektor społeczny, co stanowi 65,86 % składu LGD,
- 12 członków reprezentujących sektor gospodarczy, co stanowi 14,63 % składu LGD.

Członkami Stowarzyszenia LGD „Partnerstwo Kaczawskie” są: 11 lokalnych stowarzyszeń działających na terenie obszaru objętego LSR, 2 powiaty, 11 gmin, 3 jednostki organizacyjne gminy, 6 parafii rzymsko-katolickie, 5 spółek oraz 44 osoby fizyczne.

Rozszerzanie składu partnerstwa to z jednej strony procedury formalne związane z przyjmowaniem nowych członków, a z drugiej strony – działania podejmowane przez władze Stowarzyszenia w celu pozyskanie nowych członków, takie jak:

- spotkania i szkolenia dla mieszkańców obszaru na temat podejścia Leader i roli Stowarzyszenia w jego wdrażaniu,
- prowadzenie strony internetowej LGD z informacjami na temat działalności Stowarzyszenia,
- wydanie ulotki informacyjnej prezentującej zawartość Lokalnej Strategii Rozwoju i zasady jej realizacji.

Procedury formalne dotyczące przyjmowania członków określa Statut Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”. Zgodnie z nimi osoba lub podmiot zainteresowany uzyskaniem członkostwa w Stowarzyszeniu musi złożyć pisemne oświadczenie woli (deklaracja członkowska) o przystąpieniu do Lokalnej Grupy Działania jako członek zwyczajny. Złożone oświadczenie rozpatruje Zarząd, który decyduje o przyjęciu w poczet członków zwyczajnych Stowarzyszenia w drodze uchwały podjętej zwykłą większością głosów. W przypadku, gdy Zarząd wydaje decyzję odmowną, zobowiązany jest pisemnie powiadomić kandydata o odmowie przyjęcia. Powiadomienie powinno zawierać przyczyny odmowy przyjęcia oraz wskazanie możliwości odwołania się od postanowienia Zarządu do Walnego Zebrania Członków. Od odmownej decyzji Zarządu zainteresowanemu przysługuje prawo odwołania się do Walnego Zebrania, którego uchwała w tym przedmiocie jest ostateczna.

1.4. STRUKTURA RADY ORGANU DECYZYJNEGO LGD

Powołana, na podstawie Statutu LGD, Rada ma wyłączną właściwość wyboru operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia nr 1698/2005¹, zwanych dalej „organem decyzyjnym”. Struktura Rady zawarta jest w poniższej tabeli.

Sposób rozszerzania lub zmiany składu Rady został opisany w Statucie Stowarzyszenia LGD Partnerstwo Kaczawskie. Do Rady kandydować mogą członkowie zwyczajni stowarzyszenia, z wyjątkiem osób prawnych, w imieniu, których mogą kandydować ich przedstawiciele. Przedstawicielem osoby prawnej nie może być osoba będąca członkiem stowarzyszenia. Kadencja Rady trwa cztery lata i kończy się z chwilą powołania nowej. Mandat członków Rady wygasa z chwilą odbycia pierwszego Walnego Zebrania Członków odbywającego się w roku kalendarzowym, w którym upływa okres kadencji. Mandat członka Rady wygasa przed upływem kadencji z powodu: ustania członkostwa w Stowarzyszeniu, pisemnej rezygnacji, śmierci, odwołania przez Walne Zebranie Członków. W przypadkach wygaśnięcia mandatu członka Rady przed upływem kadencji Walne Zebranie Członków dokonuje uzupełnienia składu organu na okres do upływu kadencji. Wyłączne prawo rekomendowania kandydatów do Rady mają Członkowie Stowarzyszenia. Wybór członków Rady dokonywany jest w drodze głosowania powszechnego i jawnego. Walne Zgromadzenie Członków może podjąć uchwałę o ustanowieniu głosowania tajnego. Każdy członek zwyczajny Stowarzyszenia dysponuje 1 głosem. Wybór uznaje się za dokonany, gdy za danym kandydatem opowiedziała się zwykła większość głosujących przy obecności, co najmniej 1/3 ilości członków posiadających prawo głosu. Najważniejszą rolą i zadaniem Rady jest wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia Rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. Urz. UE L277 z 21.10.2005 r. str.1), które mają być realizowane w ramach opracowanej przez Stowarzyszenie Lokalnej Strategii Rozwoju. Szczegółowe uprawnienia, organizację pracy oraz tryb obradowania określa regulamin Rady.

1.5. ZASADY I PROCEDURY FUNKCJONOWANIA LGD ORAZ ORGANU DECYZYJNEGO

Stowarzyszenie LGD wykonuje swoje zadania na podstawie Statutu. W tym dokumencie określono również zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego stanowi on załącznik do wniosku. Decyzje podejmowane są na podstawie uchwał kolegialnych, zazwyczaj zwykłą większością głosów z wyjątkiem wyboru władz Stowarzyszenie i podejmowania decyzji o rozwiązaniu organizacji. Procedury przewidują również wyłączenie od udziału w wyborze operacji

¹ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.).

bezpośrednio zainteresowanych stron. Statut określa, że działalność Stowarzyszenia oparta jest na pracy społecznej członków i zatrudnionych pracownikach. Zarząd Stowarzyszenia przyjął Regulamin Biura, który wraz z załącznikami reguluje:

- procedurę naboru pracowników;
- opis stanowisk (wymagań koniecznych i pożądanых);
- strukturę biura (określającą stanowiska i proces podejmowania decyzji).

Siedziba Biura Stowarzyszenia LGD jest wyraźnie oznakowana. Na budynku umieszczono tablicę, na drzwiach lokalu widnieje informacja o godzinach pracy. Członkowie Zarządu, zgodnie z wymogami Statutu, posiadają odpowiednie kwalifikacje. W Biurze Stowarzyszenia jest ogólnie dostępna dokumentacja poświadczająca kwalifikacje i doświadczenie Członków Zarządu. Statut posiada zapis o zakazie łączenia funkcji w Zarządzie oraz Komisji Rewizyjnej, o niepozostawianiu w związkach małżeńskich, pokrewieństwie i podległości z tytułu zatrudnienia.

Władzami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada, Komisja Rewizyjna.

Walne Zebranie Członków jest najwyższą władzą Stowarzyszenia. Do kompetencji Walnego Zebrania Członków należy:

- uchwalanie kierunków i programów organizacyjnej i finansowej działalności Stowarzyszenia, w tym budżetu Stowarzyszenia;
- ustalanie liczby członków Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej;
- wybór i odwołanie członków Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, w tym wybór Prezesa Zarządu Stowarzyszenia;
- rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, w szczególności dotyczących projektów realizowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju;
- wysłuchanie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Stowarzyszenia i sprawozdania finansowego;
- wysłuchanie i zatwierdzenie sprawozdania Komisji Rewizyjnej z działalności Stowarzyszenia;
- udzielenie, po wysłuchaniu wniosków Komisji Rewizyjnej, absolutorium Zarządowi;
- rozpatrywanie odwołań od uchwał Zarządu i Rady oraz innych spraw i wniosków zgłoszonych przez członków Stowarzyszenia;
- uchwalanie zmian Statutu;
- podejmowanie uchwał w sprawie przystąpienia Stowarzyszenia do innych organizacji;
- podejmowanie uchwały w sprawie rozwiązania Stowarzyszenia oraz o przeznaczeniu jego majątku;
- uchwalanie regulaminu obrad Walnego Zebrania Członków, regulaminów pracy Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej;
- zatwierdzanie projektu Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanego przez Zarząd;
- zatwierdzanie lokalnych kryteriów wyboru, na podstawie, których oceniana będzie zgodność operacji z LSR;
- podejmowanie uchwał w zakresie rozszerzenia bądź zawężenia obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju;
- ustalenie wysokości składek członkowskich;
- ustanawianie zespołów roboczych Stowarzyszenia;
- ustanowienie zasad wynagrodzenia Prezesa Zarządu wraz z wynagrodzeniem maksymalnym;
- przyznawanie nagród i wyróżnień osobom zasłużonym dla realizacji celów obranych przez Stowarzyszenie lub dla samego Stowarzyszenia.
- podejmowanie innych uchwał w sprawach nieprzekazanych dla kompetencji innych organów.

Zarząd kieruje całokształtem działalności Stowarzyszenia zgodnie z uchwałami Walnego Zebrania Członków, reprezentuje je na zewnątrz i ponosi odpowiedzialność za swoją pracę przed Walnym Zebraniem Członków. Do kompetencji Zarządu należy:

- reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz i działanie w jego imieniu,
- kierowanie bieżącą pracą Stowarzyszenia,
- zwoływanie Walnego Zebrania Członków,
- przyjmowanie nowych członków Stowarzyszenia,
- występowanie z wnioskiem o odwołanie członka Rady do Walnego Zebrania Członków,
- powoływanie i odwoływanie Dyrektora Biura, w przypadku gdy Dyrektorem Biura nie jest Prezes Zarządu, oraz zatrudnianie pracowników Biura Stowarzyszenia,
- ustalanie wielkości zatrudniania i zasad wynagradzania pracowników Biura Stowarzyszenia, poza wynagrodzeniem Prezesa Zarządu będącego dyrektorem Biura, które ustala Walne Zebranie Członków,
- ustalanie regulaminu Biura Stowarzyszenia,
- opracowywanie projektu LSR, oraz innych wymaganych przepisami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (PROW) dokumentów, celem przystąpienia do konkursu na realizację LSR,
- przygotowanie wniosku o dofinansowanie realizacji LSR i przystąpienie do konkursu na jej dofinansowanie, zgodnie z przepisami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- realizacja LSR zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, w tym ogłaszanie konkursów na projekty z zakresu działania 4.1 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, ich przyjmowanie i przedkładanie Radzie, celem dokonania wyboru projektów do realizacji w ramach strategii,
- opracowywanie wniosków i innych dokumentów w celu pozyskiwania środków na realizację celów z innych programów pomocowych,
- uchwalanie regulaminów konkursów grantowych,
- wykonywanie innych działań wymaganych przepisami, związanych z realizacją LSR w ramach osi LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- nadzór nad przestrzeganiem postanowień niniejszego statutu.

1.6. KWALIFIKACJE I DOŚWIADCZENIE OSÓB WCHODZĄCYCH W SKŁAD ORGANU DECYZYJNEGO

Osoby wchodzące w skład Rady (organu decyzyjnego) Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” to osoby z dużym doświadczeniem, posiadające odpowiednie kwalifikacje i predyspozycje do pracy przy wyborze projektów do dofinansowania ze środków Unii Europejskiej. Zgodnie z kryteriami oceny lokalnej grupy działania w skład rady wchodzi przedstawiciele wszystkich gmin będących członkami LGD, spośród których:

- 5 osób reprezentuje sektor publiczny, co stanowi 31,25 % składu Rady,
- 2 osoby reprezentują sektor gospodarczy, co stanowi 12,50 % składu Rady,
- 9 osób reprezentuje sektor społeczny, co stanowi 56,25 % składu Rady.

Parytet płci:

W skład organu decyzyjnego wchodzi:

11 kobiet – 68,75 %

5 mężczyzn – 31,25%

Wszyscy członkowie Rady mieli styczność z realizacją lub wdrażaniem funduszy krajowych i unijnych oraz brali aktywny udział w budowaniu Partnerstwa Kaczawskiego i opracowywaniu Lokalnej Strategii Rozwoju. Część osób posługuje się językami obcymi w stopniu dobrym lub

bardzo dobrym, na co posiada stosowne zaświadczenia i certyfikaty. Przewodnicząca Rady – Pani Maria Leśna to osoba, która od wielu lat zajmuje się zarządzaniem, a zarazem ma ogromne doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, realizacji projektów i przedsięwzięć m.in. ze środków UE oraz w ich rozliczaniu.

Doświadczenie i kwalifikacje członków Rady zostały opisane w Załączniku nr 11 do wniosku o wybór LGD „Partnerstwo Kaczawskie” do realizacji LSR. Do tego Załącznika zostały także dołączone dokumenty poświadczające wymagane kwalifikacje członków Rady.

Zasady funkcjonowania Rady, w tym powoływania i odwoływania jej członków, określa Statut Stowarzyszenia stanowiący Załącznik nr 1 do wniosku o wybór LGD „Partnerstwo Kaczawskie” do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz Regulamin Rady stanowiący Załącznik nr 2 do wniosku o wybór LGD „Partnerstwo Kaczawskie” do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju.

Zgodnie z postanowieniami statutu Rada składa się z 19 członków, powoływanych przez Walne Zebranie Członków spośród jego uczestników. Przewodniczącego i Wiceprzewodniczących oraz Sekretarza Rady wybiera Rada spośród swoich członków na pierwszym posiedzeniu. Co najmniej połowę członków Rady stanowią przedstawiciele członków zwyczajnych Stowarzyszenia będących partnerami gospodarczymi i społecznymi lub innymi odpowiednimi podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie. Regulamin Rady zakazuje osobom pełniącym funkcję członka Rady jednoczesnego sprawowania funkcji członka Zarządu lub członka Komisji Rewizyjnej, ponadto zakazuje pełnienia funkcji członka Rady osobie pozostającej w stosunku bliskiego pokrewieństwa lub związku małżeńskim z członkami Zarządu lub Komisji Rewizyjnej. Ponadto Regulamin Rady zakazuje łączenia funkcji członka Rady z zatrudnieniem w biurze LGD.

Kadencja Rady trwa cztery lata i kończy się z chwilą powołania nowej. Mandat członków Rady wygasa z chwilą odbycia pierwszego Walnego Zebrania Członków odbywającego się w roku kalendarzowym, w którym upływa okres kadencji. Mandat członka Rady wygasa przed upływem kadencji z powodu: ustania członkostwa w Stowarzyszeniu, pisemnej rezygnacji, śmierci, odwołania przez Walne Zebranie Członków. W przypadkach wygaśnięcia mandatu członka Rady przed upływem kadencji Walne Zebranie Członków dokonuje uzupełnienia składu organu na okres do upływu kadencji. Wyłączne prawo rekomendowania kandydatów do Rady mają prawo Członkowie Stowarzyszenia. Wybór członków Rady dokonywany jest w drodze głosowania powszechnego i jawnego. W wyborach członków Rady pod głosowanie poddaje się listę kandydatów zgłoszoną przez członków Walnego Zebrania Członków. Walne Zebranie podejmuje decyzję w głosowaniu jawnym, o ile nie został zgłoszony i przegłosowany wniosek w sprawie głosowania w sposób tajny. Członkami Rady zostają kandydaci, którzy uzyskali największą liczbę głosów. Najważniejszą rolą i zadaniem Rady jest wybór operacji zgodnie z art. 62 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia Rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. Urz. UE L277 z 21.10.2005 r. str.1), które mają być realizowane w ramach opracowanej przez Stowarzyszenie Lokalnej Strategii Rozwoju. Szczegółowe uprawnienia, organizację pracy oraz tryb obradowania określa Regulamin Rady.

Tabela nr 3. Wiedza i doświadczenie osób wchodzących w skład LGD Partnerstwo Kaczawskie

L.P.	NAZWISKO I IMIĘ/IMIONA CZŁONKÓW ORGANU DECYZYJNEGO	WIEDZA I DOŚWIADCZENIE	FUNKCJA W ORGANIE	NAZWA REPREZENTO WANEJ GMINY	SEKTOR, KTÓREGO PRZEDSTAWICI ELEM JEST CZŁONEK RADY
1.	Leśna Maria	Wójt Gminy Złotoryja. Posiada duże doświadczenie w zakresie zarządza. Brała udział w licznych szkoleniach, konferencjach i seminariach w zakresie finansowania inwestycji oraz rozwoju obszarów wiejskich. Jako wójt nadzorowała w ostatnich latach realizację sześciu projektów dofinansowanych z UE.	Przewodnicząca	Złotoryja	publiczny
2.	Beata Castañeda Trujillo	Wójt Gminy Krotoszyce, Członek zarządu Stowarzyszenia Kaczawskiego, które wdrażało II Schemat Pilotażowego programu LEADER+. W ramach zarządu stowarzyszenia pracuje przy różnego rodzaju projektach współfinansowanych ze środków krajowych i zagranicznych. Brała udział w licznych szkoleniach jako osoba fizyczna beneficjent środków z UE na uruchomienie działalności gospodarczej. Ekspert przy UMWD.	Wiceprzewodnicząca	Krotoszyce	publiczny
3.	Bachmatiuk Ewelina	Pracuje na stanowisku ds. funduszy unijnych i zamówień publicznych, brała udział w szkoleniach dotyczących pozyskiwania i rozliczania środków z UE. Brała udział w przygotowaniu i realizacji projektów inwestycyjnych i miękkich na rzecz Gminy Zagrodno.	Członek	Zagrodno	społeczny
4.	Emilia Maciejewska	Dyrektor Finansowy w Przedsiębiorstwie Transportowo – Budowlanym Sp. z o.o. w Złotoryi działającym na obszarze gmin należących do LGD, wcześniej księgowa w tej firmie. Ukończone studia podyplomowe w zakresie rachunkowości. Ukończyła kurs dla kandydatów na księgowych bilansistów, obecnie kandydat na biegłego rewidenta. Brała udział w przygotowaniu wniosku do RPO Działanie WD w zakresie poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw z branży turystycznej.	Członek	-----	gospodarczy
5.	Klonowska Żaneta	Pracuje na stanowisku podinspektora w Gminie Złotoryja. Zajmuje się głównie pozyskiwaniem i rozliczaniem funduszy zewnętrznych. Brała udział w licznych szkoleniach i konferencjach na temat pozyskiwania środków zewnętrznych w tym z Unii Europejskiej. Ukończyła studia podyplomowe w zakresie pomocy przedakcesyjnej i funduszy strukturalnych. W ramach pełnionych obowiązków w UG brała udział w realizacji sześciu projektów inwestycyjnych na rzecz Gminy Złotoryja.	Członek	Złotoryja	społeczny
6.	Kowalczyk Krzysztof	Pracuje na stanowisku specjalisty do spraw pozyskiwania finansowych środków zewnętrznych oraz strategii rozwoju powiatu. Ukończył studia magisterskie w zakresie integracji europejskiej i polityki regionalnej. Brał udział w licznych szkoleniach i konferencjach na temat pozyskiwania środków	Członek	Jawor	publiczny

		zewnątrznych w tym z Unii Europejskiej. Uczestniczył w przygotowywaniu i zdobywaniu środków z RPO WD dla powiatu. Zrealizował kilka małych projektów ze środków krajowych i zagranicznych.			
7.	Machynia Jacek	Zastępca burmistrza Miasta i Gminy Bolków. Uczestniczył w konferencjach i spotkaniach o tematyce rozwoju obszarów wiejskich. Z uwagi na zajmowane stanowisko nadzorował realizację trzech projektów w tym finansowanych ze środków UE.	Członek	Bolków	publiczny
8.	Melner Zygmunt	Sekretarz Gminy Męcinka. Brał udział w licznych szkoleniach, konferencjach i seminariach w zakresie finansowania inwestycji oraz rozwoju obszarów wiejskich. Jako pracownik UG uczestniczył w realizacji pięciu projektów finansowanych ze środków zewnętrznych w tym UE.	Członek	Męcinka	społeczny
9.	Pyż Zofia	Dyrektor szkoły publicznej w Wądrożu Wielkim. Z ramienia szkoły i gminy brała udział w szkoleniach w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych. Jej praca skupia się w głównej mierze na wyrównywaniu szans edukacyjnych i życiowych dzieci i młodzieży z gmin wiejskich. Brała udział w przygotowaniu i realizacji trzech projektów finansowanych ze środków krajowych i UE.	Członek	Wądroże Wielkie	publiczny
10.	Rogowski Kazimierz	Aktywny lider wiejski i społecznik. Brał udział w wielu inicjatywach organizowanych na terenie swojej wsi i gminy Paszowice. Członek Stowarzyszenia Przyjaciół Nowej wsi Wielkiej i Nowej wsi Małej. Autor i koordynator projektów min. ze środków unijnych – Leader – małe projekty.	Członek	Paszowice	społeczny
11.	Rozpędowska Ewelina	Właścicielka gospodarstwa agroturystycznego i rolnik. Korzystała ze wsparcia dla rolników z SPO dla własnego gospodarstwa na rozwój agroturystyki. Brała udział w wielu szkoleniach związanych z pozyskiwaniem środków z UE i finansowanych ze środków UE. Ukończyła studia podyplomowe w zakresie agrobiznesu, systemów zarządzania, funduszy strukturalnych w ramach UE. Powołana na asesora w ramach RPO WD. Uzyskała wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie "Fundusze Unii Europejskiej a mój mały biznes turystyczny". Działa społecznie w kilku organizacjach, gdzie pracuje przy realizacji różnego rodzaju projektach, w tym w zarządzie Stowarzyszenia Kaczawskiego, które wdrażało II Schemat Pilotażowego programu LEADER+. W ramach zarządu stowarzyszenia pracuje przy różnego rodzaju projektach współfinansowanych ze środków krajowych i zagranicznych. Dr geografii.	Członek	Świerzawa	społeczny
12.	Sadowska Dorota	Sekretarz w Urzędzie Miasta Wojcieszów. Uczestniczyła w warsztatach z zakresu tworzenia LSR. Brała udział w realizacji jednego projektu na rzecz miasta Wojcieszów	Sekretarz	Wojcieszów	społeczny
13.	Woźnicka -Koch Alina	Członek zarządu Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Wsi Targoszyń, członek Stowarzyszenia Kaczawskiego, pracownik Urzędu Gminy Mściwojów, koordynator projektów społecznych realizowanych na rzecz lokalnej społeczności, realizowała i rozliczała projekty w ramach PROW 2007-2013 –	Członek	Mściwojów	społeczny

		działania Oś 3 i Oś 4 realizowane przez stowarzyszenie oraz Parafię.			
14.	Zajac Józef	Prezes Gminnego Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. w Pielgrzymce. Wieloletnie doświadczenie w zarządzaniu firmą.	Członek	Pielgrzymka	gospodarczy
15.	Gregulska-Oksińska Arleta	Pracuje na stanowisku ds. promocji i funduszy unijnych. Z racji zajmowanego stanowiska brała udział w projektach realizowanych przez gminę, współfinansowanych m.in. z UE. Brała udział w licznych szkoleniach i konferencjach na temat Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Ukończone studia podyplomowe w zakresie Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej. Pracuje jako wykładowca z przedmiotu Programy pomocowe UE w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Legnicy. Brała udział w badaniach naukowych prowadzonych w ramach projektu "Diagnoza sytuacji społeczno-zawodowej kobiet wiejskich w Polsce".	Członek	Męcinka	społeczny
16.	Szkutnik Marzena	Pracuje na stanowisku ds. pozyskiwania funduszy zewnętrznych w Gminie Pielgrzymka. Zajmuje się głównie pisanem oraz rozliczaniem projektów inwestycyjnych w ramach RPO WD, Odnowy Wsi. Leader oraz miękkich w ramach PO Kapitał Ludzki. Brała udział w licznych szkoleniach oraz spotkaniach tematycznie związanych z pozyskiwaniem środków zewnętrznych w tym z Unii Europejskiej, przeważnie środków nakierunkowanych na obszary wiejskie. Ukończyła studia na UW na wydziale Prawa i Administracji oraz podyplomowe studia na kierunku Zarządzanie. Działa społecznie w kilku organizacjach, gdzie pracuje przy realizacji różnego rodzaju projektach miękkich.	Członek	Pielgrzymka	społeczny

1.7 DOŚWIADCZENIA LGD I CZŁONKÓW LGD ALBO JEJ PARTNERÓW W REALIZACJI OPERACJI

Członkowie LGD „Partnerstwo Kaczawskie” posiadają spory zasób doświadczenia w realizacji operacji lub działań, w których były i są podejmowane przedsięwzięcia z zakresu operacji LSR. Większość członków Stowarzyszenia LGD „Partnerstwo Kaczawskie” uczestniczyła w poprzedniej edycji Programu LEADER+. Na terenie 7 gmin realizowane były zadania w ramach Pilotażowego Programu LEADER+, z którego sfinansowano między innymi: wyznakowanie szlaków turystycznych i lokalnych pętli, cykl warsztatów, kursów i szkoleń tematycznych dla mieszkańców regionu, przygotowanie sołeckich strategii rozwoju oraz planów odnowy miejscowości dla 14 miejscowości objętych wsparciem, organizację imprez kulturalnych promujących region Partnerstwa Kaczawskiego, udział w targach „FARMA” w Poznaniu i imprezach promocyjnych; wyjazd studyjny oraz opracowanie i wydanie wielu materiałów promocyjnych, opracowanie wielu ważnych dokumentów strategicznych w tym Lokalnej Strategii Rozwoju dla Partnerstwa Kaczawskiego na lata 2008-2013. Stowarzyszenie Kaczawskie posiada bogate doświadczenia wynikające z wcześniejszej realizacji Programu LEADER+ oraz wielu innych projektów obejmujących swym zasięgiem teren Partnerstwa Kaczawskiego.

Gminy z terenu działania LGD korzystały ze środków SAPARD, PHARE, Interreg, SPO i PROW realizując szereg operacji zbieżnych z operacjami LSR. Gminy posiadają najwięcej doświadczeń w pozyskiwaniu środków w ramach odnowy wsi ze środków Sektorowego Programu Operacyjnego - Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006. Wspomniane zadania w większości były realizowane na terenach wiejskich. Szczegółowy opis został sporządzony według wzoru i stanowi załącznik do wniosku o wybór LGD do realizacji LSR.

Tabela nr 4. Doświadczenie członków LGD we wdrażaniu projektów

Lp.	Nazwa członka	Nazwa realizowanego projektu	Czas realizacji projektu	Miejsce realizacji projektu	Koszt realizacji projektu (zł)	Źródło finansowania
1.	Gmina Męcinka	Odnowa wsi: "Adaptacja budynku na świetlicę i modernizacja miejsc postojowych oraz chodnika w Męcince"	2006	Męcinka	577.338,03	SPO ROL/ Gmina Męcinka
2.	Gmina Męcinka	Odnowa wsi: "Zagospodarowanie centrum wsi oraz remont połączony z modernizacją budynku świetlicy w Piotrowicach"	2008	Piotrowice	636.160,00	SPO ROL/Gmina Męcinka
3.	Gmina Męcinka	Mała odnowa wsi: "Remont i wyposażenie świetlicy w Piotrowicach"	2008	Piotrowice	139.871,00	Budżet Województwa Dolnośląskiego/Gmina Męcinka
4.	Gmina Męcinka	Mała odnowa wsi: Budowa placów zabaw w miejscowościach Pomocne, Piotrowice, Przybyłowice i Małuszów	2009	Pomocne, Piotrowice, Przybyłowice i Małuszów	118.882,87	Budżet Województwa Dolnośląskiego / Gmina Męcinka
5.	Gmina Męcinka	Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej w Piotrowicach	2008/2009	Piotrowice	204.440,00	Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej/ Gmina Męcinka
6.	Gmina Męcinka	Budowa obiektów i urządzeń rekreacyjno-sportowych wraz z niezbędną infrastrukturą w ramach zagospodarowania terenu przy Zespole Szkół w Męcince	2006/2007	Męcinka	955.168,00	Kontrakt Wojewódzki / Gmina Męcinka
7.	Gmina Paszowice	Prace remontowo-konserwatorskie Kaplicy Grobowej w Pogwizdów.	2006/2007	Pogwizdów	58.957,00	SPO "Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006"
8.	Gmina Paszowice	Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Paszowicach.	2006	Paszowice	109.835,09	SPO "Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006"
9.	Gmina Świerzawa	Dobudowa świetlicy i budowa infrastruktury dla rozwoju gospodarstw agroturystycznych w Biegoszowie	2007/2008	Biegoszów	778.535,89	SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”
10.	Gmina Świerzawa	"Rekonstrukcja dachu, wieży nawy i kaplicy kościoła z zagospodarowaniem terenu we wsi Podgórk	2006	Podgórk	572.771,67	SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”
11.	Gmina Świerzawa	"Zakup wyposażenia do świetlicy wiejskiej w Biegoszowie" 22	2008	Biegoszów	20800,00	Budżet Województwa Dolnośląskiego (Mała Odnowa Wsi)
12.	Gmina Wądroże Wielkie	Remont świetlicy wiejskiej	2008	Kosiska	61.025,29	Budżet Województwa Dolnośląskiego (Mała Odnowa Wsi)
13.	Gmina Wądroże Wielkie	Doposażenie świetlicy wiejskiej	2008	Gądków	9.342,79	Budżet Województwa Dolnośląskiego (Mała Odnowa

II Opis obszaru objętego LSR

2.1. WYKAZ GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD LGD I BĘDĄCYCH PARTNERAMI W LGD

Na obszar Lokalnej Grupy Działania
"Partnerstwo Kaczawskie"
składają się następujące gminy:

- Gmina Bolków
- Gmina Krotoszyce
- Gmina Męcinka
- Gmina Mściwojów
- Gmina Paszowice
- Gmina Pielgrzymka
- Gmina Wądroże Wielkie
- Gmina Wojcieszów
- Gmina Świerzawa
- Gmina Zagrodno
- Gmina (wiejska) Złotoryja

Tabela nr 5. Gminy Partnerstwa Kaczawskiego w podziale na powierzchni
i liczbę mieszkańców (wg GUS 2002-2006)

Gmina	Powierzchnia w km ²	Liczba mieszkańców zameldowanych na pobyt stały
Bolków	153	11 051
Krotoszyce	68	2 918
Męcinka	147,8	4 790
Mściwojów	72	4 042
Paszowice	101	3 860
Pielgrzymka	105	4 805
Wądroże Wielkie	89	4 072
Wojcieszów	32	3 926
Świerzawa	160	7 872
Zagrodno	122	5 679
Złotoryja - gmina wiejska	145,1	7 146
razem	1194,00	60 161

2.2 UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNO-PRZYRODNICZE

Uwarunkowania przestrzenne i geograficzne

Położenie geograficzne

Partnerstwo Kaczawskie to w dużej mierze obszar Gór i Pogórza Kaczawskiego, który jest częścią Sudetów Zachodnich. Obszar Partnerstwa rozciąga się dodatkowo na fragment Pogórza Bolkowsko-Wałbrzyskiego, Wzgórz Strzegomskich, Równiny Chojnowskiej, Legnickiej. Dzięki temu Partnerstwo Kaczawskie niemal w całości obejmuje obszar występowania w Sudetach i na ich przedpolu zjawisk wulkanicznych okresu miocenu i starszych. Pozwala to na promocję regionu pod nazwą Kraina Wygasłych Wulkanów. Teren Krainy Wygasłych Wulkanów graniczy na zachodzie z Pogórzem Izerskim, od którego oddzielony jest wyraźnie Doliną Bobru. Na południu granica Partnerstwa biegnie grzbietem Gór Kaczawskich, naturalnie oddzielając region od Kotliny Jeleniogórskiej, Rudaw Janowickich, Kotliny Kamiennogórskiej i Gór Wałbrzyskich. Na zachodzie Kraina Wygasłych Wulkanów graniczy z Obniżeniem Podsudeckim oraz pozostałą częścią Pogórza Wałbrzysko – Bolkowskiego i Wzgórz Strzegomskich. Na północy Pogórze Kaczawskie przechodzi wyraźnym progiem strukturalnym w Równinę Chojnowską i Legnicką.

Ukształtowanie terenu i krajobraz

Przyroda Gór i Pogórza Kaczawskiego jest największym bogactwem naszego regionu. Sylwetki wzniesień wulkanów usypionych przed milionami lat, nie spotykane tak licznie nigdzie w Polsce, wyróżniają ten obszar i stanowią o jego szczególnej wartości. Między innymi dzięki nim są to tereny górskie i podgórskie o urozmaiconym krajobrazie, a jednocześnie łatwo dostępne. Pogórze wyniesione jest średnio ok. 300 – 400m n.p.m. Najwyższa – Ostrzyca –

osiąga 501m n.p.m.. Góry Kaczawskie to obszar położony średnio 500 – 600m n.p.m. Najwyższym wzniesieniem jest Skopiec -724m. n.p.m. Teren Krainy Wygasłych Wulkanów, pocięty uskokami i dolinami rzecznyymi, został podzielony na mniejsze mikroregiony. Geografowie dzielą Góry Kaczawskie na pasma: Północne z Okolem – 714m, Południowe ze Skopcem – 724m, Barańcem – 720m, Łysą Górą – 707m, i Połomem – 667m, Małe z Szybowiskiem – 561m i Wapienną – 507m oraz Góry Ołowiane z Turzcem – 684m i Różanką – 628m n.p.m.. W Paśmie Wschodnim, na lewym brzegu Kaczawy wyróżnić można masywy: Poręby – 671m, Lubrzy – 666m i Żeleźniaka. W tej części leży również masyw Miłka – 596m. Pogórze jest ponad 2-krotnie większe obszarowo od Gór Kaczawskich i obejmuje powierzchnię ok. 770 km². Zachodnią część Pogórza Kaczawskiego stanowi Pogórze Bolesławieckie, Wschodnią część nazywa się Pogórzem Złotoryjskim, a północno – wschodnią krawędź – Chełmami. Południową granicę Pogórza tworzą Dolina Bobru, Rów Wlenia i Rów Świerzawy. Większość Równiny Jawora, zachodnia część Wzgórz Strzegomskich i fragment Wysoczyzny Chojnowa łączy z obszarem Gór i Pogórza Kaczawskiego obecność widniejących na horyzoncie stożków wygasłych wulkanów bądź obecność śladów wulkanizmu w postaci istnienia surowców skalnych, będących efektem wulkanizmu. Na obszarze Gór i Pogórza Kaczawskiego obserwować można ślady aż dwóch okresów aktywności wulkanicznej. Monumentalnym przykładem wulkanizmu powaryscyjskiego, sięgającego 250 mln lat wstecz, jest pomnik przyrody Organy Wielisławskie w Sędziszowej. Znacznie więcej śladów w postaci pokryw lawowych i kominów wulkanicznych pozostawił po sobie wulkanizm okresu miocenu (ok. 25mln lat p.n.e.). Był on następstwem głębokich spękań i przesunięć bloków skalnych, w wyniku których powstał min. sudecki uskok brzeżny. Procesy wulkaniczne doprowadziły do powstania kominów wulkanicznych: Ostrzyca (501m), Wilcza Góra (373m), Czartowska Skała (463m) oraz rozległych pokryw law bazaltowych (Mszana 475 m).

Wiele śladów pozostawił lądolód skandynawski, który nadał ostateczny rys krajobrazowi w dolinie Kaczawy. Zaznaczył swoją obecność poprzez pozostawienie osadów piasków, żwirów i glin. Na szczytach, które wznosiły się jak wyspy nad lądolodem, pozostawił gołoborza i nagie wychodnie skalne. Wulkaniczny krajobraz, zwłaszcza Pogórza Kaczawskiego, możemy podziwiać dzięki obecności w nim bazaltowych wzniesień dawnych wulkanów. Pejzaż Pogórza Kaczawskiego tworzy także inny unikatowy w Sudetach typ krajobrazu. Jest to zespół krawędzi strukturalnych tzw. kuest. W ich obrębie występują fantazyjne formy skalne utworzone w piaskowcu kredowym takie jak Krucze Skały w Jerzmanicach Zdroju, czy pseudokrasowe jaskinie w Dolinie Drażnicy.

Obecność skał wapiennych sprzyja powstawaniu form krasowych. W okolicy Wojcieszowa we wnętrzu gór Połom i Miłek procesy krasowe doprowadziły do powstania jaskiń o bogatej szacie naciekowej. Niestety w masywie Płomu większość z nich po odkryciu była niszczone przez czynny kamieniołom. Do dzisiaj zachowała się tu najgłębsza znana jaskinia polskiej części Sudetów – Szczelina Wojcieszowska o deniwelacji 112 m, która jest także niezwykle cennym zimowiskiem nietoperzy. Do dużych jaskiń należała zniszczona Jaskinia Gwiazdzista (co

najmniej 562m długości korytarzy). Za najpiękniejsze można uznać Jaskinię Kryształową i Porcelanową. Inne bardziej znane jaskinie to np. Północna Duża i Nowa w Połomie, czy Walońska w Podgórkach.

Krajobraz urozmaicają malownicze przełomy głównej rzeki regionu Kaczawy w okolicy Wojcieszowa i Sędziszowej.

Uwarunkowania przyrodnicze

Klimat

Klimat obszaru Partnerstwa Kaczawskiego kształtują masy powietrza napływające z zachodu i południowego-zachodu, czy czym jest on lokalnie modyfikowany przez takie czynniki jak: przebieg pasm górskich i układ dolin. Z uwagi na wysokości bezwzględne brak w Górach Kaczawskich jednoznacznie wydzielonych pięter klimatycznych. Średnia roczna temperatura powietrza nie przekracza 6°C w najwyższych partiach gór. Klimat mimo cech górskich jest łagodniejszy niż w Karkonoszach. Większość terenu Partnerstwa znajduje się pod wpływem klimatu pogórskiego. Najcieplejszymi miesiącami są lipiec i sierpień. Średnia roczna temperatura

w tych miesiącach waha się od 16 °C do 17°C. Maksimum opadów przypada na lipiec i wynosi od 700mm do 900mm rocznie na najwyższych wzniesieniach. Bywają lata z długo zalegającą pokrywą śnieżną, co sprzyja uprawianiu narciarstwa biegowego. Długość okresu wegetacyjnego waha się od około 180 dni w górach do 200 dni na obszarach nizinnych. Na terenie przeważają wiatry zachodnie i południowo-zachodnie. Bogate i urozmaicone ukształtowanie terenu tworzy lokalne zróżnicowanie mikroklimatyczne.

Zasoby wodne

Partnerstwo Kaczawskie potencjalnie duże zasoby wód powierzchniowych. Najważniejszą rzeką regionu jest Kaczawa. Na około 40 kilometrowym górskim odcinku Kaczawa kilkakrotnie malowniczo przełamuje się przez wzniesienia Krainy Wygasłych Wulkanów. Kaczawa wypływa dwoma źródłami z północnego stoku Gór Ołowianych koło Kaczorowa i przebiega przez Góry i Pogórze Kaczawskie tworząc

najbardziej malowniczą dolinę w regionie. Najważniejsze lewobrzeżne dopływy Kaczawy to: Skora, Biały Potok, Bełczek, Świerzawa, Młynka, a prawobrzeżne: Nysa Szalona, Olszanka, Bukownica, Kamiennik z Czerwieńcem, Wilcza i Prusicki Potok.

Rzeki mają charakter typowo górski z szybkim nurtem, oraz dużą zmiennością przepływów. Wyższe przepływy w marcu i kwietniu związane są z wiosennymi roztopami. Latem, po gwałtownych i obfitych deszczach, często wody szybko występują z koryt rzecznych, powodując powódzie. Bóbr opływa Krainę Wygasłych Wulkanów od południa i zachodu, stanowiąc tam jej naturalne granice. Zbiera wody z Gór Kaczawskich poprzez swoje prawobrzeżne dopływy takie jak: Świdna, Radomierka, Złotucha, Szumiąca, Strzyżówka, Lipka, Modrzewka i Wierzbnik. Nysa Szalona natomiast tworzy południowo-wschodnią i wschodnią granicę, a płynie przez Bolków i Jawor, by poniżej Krotoszyc wpaść do Kaczawy. Pozostałe rzeki regionu są dopływami Kaczawy lub Nysy Szalonej. Potoki płynące głęboko wciętymi dolinami urozmaicają krajobraz. Wody są czyste i bogate w ichtiofaunę.

Brak jest naturalnych jezior, natomiast występują sztuczne zbiorniki wodne pełniące rolę zbiorników retencyjnych, przeciwpowodziowych jak: zbiornik Kaczorów, Bolków oraz rezerwuarów wody: zbiorniki Słup i Mściwojów. W południowej części Partnerstwa występują dość liczne stawy rybne.

Obszar Partnerstwa Kaczawskiego należy do terenów ubogich w wody podziemne. Głównymi poziomami użytkowymi wód podziemnych jest poziom trzecio i czwartorzędowy. Poza ww. poziomami użytkowymi, występują również poziomy: kredowy, permski i kambryjski. Udokumentowane zasoby kategorii „B” wynoszą 27.588,25 m³/h. Obszar jest słabo rozpoznany hydrogeologicznie. Mało jest bogatych w wodę poziomów użytkowych, a punktowy pobór wody jest stosunkowo niewielki. Wody kopalniane występują w gminie Męcinka i Paszowice. Gmina Bolków jest obszarem ubogim w wody podziemne. Występuje na jej terenie jedynie niewielka część Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) 343 z wodami o wysokiej czystości. Na terenie Gminy Bolków w Starych Rochowicach znajdują się niewykorzystywane zasoby wód mineralnych – szczaw wodorowęglanowo-siarczanowo-sodowo-wapniowych, tzw. wody glauberskie – mające właściwości lecznicze w gastrologii.

Podziemne zasoby wody pitnej eksploatowane są w miejscowościach Podgórką jako „Kappelanka” i Wojcieszów jako „Wojcieszowianka”. Wody podziemne są wykorzystywane przede wszystkim do celów bytowo-gospodarczych mieszkańców obszaru, a także do celów przemysłowych. Większość mieszkańców zaopatrywanych jest w wodę za pośrednictwem wodociągów głównie z ujęć podziemnych, jedynie niektóre gminy np.: Bolków i Paszowice posiadają ujęcia wód powierzchniowych.

Użytkowe poziomy wodonośne nie są całkowicie izolowane od powierzchni terenu, przez co narażone są na przenikanie do nich zanieczyszczeń.

Gleby

Na terenie Partnerstwa Kaczawskiego różnorodność skał budujących podłoże i górską i nizinna rzeźba terenu decydują o szerokim przekroju typów gleb występujących w tym regionie. Dominującymi jednostkami typologicznymi gleb są gleby brunatne właściwe i brunatne kwaśne (Eutric Cambisols Dystric Cambisols). Na obszarach płozonych u podnóża Przedgórz Sudeckiego, obecność utworów pylastych sprzyja powstawaniu gleb płowych (Luvisols). W tym terenie z uwagi na łagodniejszy klimat występują najbardziej korzystne warunki do uprawy ziemi. W części północno-zachodniej w obrębie luźnych utworów piaszczystych, pod roślinnością szpilkową, wykształciły się gleby bielicoziemne. Na wapiennych wzniesieniach w środkowej części Partnerstwa i lokalnie w obrębie wychodni żył wapiennych, występują rędziny i pararendziny (Rendzic Leptosols). W partiach szczytowych najwyższych wzniesień Gór i Pogórza Kaczawskiego i na wychodniach skał obserwuje się gleby słabo wykształcone (Rankers) i inicjalne (Lithosols, Regosols). Dolinom rzek towarzyszą gleby napływowe (Fluvisols).

Minerały i surowce skalne

Region Gór i Pogórza Kaczawskiego należy do najbardziej zróżnicowanych pod względem geologicznym i tektonicznym w Polsce i określany jest jako metamorfik kaczawski. Są to wzniesienia zrębowe, to znaczy, że występują tu w sąsiedztwie przesunięte w wyniku ruchów tektonicznych zapadnięte rowy i wyniesione w górę zręby. Najstarsze skały budujące Góry

i Pogórze Kaczawskie pochodzą z kambru i liczą blisko 500mln lat. Są to łupki zieleńcowe, zieleńce, keratofiry i diabazy. Można je obserwować w licznych naturalnych odsłonięciach oraz nieczynnych już kamieniołomach. W efekcie licznych przesunięć i pęknięć odsłonięte zostały skały powstałe przed milionami lat. Procesy geologiczne, w tym także ruchy ziemi i wybuchy wulkanów, doprowadziły do powstania prawdziwego bogactwa, cennych skał i minerałów takich

jak: chalkozyn, bornit, pirit, chalkopirit, azuryt, malachit, galena, arsenopirit, srebro rodzime, agat, ametyst, kryształ górski, chryzoberyl, rubin, cyrkon, granat, korund, topaz, turmalin, tytanit, szmaragd, kalcyt, kowelin, anhydryt, baryt i gips. W osadach rzecznych występuje złoto. Procesy wulkaniczne uczyniły Krainę Wygasłych Wulkanów rezerwuarem bazaltu-odpornego na niszczenie kruszywa, używanego do budowy dróg.

Bazalt pozyskuje się w Wilkowie, Krzeniowie, Męcince i Piotrowicach. Część starych, nieczynnych już wyrobisk jest miejscem poszukiwania i często dzikiego pozyskiwania cennych skał i minerałów. Spośród nich światową sławą cieszą się, należące do najpiękniejszych na świecie, kaczawskie agaty, które również swoje istnienie zawdzięczają obecności procesów wulkanicznych w regionie. W Wojcieszowie nadal pozyskuje się wapienie krystaliczne nazywane, w uwagi na ich urodę, wojcieszowskimi marmurami. Piaskowce to od wieków najlepszy materiał do obróbki budowlanej. Eksploatuje się je w okolicach Nowej Wsi Grodzkiej. Pobliskie Czaple słyną z eksploatacji piasków polodowcowych. Granit pozyskuje się w okolicy Paszowic, Zimnika. Łupki szarogłazowe wydobywane są na potrzeby budownictwa w gminie Wądroże Wielkie. W Górach i na Pogórzu Kaczawskim bogato reprezentowane są również rudy metali – miedzi, ołowiu, srebra i żelaza, które eksploatowano w regionie od średniowiecza. W cechszynie powstały w okolicy Leszczyny i Nowego Kościoła piaskowce, margle i wapienie zawierające rudy miedzi. Wyrobiska w Nowym Kościele były czynne długo po II Wojnie Światowej.

Złoża surowców naturalnych, wśród których dominują złoża surowców skalnych, są od dawna eksploatowane na skalę przemysłową jako kamień budowlany i drogowy. Mnogość i różnorodność naturalnych surowców skalnych jest kolejnym elementem świadczącym o spójności obszaru objętego przez LGD Partnerstwo Kaczawskie.

Zasobność całego obszaru Partnerstwa Kaczawskiego w surowce skalne sprawia, że cały region boryka się z problemami, jakie implikuje ich przemysłowe wydobycie. Istnieje bowiem duża presja na ponowne eksploatowanie już nieczynnych kamieniołomów oraz uruchamianie dotychczas nieeksploatowanych złóż, zwłaszcza bazaltów. Rodzi to problemy związane z ochroną przyrody i krajobrazu, ale również komplikuje funkcje turystyczne i rekreacyjne jakie rozwijają się na tym terenie. Istotne jest jednak również to, że część wydobytych kopalin jest ważnym źródłem dochodów dla lokalnej społeczności.

Przyroda ożywiona Krainy Wygasłych Wulkanów

Góry i Pogórze Kaczawskie to jeden z niewielu w Polsce i Europie obszarów tak dobrze zachowanej przyrody. Wiele osób nazywa ten obszar „Dzikimi Kaczawami”, co podkreśla wyjątkowość i naturalność tych gór nie do końca jeszcze odkrytych zarówno przez turystów jak i naukowców. Niezliczone ostoje dzikiej przyrody zachwycą każdego, bez względu na porę roku. Wiosną i latem ukwiecone murawy kserotermiczne ze storczykami, można podziwiać w okolicach Podgórek, Wojcieszowa, Lipy, Radzimowic, Starych Rochowic oraz Nowego Kościoła. Przepiękne łąki trzęślicowe z efektownie kwitnącymi mieczykami dachówkowymi, czy goździkami pysznymi występują w okolicach Nowej Wsi, Pomocnego i Muchowa. Są one

wizytówką regionu. W Muchowie od kilku lat w połowie lipca organizowana jest impreza o charakterze ponadregionalnym „Muchowska kosa”, gdzie kosiarze rywalizują między sobą kosząc trawę. Impreza jest z jednej strony podtrzymywaniem dawnych tradycji koszenia tych łąk na paszę dla zwierząt, z drugiej zaś pozwala na ich czynną ochronę przed zarastaniem.

Góry i Pogórze Kaczawskie to również ogromne połacie lasów pokrywających strome zbocza i wąwozy. Ich wyjątkowość podkreśla zbliżony do pierwotnego charakter. Obok buków i świerków występują tu częściej niż w innych regionach Sudetów jawory, dęby i lipy. Starodrzewia jaworowe i lipowe zachwycają spacerowiczów, dając zarazem cień i odrobinę chłodu podczas upalnych dni. Barwne kobierce utkane z liści drzew jesienią nie pozostawia obojętnym nikogo, kto przemierzał region o tej porze roku. W licznych rezerwatach i parkach występuje wiele owocowych krzewów tj. malina właściwa, śliwa tarnina, jeżyna, leszczyna pospolita, kalina, jarzab, borówka czarna. Z dziko rosnących owoców w tutejszych gospodarstwach agroturystycznych produkowane są produkty lokalne: nalewki, konfitury, miody, wina.

Bogaty świat roślin objętych ochroną stanowią: śnieżyczka przebiśnieg, śnieżycza wiosenna, przylaszczka pospolita, groszek wiosenny, pierwiosnka wyniosła i lekarska, konwalia majowa, kokorycz wonna, pełnik europejski i storczyki takie jak: szerokolistny, bżowy, męski i plamisty. Szczególnie cenne są siedliska: obuwika, buławnik mieczolistny, gółki długoostrogowej, mieczyka dachówkowatego, lilii złotogłów. W lasach łatwo natknąć się na sarny, jelenie, dziki, lisy. Przy odrobinie szczęścia w okolicach Lipy i Muchowa, spotkać można stada muflonów. Faunę urozmaicają takie drobniejsze zwierzęta jak: kuna

leśna, popielica, orzesznica, łaska, borsuk, tchórz i wiele drobnych gryzoni. Szczególnie bogaty jest świat cennych i rzadkich gatunków ptaków: bocian czarny, zimorodek, puchacz, jaskółka brzegówka, żuraw, puszczyk, dudek, sokół pustułka, pluszcz czy pliszka górską. W okolicznych sztolniach i jaskiniach zimują liczne kolonie nietoperzy. Świat gadów reprezentują: żmija zygzakowata, gniewosz, zaskroniec, padalec i jaszczurka zwinka. Na szczególną uwagę zasługuje jeden z symboli Pogórza Kaczawskiego – salamandra plamista. W pobliżu zbiorników wodnych, okresowo wysychających rowów spotkać można takie płazy jak: traszka górską, kumak

górski. Na obrzeżach lasów, na polanach żyje rzekotka drzewna. W czasie wędrówek na łąkach spotkać można rzadkie i piękne motyle np. pazia królowej, niepyłaka apollo, latolistka cytrynka.

Ochrona przyrody

Partnerstwo Kaczawskie położone jest na obszarze o ogromnym bogactwie szaty roślinnej, która odznacza się ponadto dużym stopniem naturalności. Nie dziwi więc, że stwierdzono na tym terenie aż 20 typów siedlisk przyrodniczych będących przedmiotem ochrony w sieci Natura 2000. Bioróżnorodność faunistyczna i florystyczna Partnerstwa Kaczawskiego może stanowić

ofercie dla miłośników ekoturystyki i bazę do prowadzenia wielokierunkowych zajęć edukacyjnych.

Na obszarze Partnerstwa Kaczawskiego stwierdzono występowanie aż pięciu gatunków owadów z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (Natura 2000), z których cztery reprezentują motyle: modraszek telejus, modraszek nausitous, przeplatka maturalna, czerwoczyk nieparek i jednej ważki – trzepli zielonej.

Formy ochrony prawnej przyrody

Fragmenty Gór i Pogórza Kaczawskiego chronione są w formie parków krajobrazowych, rezerwatów, pomników przyrody a także użytków ekologicznych. Spośród trzech parków, tylko Park Krajobrazowy „Chełmy” obejmuje znaczną część Pogórza Kaczawskiego, dwa pozostałe parki tylko fragmentarycznie chronią ten cenny obszar. Dużo lepszą ochronę zapewniają rezerваты, obejmujące większość najcenniejszych ekosystemów lub form geologicznych regionu.

Rezerваты przyrody

Wszystkie rezerваты położone są w całości na obszarze LGD.

- **„Buczyna Storczykowa na Białych Skalach”** – rezerwat leśno-faunistyczny o powierzchni 8,76ha położony koło wsi Podgórkę w gminie Świerżawa. Chroni żyzne buczyny z bogatą fauną i florą.
- **„Wawóz Lipa”** – rezerwat leśno-geologiczny o powierzchni 54,7ha położony na północ od wsi Lipa. Chroni naturalne zbiorowiska leśne oraz naskalne murawy kserotermiczne, pomnikowe głazy narzutowe. Utworzony w 1996 r., położony w północnej części Gminy Bolków.
- **„Buki Sudeckie”** – rezerwat leśny o powierzchni 174,42ha położony w gminie Bolków w obrębie Nowych Rochowic i Mysłowa, utworzony w 1993 r. Chroni naturalne zbiorowiska leśne głównie żyzne buczyny sudeckiej. Lasy wyżynne z mozaiką siedlisk od kwaśnych dąbrów, poprzez kwaśne oraz żyzne buczyny sudeckie po wilgotne łęgi jesionowo-wiązowe. Należy do jednego najpiękniejszych kompleksów leśnych w Sudetach ze starodrzewem, bogatym runem, w którym rośnie żywiec dziewięciolistny, czosnek niedźwiedzi, a także występuje szereg chronionych zwierząt, roślin i grzybów.
- **„Nad Groblą”** – rezerwat leśno-krajobrazowy o powierzchni 87,84ha w gminie Paszowice. Chroni największe w Polsce skupienie brekinii występującej na stanowisku naturalnym w ciepłolubnych dąbrowach.
- **„Wawóz Mysliborski”** – rezerwat florystyczny o powierzchni 9,72ha położony w gminie Paszowice, utworzony dla ochrony jedynej w Sudetach stanowiska paproci- jęczynika zwyczajnego. Obejmuje fragment głęboko wciętej w płaskowyż doliny Jawornika o stromych skalnych zboczach. Na dnie doliny i zboczach odsłonięcia zieleńców

w wielu miejscach w postaci law poduszkowych. W rezerwacie występują żyzne lasy liściaste.

- **„Wąwóz Siedmicki”** – rezerwat florystyczno-geologiczny o powierzchni 60ha położony na terenie gminy Paszowice. Chroni zachowane lasy dębowe, olszyny i łąki wraz z bogatą florą oraz interesującymi formami geologicznymi.
- **„Wilcza Góra”** – rezerwat przyrody nieożywionej o powierzchni 1.69ha koło Złotoryi. Chroni fragment czopu wulkanicznego z charakterystycznymi słupami bazaltowymi oraz „różą bazaltową”.
- **„Ostrzyca Proboszczowicka”** – rezerwat florystyczno-geologiczny o powierzchni 3,81ha w gminie Pielgrzymka. Utworzony został dla ochrony bazaltowego gołoborza i trzeciorzędowego komina wulkanicznego oraz porastającej szczytową partię wzniesienia roślinności naskalnej.

Parki Krajobrazowe

- **Park Krajobrazowy „Chełmy”** obejmuje powierzchnię 14.887ha (oraz otulina 13.574 ha) chroniąc fragment wschodni Pogórza Kaczawskiego o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. W całości położony w obszarze LGD.
- **Rudawski Park Krajobrazowy** zajmuje powierzchnię 1.705ha (oraz otulina 6.600 ha). Chroni głównie Rudawy Janowickie. Park chroni tylko północno-wschodnią część Gór Kaczawskich obejmującą niewielkie pasmo Gór Ołowianych. Obejmuje niewielki południowo-zachodni fragment gminy Bolków i też tylko tyle leży w LGD.

Pomniki przyrody (wybrane) w całości położone na obszarze LGD

- **„Małe Organy Myśliborskie”** – chroniona pozostałość komina trzeciorzędowego wulkanu (nek) odsłoniętego sztucznie w postaci słupów bazaltowych.
- **„Czartowska Skala”** – chroniona pozostałość komina trzeciorzędowego wulkanu (nek) odsłonięta sztucznie w postaci słupów bazaltowych z wieloma gatunkami chronionych roślin u podnóża.
- **„Ciche Szczęście”** – odsłonięcie osadowych skał miedzionośnych cechsztynu (margle, piaskowce). Stary kamieniołom w Leszczynie.
- **„Wapień Niecki Leszczyny”** – odsłonięcie wapieni i dolomitów ze śladami skamieniałości. Stary kamieniołom koło Leszczyny.
- **„Organy Wielisławskie”** – odsłonięcie ryolitów (porfirów) z promieniście rozchodzącymi się słupowymi spękaniem (na fotografii), zjawiskiem rzadkim w skałach niebazaltowych. Położone w starym kamieniołomie na zboczu Wielisławki nad Kaczawą.
- **„Skala z medalionami”** – ostaniec piaskowcowy w Żerkowicach.
- **„Krucze Skały”** – gruba ławica piaskowców kredowych na skraju doliny Kaczawy w Jerzmanicach Zdroju.

Obszary Natura 2000

Z obszaru LGD Partnerstwo Kaczawskie na tzw. „Shadow list” znajdują się dwa Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk PLH 020042 „Ostrzyca Proboszczowicka” i PLH 020037 „Góry i Pogórze Kaczawskie”. Planowane obszary Natury 2000 aż w 80% znajdują się na obszarze LGD. Obydwa należą do regionu biogeograficznego kontynentalnego i obejmują wschodnią część głównego grzbietu, na wschód od doliny Kaczawy oraz neki wygasłych wulkanów. Obszary te są w znacznej części zalesione. Pozostałe fragmenty wykorzystywane są jako łąki, pastwiska i grunty orne. Są to jedne z najcenniejszych i najlepiej zachowanych fragmentów przyrody w Sudetach Zachodnich. Ich bogactwo przyrodnicze uwarunkowane jest specyficzną budową geologiczną (występują tu wapień, bazalty i serpentynity) oraz silnym zróżnicowaniem morfologicznym (liczne, głęboko wcięte wąwozy z reliktowymi koloniami górskich i rzadkich gatunków roślin i zwierząt) i niskim stopniem urbanizacji. Jest to obszar

kluczowy dla gatunków bazyfilnych i neutrofilnych. Stwierdzono tu 25 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, ze szczególnie dobrze zachowanymi buczynami i jaworzynami. Oprócz siedlisk obszar stanowi ważne miejsce występowania gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załączniku II Dyrektywy „siedliskowej” oraz 19 gatunków z załącznika II tej Dyrektywy.

Uwarunkowania kulturowe

Mieszkańcy Partnerstwa Kaczawskiego, tak jak większość na Dolnym Śląsku, przybyli do regionu po 1945 roku. Nastąpiła prawie całkowita wymiana mieszkańców. W miejsce niemieckojęzycznych obywateli III Rzeszy (dawne Prusy) przybyli mieszkańcy Rzeczypospolitej, w większości wypędzeni z kresów wschodnich, zajętych przez Związek Sowiecki. Wśród mieszkańców znajdziemy potomków rodzin z Wileńszczyzny, Białorusi, Ukrainy, Karpat, centralnej Polski, lubelskiego, rzeszowskiego, Małopolski i Kujaw. Wynikiem tego jest brak w regionie swoistej, kultywowanej od wieków kultury ludowej. Obecna kultura ludowa jest wynikiem mieszania się rozmaitych zwyczajów i tradycji przywiezionych przez osadników ze swoich rodzinnych stron. Przebijają w niej echa dawnych źródeł, lecz większość to zunifikowana, ogólnopolska kultura w większości bez lokalnej autentyczności. Dlatego szczególnie cenne są działania, w których próbuje się nawiązać do źródeł. Warte zauważenia są wysiłki zmierzające do poznania kultury lokalnej, która w większości bezpowrotnie już przeminęła. Wiąże się to ze wzrostem tożsamości regionalnej i poszukiwaniem wiedzy o zachowanym dziedzictwie materialnym. Obecnie przejawia się m.in. w kultywowaniu podobnych tradycji, zwyczajów, obrzędów, a także w przenikaniu się kultury grup etnicznych i wzajemnym czerpaniu z dorobku sąsiadów. Burzliwe dzieje ziem miały wpływ na kształtowanie się kultury narodowej tego regionu. Odnajdujemy w niej wpływy polskie, niemieckie a nawet czeskie. Ślady tych oddziaływań dostrzegamy w gwarze, budownictwie, strojach regionalnych, przyspiewkach i tańcach ludowych. Po okresie niechęci wobec tradycji i kultury obecnej na tym terenie przed 1945 rokiem, społeczność lokalna z dużym zaangażowaniem i otwartością nawiązuje kontakty z dawnymi mieszkańcami z Niemiec. Dzięki temu możemy aktywnie uczestniczyć w procesie związania dawnej kultury z kultura obecną, tak charakterystycznego dla tych ziem procesu.

Tradycje i obyczaje

W regionie nawiązuje się do dawnych tradycji i obyczajów. Znamienne jest odszukiwanie obyczajów i tradycji sięgających początków osadnictwa na tym terenie. Dzisiaj jednym z najsilniejszych nurtów lokalnej tradycji i obyczajów to **tradycje górnicze**. Tworzą się lokalne stowarzyszenia i grupy sympatyków poszukujących źródeł związanych z dawnymi dziejami wydobywania i przetwarzania minerałów, surowców skalnych. Tradycje poszukiwaczy złota w okolicach Złotoryi, działania wsi Radzimowice dawnego miasta górniczego, dymarki w Leszczynie to tylko jedne z tych które najbardziej się rozwinęły. Drugim silnym nurtem jest tworzenie **tożsamości mieszkańców regionu**. Czują się silnie związani z tymi ziemiami, czego wyrazem jest często nazywanie siebie góralami kaczawskimi. To nowy nurt poszukiwania własnej tożsamości regionalnej, o tyle ważny, że wychodzi z serca i uczuć ludzi którzy stracili swoje korzenie gdzieś daleko na wschodzie Europy. Szczególnie znana jest inicjatywa Gminy Krotoszyce z odtworzeniem historii Bitwy Kaczawskiej. Warto ją poznać aby zrozumieć mechanizm tworzenia tradycji regionu obecnie. Bitwa nad Kaczawą rozegrała się 26 VIII 1813 r. na prawym brzegu Nysy Szalonej, pomiędzy Warmątowicami, Bielowicami, Winnicą i Janowicami Dużymi. Armia rosyjsko-pruska, dowodzona przez pruskiego feldmarszałka Lebrechta von Blźchera, pokonała napoleońską Armię Bobru marszałka MacDonalda. Pokonane w Rosji armie napoleońskie cofając się wyzwoliły w całych Niemczech fale patriotyzmu i odrodzenia narodowego po klęsce w 1807 r. Kampania śląska (V - IX 1813 r.)

i udział w niej Ślązaków była wykorzystywana do podkreślania silnych związków tej prowincji z państwem pruskim, którego władanie na tej ziemi trwało dopiero kilkadziesiąt lat.

Pamięć o Kampanii była żywa w świadomości Ślązaków. Największe uroczystości rocznicowe odbyły się w sto lat po bitwie. W roku 1909, w Duninie wzniesiono pawilon muzealny, który przetrwał do dziś. W tym czasie powstało wiele pomników, tablic pamiątkowych i obelisków - w Legnicy, Krotoszycach, Chojnowie, Złotorzy, Lwówku Śląskim, Budziszowie, Brachowie, Krajowie, Smokowicach, Bielowicach, Warmątowicach,

Legnickim Polu, Kościelcu i Janowicach Wielkich. W setną rocznicę bitwy nad Kaczawą, w Duninie wybudowano kamienny kopiec, a we Wrocławiu dla upamiętnienia Kampanii 1813 roku oddano do użytku Jahrhunderthalle (dziś Halę Ludową). W 125 rocznicę Bitwy nad Kaczawą, burmistrz Legnicy Werner Elsner powiedział, że równina legnicka, to jedno z najważniejszych pól bitewnych Europy, myśląc także o bitwie z Tatarami w 1241 r. w Legnickim Polu i bitwie pod Pątnowem w 1760 r. Gmina Krotoszyce uznała, że Bitwa nad Kaczawą to historia Ziemi Legnickiej i Śląska. W odrestaurowanym przez Gminę Krotoszyce pawilonie we wsi Dunino, 25 sierpnia 1996 r., ponownie uruchomiono Muzeum Bitwy nad Kaczawą. Odnowiono 8 wysokich obelisków pamiątkowo-informacyjnych, które znajdują się w ważniejszych miejscach pola bitwy nad Kaczawą. Dla upamiętnienia wydarzeń Bitwy nad Kaczawą, gmina Krotoszyce od 1996 r. organizuje w Warmątowicach **Biwaki Historyczne**. Jest to pierwsza tego typu impreza w Polsce, na której spotykają się miłośnicy oraz znawcy barwy i broni z epoki napoleońskiej z całej Europy. Tworzą się dzięki temu nowe tradycje i obyczaje właściwe dla Partnerstwa Kaczawskiego i to chce wzmacniać LSR.

Produkty lokalne

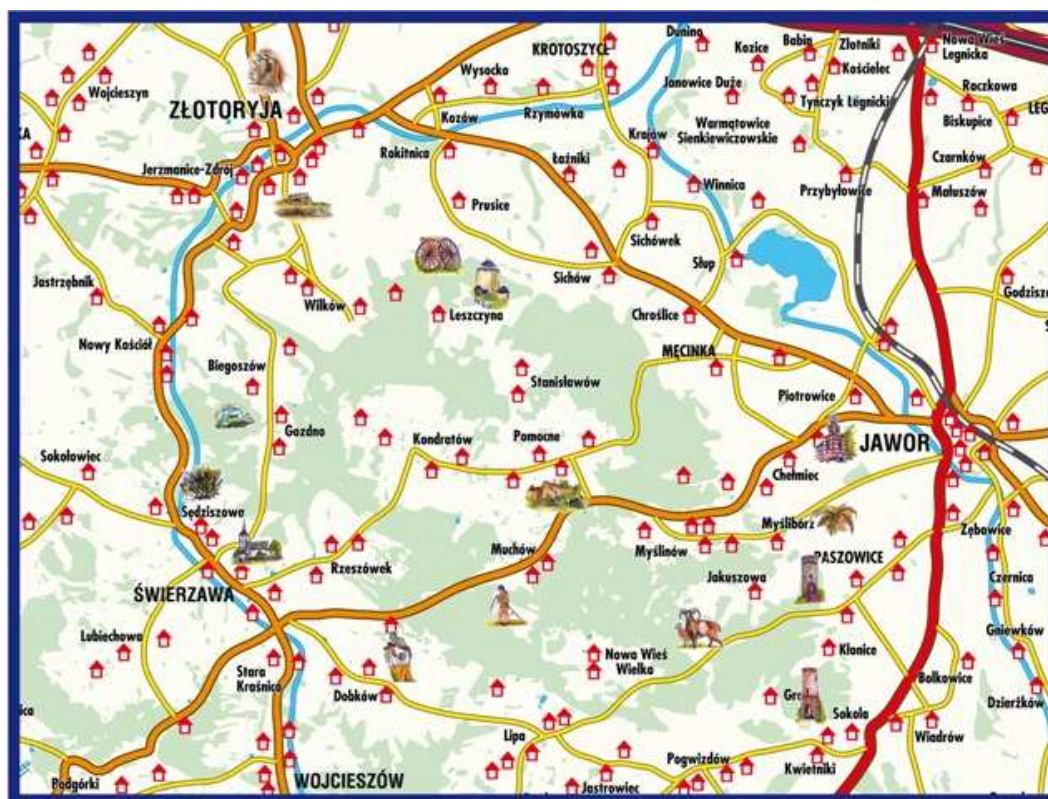
Trudno mówić o produktach lokalnych bez powiązania ich z tym co jest charakterystyczne dla regionu. Na pewno takimi produktami są agaty kaczawskie i inne minerały występujące na tym terenie. Zbieranie minerałów to obecnie najczęstsze lokalne zajęcie i powód do wizyt wycieczek i zbieraczy z Polski i całego świata. Druga grupa produktów lokalnych to wyroby rzemiosła artystycznego, pewnie ma na to wpływ historia bo sporo jest wyrobów ceramicznych, są tu do tego warunki i można czerpać z wcześniejszych tradycji. Obecnie działają takie przedsięwzięcia zwilżane z tego typu produktami:

Uwarunkowania historyczne

Oprócz sił natury również wielowiekowa działalność człowieka ukształtowała charakterystyczny krajobraz Partnerstwa Kaczawskiego i pozostawiło wiele śladów dawnej świetności. Liczne znaleziska archeologiczne oraz relikty dawnego górnictwa i hutnictwa metali świadczą o bogatej przeszłości regionu, mocno związanej z bogactwami naturalnymi. Od stuleci obszar należał do znanych regionów górniczych, gdzie eksploatowano rudy miedzi, żelaza, barytu, a także złoto. Śladem siły przyciągającej kruszcu złota jest miasto Złotoria, stolica polskiego złota, odbudowująca obecnie swoje tradycje w charakterze atrakcji turystycznej (np.: mistrzostwa w płukaniu złota).

Obszar Partnerstwa Kaczawskiego podobnie jak pozostałe tereny Dolnego Śląska ze względu na swoją lokalizację ma burzliwą i bogatą w wydarzenia historię. Podlegał wpływom wielu narodów i kultur. W czasach pierwszych Piastów, był to obszar Księstwa Świdnicko-Jaworskiego, którego potęgę stworzył Książę Bolko. Do rozwoju wykorzystywano położenie na traktach handlowych oraz tu istniejące bogactwa naturalne. Powstały duże ośrodki osadnicze takie jak Bolków, Złotoryja czy Jawor. Kolejne wieki to przeplatanie się wpływów trzech narodów: polskiego, czeskiego i niemieckiego. Każdy z tych narodów pozostawił po sobie ślady w postaci licznych zabytków i historii. Znamienne jest to, że dzięki temu powstawały nowe wartości, kultura trzech narodów swoista dla tego tylko zakątka Europy. Po II wojnie światowej jako ziemie odzyskane Dolny Śląsk wraca do Polski, a jego obszar w tym Partnerstwo Kaczawskie zostaje zasiedlony przez ludność w większości z dawnych ziem kresowych, zajętych przez sowietów. W historii tego regionu to zmiana duża, ale pasująca do wcześniejszych wydarzeń w tym miejscu. Ziemie te wielokrotnie przechodziły pod władanie niemieckie, polskie, czeskie i te narody kolonizowały je wielokrotnie. Najwięcej o regionie powiedzą pozostali świadkowie historii w postaci zabytków i miejsc ważnych wydarzeń. Z uwagi na wyjątkowo bogatą historię oraz istnienie wielu opracowań, wymienimy tylko niektóre warte niepodkreślenia miejsca, w których znajdziemy ślady historii regionu.

Mapa pokazująca najciekawsze atrakcje historyczne i miejsca do odwiedzenia w regionie.

Miasto Bolków, uroczą, malowniczo położoną miejscowość z prawami miejskimi od 1276 roku, nad którą góruje potężne średniowieczne zamczysko, będące niegdyś jedną z największych warowni. Miasto powstało jako osada targowa na skrzyżowaniu dróg handlowych z Wrocławia i Legnicy do Czech. **Zamek w Bolkowie** z rodowodem z XIII wieku należy do najstarszych z zachowanych zabytków średniowiecznego budownictwa obronnego w Polsce. Wznosi się na wzgórzu, którego południowo-wschodni stok zajmuje miasto, z którym łączy się fortyfikacjami. Zamek upodobałi sobie współcześni rycerze i kilka razy do roku odbywają tu najbardziej prestiżowe turnieje rycerskie w Polsce.

Zamek w Świnach koło Bolkowa. Budowla pochodzi z XIV wieku i jest usytuowana na górującym nad okolicą wzgórzu. Trzykondygnacyjna wieża zbudowana z kamienia na planie prostokąta ma dobrze zachowane fragmenty sklepień, okien gotyckich, sztukaterii, portali ciosowych, dekoracji sgraffitowych na ścianach zewnętrznych.

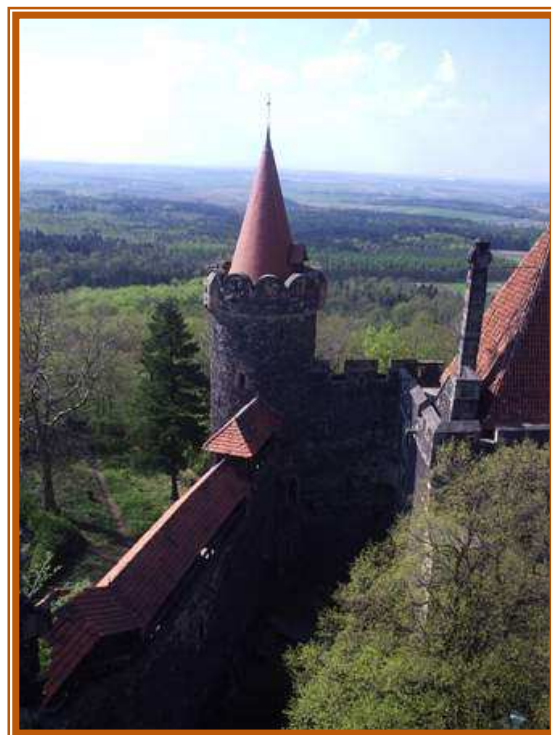
Droga Krzyżowa z XIX wieku na zboczu wzgórza Górzec w pobliżu Męcinki ze słupowymi kapliczkami i z kaplicą pielgrzymkową na szczycie.

Kościół św. św. Jana i Katarzyny w Świerzawie, XIII-wieczny, późnoromański z zachowanym dawnym stylem zabudowy i dobudowaną gotycką wieżą. W czasie prac konserwatorskich w 1977 roku dokonano w kościele niezwykłego odkrycia, odsłonięto bardzo stare malowidła w części prezbiterialnej. Na ścianach absydy stwierdzono aż 5 warstw malowideł ściennych. Najstarsza warstwa to unikatowe w skali kraju, prawdopodobnie z XIII wieku freski przedstawiające zwierzęta (na fotografii). Wyjątkową atmosferę wnętrza kościoła, oprócz fresków, tworzą pozostałości dawnego gotyckiego, renesansowego i barokowego wystroju.

Zamek Grodziec położony jest na powulkanicznym stromym wzgórzu - 389 m n. p. m.

Pierwsza potwierdzona wzmianka o Grodźcu pochodziła z bulli papieża Hadriana IV z 23 kwietnia 1155 r. W 1175 r. książę Bolesław Wysoki wystawił tu przywileje cystersom z Lubiąża. Za czasów jego następcy – Henryka Brodatego – drewniano – ziemny gród zastąpiono murowanym. Fundację zamkowego kościoła przypisuje się św. Jadwidze. W XIV i częściowo XV w. zamek stanowił własność rycerskiego rodu Bożywojów.

Piece hutnicze w Leszczynie oraz wiele innych śladów dawnych tradycji górniczych regionu. Odbývają się tu liczne imprezy przypominające dawne tradycje górniczo-hutnicze. Najważniejsza z nich to „Dymarki Kaczawskie”.

Wieś Podgórkę z zespołem pałacowym. Urokliwa wieś łańcuchowa położona w najbardziej malowniczych i interesujących fragmentach Gór Kaczawskich z licznymi punktami widokowymi, ciekawą zabudową i wyjątkowymi walorami okolicznej przyrody. Położony we wsi zespół pałacowy powstał w 1728 roku i składa się z trzykondygnacyjnego pałacu przebudowanego w 1874 roku, zabudowań gospodarczych oraz parku krajobrazowego z XIX wieku o powierzchni 5,6 ha z tarasami, stawem i zachowanym układem alei.

Miasto Wojcieszów położone w dolinie Kaczawy, dawniej wieś należąca do cysterskiego klasztoru w Lubiążu. Od XIV wydobywa się tutaj i przetwarza wapień, czynne kamieniołomy odsłaniają nowe jaskinie, niestety ulegają one zniszczeniu z powodu eksploatacji. W okolicy są również liczne zjawiska krasowe z jaskiniami i malownicze stare kamieniołomy. Godny uwagi jest ciekawy układ zabudowy miasta z wieloma zabytkowymi budowlami.

Szubienica z XVII, ukryta w lesie na wschód od Wojcieszowa na siodle, pomiędzy Trzcińcem a Polanką. Kamienna kulista baszta o średnicy 6 metrów z grubymi murami i filarami, na których mocowano belki z łańcuchami.

Wieś Radzimowice, mała wioska o bardzo starym rodowodzie związanym z wydobywaniem złota, malowniczo położona na Grzbiecie Wschodnim Gór Kaczawskich, z zachowanym budownictwem sudeckim.

Kościół cmentarny w Pogwizdowie pochodzący z XIII wieku. Budowla ceglano-kamienna o ciekawej architekturze.

W pobliżu, tuż obok Partnerstwa Kaczawskiego położone są miejsca dla jego rozwoju ważne, które są brane pod uwagę przy planowaniu rozwoju regionu. Samorządy tych gmin współpracują z Partnerstwem Kaczawskim w ramach wcześniej zawiazanej grupy partnerskiej.

Miasto Jawor (o średniowiecznym rodowodzie z zachowanymi licznymi zabytkami i wyjątkowo urokliwym Rynkiem i stojącym centralnie Ratuszem, a także średniowiecznym zamkiem i Kościołem Pokoju, który jest perełką architektoniczną i wizytówką regionu. W mieście odbywają się corocznie Międzynarodowe Targi Chleba. Kościół Pokoju w Jaworze powstał w latach 1654-1655 jako budowla nietrwała, wyłącznie z drewna, słomy i gliny (tak nakazał cesarz). Glinę w ostatnich latach zamieniono na cegłę. Wygląd zewnętrzny nie sugeruje zachwycającego kolorami i kształtem barokowego wnętrza. Jedna z niewielu zachowanych tego typu budowli na świecie, wpisana na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Miasto Złotoryja to jedno z najstarszych miast w tej części Europy z wieloma zabytkami i Muzeum Złota. Początki osady, a później miasta, są ściśle związane z najbogatszymi we wczesnym średniowieczu terenami złotonośnymi. Pozostało wiele śladów dawnej działalności górniczej. Mieszkańcy miasta i okolic odbudowują stare tradycje związane z płukaniem złota w formie atrakcji turystycznych i cyklicznych imprez plenerowych. W mieście znajdziemy wiele interesujących zabytków z Basztą Kowalską, murami obronnymi i urokliwymi kamieniczkami.

2.3. OCENA SPOŁECZNO- GOSPODARCZA OBSZARU, W TYM POTENCJAŁU DEMOGRAFICZNEGO I GOSPODARCZEGO OBSZARU ORAZ POZIOMU AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ

2.3.1. CHARAKTERYSTYKA LUDNOŚCI OBSZARU PARTNERSTWA KACZAWSKIEGO

➤ Struktura ludności

W Gminach na terenie Partnerstwa Kaczawskiego zamieszkuje 60161 mieszkańców przy czym najwięcej osób zamieszkuje gminę Bolków (11051) i Świerzawę (7872), a najmniej gminę Krotoszyce (2918). Analiza rozwoju potencjału demograficznego obszaru wskazuje, iż potencjał ten ulega niekorzystnym zmianom. Na przestrzeni ostatnich kilku lat zwiększyła się ludność gminy Złotoryja (+83), zmniejszenie ludności wystąpiło w pozostałych 10 gminach, przy czym największy spadek nastąpił w gminie Bolków (-215).

Tabela 6. Struktura ludności w latach 2002-2006 (wg GUS 2002-2006)

Ludność w latach 2002 – 2006

Lata	Bolków	Męcinka	Mściwojów	Paszowice	Wądroże Wielkie	Krotoszyce	Świerzawa	Wojciszów	Zagrodno	Pielgrzymka	Złotoryja	Ogółem
2002	11266	4830	4097	3881	4115	2981	7985	4051	5787	4856	7063	60912
2003	11204	4828	4070	3865	4119	2960	7968	4014	5746	4855	7029	60658
2004	11088	4822	4054	3888	4094	2979	7979	3985	5720	4865	7080	60554
2005	11109	4798	4062	3888	4100	2950	7927	3951	5713	4841	7130	60469
2006	11051	4790	4042	3860	4072	2918	7872	3926	5679	4805	7146	60161
2002 - 2006	-215	-40	-55	-21	-43	-63	-113	-125	-108	-51	+83	-751

Obszar Partnerstwa Kaczawskiego charakteryzuje się niską gęstością zaludnienia, która wynosi średnio 54 osoby/km². Najniższą gęstość zaludnienia ma gmina Męcinka (32 osoby/km²), natomiast najwyższą ma gmina Wojciszów (124 osoby/km²) przy średniej dla województwa dolnośląskiego 145 osoby/km² i Polski – 122 osoby/km².

Tabela 7. Struktura ludności i gęstości zaludnienia – stan na koniec 2006 r. (wg GUS 2006)

Ludność												
Gminy	Bolków	Męcinka	Mściwojów	Paszowice	Wądroże Wielkie.	Krotoszyce	Świerzawa	Wojciszów	Zagrodno	Pielgrzymka	Złotoryja	Ogółem
ogółem	11051	4790	4042	3860	4072	2918	7872	3926	5679	4805	7146	60161
mężczyzn	5448	2405	1795	1953	2027	1442	3874	1925	2781	2403	3513	29566
kobiet	5603	2385	2067	1907	2045	1476	3998	2001	2898	2402	3633	89727
Gęstość zaludnienia												
na km2	72	32	56	38	45	43	49	124	46	45	49	54

Ujemne saldo migracji w ruchu wewnętrznym występuje we wszystkich gminach Partnerstwa Kaczawskiego za wyjątkiem gminy Złotoryja. Saldo migracji w ruchu zagranicznym jest ujemne we wszystkich opisywanych gminach. Brak danych w ruchu zagranicznym odnośnie gminy Wojciszów (dane za 2006 r.).

Tabela 8. Saldo migracji obszaru Partnerstwa Kaczawskiego w latach 2002-2006 (wg GUS 2002-2006)

Gmina	W ruchu wewnętrznym					W ruchu zagranicznym				
	2002	2003	2004	2005	2006	2002	2003	2004	2005	2006
Bolków	-26	-40	-41	-31	-1	0	-3	-1	-2	-5
Męcinka	-37	11	-11	-6	-7	0	0	-3	0	-1
Mściwojów	-29	-9	9	6	-16	-2	-10	-12	-2	-2
Paszowice	17	-8	24	-3	-3	-3	-6	-2	0	-9
Wądroże Wielkie	1	6	-7	3	-4	0	0	2	0	-3
Krotoszyce	-18	-33	24	-19	-36	0	0	0	-1	0
Świerzawa	-4	-3	0	-26	-21	-2	0	-1	-6	-16
Wojcieszów	-9	-29	-10	-12	-12	-	-	-	-	-
Zagrodno	-12	-38	-23	1	-23	1	1	0	1	-3
Pielgrzymka	-20	6	-3	-20	-31	1	1	0	0	-2
Złotoryja	-8	-19	35	31	7	0	-1	0	-1	-11

Tabela 9. Przyrost naturalny na terenie Partnerstwa Kaczawskiego w latach 2002-2006

(wg GUS 2002-2006)

Gmina	Przyrost naturalny				
	2002	2003	2004	2005	2006
Bolków	-15	-19	-19	-1	-52
Męcinka	1	-13	8	-18	-3
Mściwojów	-9	-8	-13	4	-2
Paszowice	-6	-2	1	3	-16
Wądroże Wielkie	-5	-2	-20	3	-19
Krotoszyce	-2	12	-5	-9	4
Świerzawa	-20	-14	12	-20	-18
Wojcieszów	-9	-8	-19	-22	-13
Zagrodno	-9	-4	-3	-9	-8
Pielgrzymka	-1	-8	13	-4	-3
Złotoryja	-25	-21	2	3	-12

Ujemny przyrost naturalny odnotowano we wszystkich gminach na terenie Partnerstwa Kaczawskiego za wyjątkiem gminy Krotoszyce, gdzie przyrost wyniósł 4 (stan na 2006 r.). Ujemny przyrost naturalny staje się niepokojącą prawidłowością i nie pozostaje bez wpływu na obecną ilość mieszkańców gmin. Szczególnie w wieku przedprodukcyjnym. Najwyższy odsetek tej grupy ludności występuje w gminie Złotoryja (23,3%), a najniższy w gminie Wojcieszów (18,7%).

W strukturze wiekowej analizowanego obszaru dominuje ludność w wieku produkcyjnym co świadczy o korzystnym i rozwojowym potencjale demograficznym. Najwyższy udział tej grupy występuje w gminie Wojcieszów (66,2%), a najniższy w gminie Mściwojów (62,4%). Ludność w wieku poprodukcyjnym kształtuje się w przedziale od 13 –

16,5%, przy czym najwyższy odsetek występuje w gminie Bolków i Mściwojów, a najniższy w gminie Złotoryja.

Tabela 10. Struktura wieku ludności (wg GUS 2006)

Gminy	Bolków	Męcinka	Mściwojów	Paszowice	Wądroże Wielkie	Krotoszyce	Świerzawa	Wojcieszów	Zagrodno	Pielgrzymka	Złotoryja
Ogółem	11027	4760	4038	3827	4048	2895	7805	3975	5640	4706	7044
%	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
w wieku Produkcyjnym	7070	3007	2521	2513	2541	1861	5127	2631	3602	3042	4489
%	63,6	63,2	62,4	65,7	62,8	64,3	65,7	66,2	63,9	64,6	63,7
w wieku poprodukcyjnym	1822	721	667	557	641	407	1065	600	852	620	917
%	16,5	15,1	16,5	14,6	15,8	14,1	13,6	15,1	15,1	13,2	13
w wieku przedprodukcyjnym	2195	1032	850	757	866	627	1613	744	1186	1044	1638
%	19,9	21,7	21,1	19,8	21,4	21,7	20,7	18,7	21	22,2	23,3

Reasumując na przestrzeni ostatnich lat gminy Partnerstwa Kaczawskiego wykazywały w miarę stabilną sytuację demograficzną charakteryzującą się powolnym wzrostem liczby mieszkańców. Pomimo, że dane te są stosunkowo zadawalające należy pamiętać o tym, że polskie społeczeństwo zaczyna się starzeć a ludzie młodzi coraz mniej skłonni są do zawierania małżeństw, rodzi się coraz mniej dzieci, a przyrost naturalny jest ujemny bądź bliski 0.

2. 3. 2. POZIOM ZATRUDNIENIA I LOKALNY RYNEK PRACY

Analizując poziom bezrobocia na obszarze Partnerstwa Kaczawskiego w ostatnich latach obserwuje się stały spadek poziomu bezrobocia. Największy spadek odnotowano pomiędzy rokiem 2006 – 2007 kiedy to bezrobocie w powiecie legnickim spadło z poziomu 23,3% do 16,7%, w powiecie jaworskim z 24,0% do 18,8%, w powiecie złotoryjskim z 29,6% do 24,9%.

Tabela 11. Stopa bezrobocia zarejestrowanego na terenie Partnerstwa Kaczawskiego wg powiatów

	powiatu %		woj. dolnośląskie %		krajowa %	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
powiat jaworski	24	18,8	16,6	11,4	14,8	11,2
powiat legnicki	23,3	16,7				
powiat złotoryjski	29,6	24,9				

Zgodnie z tendencjami krajowymi bezrobocie obniża się. Pomiędzy 2004 r. a 2006 rokiem liczba osób bezrobotnych spadła o 1982 osoby, najliczniej w gminie Złotoryja aż o 446 osób, oraz gminie Świerzawa (293) i Pielgrzymka (184). Jeżeli chodzi o udział kobiet w grupie osób bezrobotnych to w gminach Partnerstwa Kaczawskiego kształtuje się on na podobnym poziomie jak w grupie mężczyzn. Wyjątkiem są gmina Mściwojów i Zagrodno, gdzie bezrobotnych kobiet jest znacznie więcej niż mężczyzn.

Tabela 12. Wielkość bezrobocia w latach 2004 – 2006 (wg GUS 2004 – 2006)

WIELKOŚĆ BEZROBOCIA W LATACH										
Gmina	Ogółem			Mężczyźni			Kobiety			2004 - 2006
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	
Bolków	1585	1580	1411	832	832	702	753	748	709	-174
Męcinka	545	522	388	243	232	158	302	290	230	-157
Mściwojów	486	447	355	196	195	139	290	252	216	-131
Paszowice	421	361	312	184	170	143	237	191	169	-109
Wądroże Wlk.	405	391	277	210	192	134	195	199	143	-128
Krotoszyce	308	243	191	147	115	76	161	128	115	-117
Świerzawa	1206	1121	913	581	525	389	625	596	524	-293
Wojcieszów	617	573	506	320	287	257	297	286	249	-111
Zagrodno	751	725	619	347	333	272	404	392	347	-132
Pielgrzymka	721	659	537	327	280	224	394	379	313	-184
Złotoryja	1879	1717	1433	862	778	632	1017	939	801	-446

Tabela 13. Pracujący w latach 2004 – 2006 (wg GUS 2004 – 2006)

Gmina	Ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Bolków	1176	1218	1192	510	499	493	666	719	699
Męcinka	482	425	460	314	279	318	168	146	142
Mściwojów	298	358	371	168	226	239	130	132	132
Paszowice	281	274	293	161	112	145	120	162	148
Wądroże Wielkie	326	281	271	132	128	118	194	153	153
Krotoszyce	177	167	190	81	71	89	96	96	101
Świerzawa	616	660	655	345	363	347	271	297	308
Wojcieszów	266	262	243	122	126	114	144	136	129
Zagrodno	489	464	387	298	274	194	191	190	193
Pielgrzymka	157	163	169	49	52	60	108	111	109
Złotoryja	3557	3516	3523	1417	1379	1386	2140	2137	2137

Według danych statystycznych na obszarze Partnerstwa Kaczawskiego w 2006 roku zatrudnionych było ogółem 7754 osób przy czym pracowało więcej kobiet aniżeli mężczyzn.

2.3.3. ROLNICTWO

W skład Partnerstwa Kaczawskiego wchodzi gminy o typowo rolniczym charakterze takie jak Mściwojów, powierzchnia użytków rolnych to blisko 90% powierzchni całej gminy, czy Krotoszyce 83,4%. W pozostałych gminach odsetek gruntów rolnych również jest wysoki, ale im bardziej na południe tym teren jest bardziej górzysty, gleby słabsze i coraz większy odsetek powierzchni stanowią lasy, pastwiska i łąki, które były niegdyś wizytówką tego obszaru, a w Górach i na Pogórzu Kaczawskim prowadzone były na licznych łąkach wypasy bydła i owiec.

Jakość i położenie gleb zdeterminowało charakter upraw i hodowli. Na lepszych glebach uprawiane są zboża: pszenica, rzepak, jęczmień oraz buraki cukrowe. Na gorszych glebach: żyto, ziemniaki, kukurydza. Wśród hodowanych zwierząt przeważa trzoda chlewna i bydło, których jednak ilość w ostatnich latach uległa znacznemu zmniejszeniu ze względu na duże wahania cen na rynku i niską opłacalność. Znikła praktycznie zupełnie hodowla owiec oraz zmniejszyła się bydła opasowego i krów, na co w dużej mierze miała wpływ likwidacja lokalnych zakładów przetwórczych.

Tabela 14. Powierzchnia użytków rolnych wg GUS

Gmina	Bolków	Męcinka	Mściwojów	Paszowice	Wądroże Wielkie	Krotoszyce	Świerzawa	Wojcieszków	Zagrodno	Pielgrzymka	Złotoryja	Suma
Użytki rolne												
Powierzchnia użytków rolnych ogółem/ ha	9541	9291	6331	6466	7835	5631	9920	1224	10264	7682	11059	85244
Grunty orne	6071	7543	5992	5576	7533	5272	6502	577	9270	6784	9981	71041
- w tym łąki	57	63	35	48	8	13	54	4	44	22	32	380
- w tym pastwiska	1794	1072	107	559	213	157	1660	336	454	570	423	7345
- w tym sady	1619	613	197	283	81	189	1704	307	496	306	623	6418
Grunty leśne	4550	4698	190	2996	344	681	4815	1556	1189	1970	2279	25268
Pozostałe grunty i nieużytki	1194	789	662	622	736	447	1213	436	756	863	1169	8887
Powierzchnia Ogółem/ ha	15285	14778	7183	10084	8915	6759	15948	3216	12209	10515	14507	119399

Na terenie 11 gmin Partnerstwa Kaczawskiego ogółem funkcjonuje 8004 gospodarstw rolnych. Najwięcej gospodarstw występuje w gminach o największej powierzchni: Bolków – 1084, Świerzawa – 970, Męcinka- 964. Niestety w przeważającej większości są to gospodarstwa drobne poniżej 5 ha, które stanowią ponad połowę wszystkich gospodarstw.

Tabela 15. Gospodarstwa rolne – powierzchnia użytków wg GUS

Gmina	Do 1 ha włącznie	1 – 5 ha	5 – 10 ha	10 - 20 ha	20- 50 ha	50 – 100 ha	Powyżej 100 ha	Ogółem
Bolków	382	419	121	94	49	16	3	1084
Męcinka	353	323	130	96	41	13	8	964
Mściwojów	227	136	106	91	30	12	7	609
Paszowice	345	197	83	68	34	7	5	739
Wądroże Wielkie	161	151	119	104	42	8	7	592
Wojcieszków	95	27	6	8	6	0	0	142
Złotoryja	252	231	108	73	49	16	6	735
Pielgrzymka	275	257	96	60	37	7	10	742
Zagrodno	325	274	138	79	68	10	5	899
Krotoszyce	220	129	83	63	19	9	5	528
Świerzawa	448	289	81	99	36	7	10	970

Zaletą tych małych gospodarstw są zdrowe, nieskażone środkami chemicznymi i nawozami produkty rolne wysokiej jakości, których bardzo zazdrości nam Europa i które są konkurencyjne na rynkach europejskich ze względu na swoje walory smakowe i jakościowe. Szansą dla małych gospodarstw jest produkcja właśnie takiego asortymentu w połączeniu z alternatywnymi

źródłami dochodów i różnicowaniem działalności rolniczej, poprzez prowadzenie gospodarstw agroturystycznych, małych warsztatów rzemieślniczych itp.

Lasy

Lasy w Partnerstwie Kaczawskim zajmują znacznie mniejszą powierzchnię niż można było by się tego spodziewać po ukształtowaniu terenu. Średnia lesistość obszaru to zaledwie 20%. Decydują o tym takie gminy jak Mściwojów gdzie praktycznie nie ma lasów (3%), Wądroże Wielkie (4%) i Krotoszyce (5%). Najbardziej zalesiony obszar występuje w gminie Paszowice (30%) i Świerzawa (30%). Cechą wyróżniającą regionu to jakość lasów. W większości są to bardzo zróżnicowane i bogate pod względem składu gatunkowego i wartości przyrodniczo-krajobrazowych lasy liściaste i mieszane. Wśród nich najcenniejsze są ciepłolubne buczyny storczykowe, choć znane z nielicznych wystąpień w innych regionach, wyróżniają się tu swoistymi cechami. Do bardzo rzadkich zespołów leśnych Pogórza Kaczawskiego są takie jak: jaworzyna jęczynnikowa w rezerwacie „Wąwóz Myśliborski” ma jedyne stanowisko w Sudetach. Opisana niedawno ciepłolubna dąbrowa brekiniowa jest unikatowym zespołem leśnym w Polsce, znanym dotychczas tylko z tego terenu. Jeśli dodamy to tego inne, dobrze zachowane siedliska leśne, zwłaszcza łęgi, dąbrowy i lasy klonowo-lipowe to stwierdzenie, że są to lasy wyjątkowe w skali kraju i Europy nie będzie budziło zdziwienia.

Gospodarkę leśną prowadzą trzy nadleśnictwa: Jawor, Złotoryja oraz Wałbrzych. Większość lasów znajduje się w zarządzie nadleśnictwa Jawor. Na terenie nadleśnictwa Jawor większość lasów należy do lasów ochronnych (wodochronnych – 67%, glebochronnych – 18%). Przeważającymi typami siedliskowymi są siedliska lasu wyżynnego (41,6%), las mieszany wyżynny (36,6%) oraz las górski (19,1%). Głównymi gatunkami drzew na terenie nadleśnictwa są: świerk 36,6%, dąb 36,6%, brzoza 7,7%. Część gorszej jakości gleb w obszarze została przeznaczona pod zalesianie. Do zalesienia i uporządkowania przeznaczono 40,65 ha lasów i gruntów leśnych. Zalesianie ma przede wszystkim pozwolić na przywrócenie właściwszej proporcji między terenami bezleśnymi lasami, zwiększyć retencję wód i bezpieczeństwo przeciwpowodziowe oraz pomoże w funkcjach turystycznych i rekreacyjnych.

Tabela 16. Lesistość Partnerstwa Kaczawskiego [%]

L.p.	Gmina	Lasy i grunty leśne
1	Bolków	29
2	Krotoszyce	5
3	Męcinka	32
4	Mściwojów	3
5	Paszowice	30
6	Świerzawa	30
7	Złotoryja	14
8	Wądroże Wielkie	4
9	Wojcieszów	46
10	Zagrodno	9
11	Pielgrzymka	18
Razem Partnerstwo Kaczawskie		20 %

2. 3. 4. POZIOM WYKSZTAŁCENIA

Struktura ludności obszaru Partnerstwa Kaczawskiego na podstawie danych z GUS przedstawia, że średnio od 3% do 8,7% stanowią osoby z wykształceniem wyższym (najwięcej w gminie Złotoryja 1262). Dominują osoby z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym i niepełnym podstawowym (24435 osób). Dane te ulegają korzystnym zmianom, dzięki aspiracjom młodego pokolenia. Coraz więcej osób z wykształceniem średnim, kontynuuje naukę na uczelniach wyższych. Wykształcenie średnie młodzież może uzyskać w Zespole Szkół Agrobiznesu im W. Witosa w Bolkowie oraz w Liceum Ogólnokształcącym dla Dorosłych w Wojcieszowie. Oferta kształcenia zawodowego nie zawsze dostosowana jest do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy.

Tabela 17. Wykształcenie ludności (Powszechny spis ludności wg GUS)

Gmina /wykształcenie	Bolków	Męcinka	Mściwojów	Paszowice	Wądroże Wielkie	Krotoszyce	Świerzawa	Wojcieszów	Zagrodno	Pielgrzymka	Złotoryja
Wyższe	380	125	137	132	101	95	205	137	148	112	1262
Policealne	254	85	81	65	53	67	169	93	76	74	563
Średnie zawodowe	1749	556	444	453	488	356	1029	551	781	649	3454
Średnie ogólne	377	210	174	152	21	74	208	178	154	130	1249
Zawodowe	2879	1260	993	1030	608	768	2123	1050	1377	1159	3369
Podstawowe, Gimnazjalne i niepełne podstawowe	3874	1776	1619	1407	1688	1128	2921	1426	2263	1799	4534
Ogólna	9513	4012	3448	3239	2959	2488	6655	3435	4799	3923	14431

2. 3. 5 AKTYWNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Na terenie Partnerstwa Kaczawskiego w ostatnim czasie odnotowano bardzo duży wzrost rejestrowanych organizacji pozarządowych. Do bardziej aktywnych zaliczyć można Stowarzyszenie Kaczawskie, Stowarzyszenie Ekomuzeum Wsi Dolnośląskiej, Stowarzyszenie „Nasze Krotoszyce”, Stowarzyszenie na Rzecz Rodzin i Osób Niepełnosprawnych w Bolkowie, NOWATOR – Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Świerzawa, Stowarzyszenie Aktywni dla Mierczyc, Stowarzyszenie SONOVE, Stowarzyszenie Dobków, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Targoszyn, Stowarzyszenie Nasze Wądroże Wielkie, Stowarzyszenie „Wspólnie dla Granowic”, Stowarzyszenie nad Cichą Wodą, Fundacja „TERRA-Teraz Radzimowice”, Stowarzyszenie Przyjaciół Nowej Wsi Wielkiej i Nowej Wsi Małej, Towarzystwo Miłośników Gminy Pielgrzymka, Towarzystwo Przyjaciół Piotrowic, Stowarzyszenie Wsi Snowidza, Stowarzyszenie „Wieś Marcina” oraz Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sołectwa Pogwizdów, Gminny Ludowy Klub Sportowy "Unia" Pielgrzymka, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi

Sędzimirów oraz Stowarzyszenie pod Wulkanem, Zespoły Folklorystyczne Gminy Pielgrzymka. Na szczególną uwagę zasługuje Stowarzyszenie Kaczawskie ze Mściwojowa, które wdrażało w latach 2006-2008 Program Leader+, którego podstawowym celem jest wspomaganie wdrażania nowoczesnych strategii rozwoju terenów wiejskich.

2.4 SPECYFIKACJA OBSZARU LGD

Specyfikę obszaru LGD determinuje położenie pomiędzy ważnymi aglomeracjami Dolnego Śląska, a mianowicie pomiędzy Jelenią Górą, Legnicą i Wałbrzychem. Na terenie LGD działają 5 szkół ponadgimnazjalnych, w tym 2 licea uzupełniające oraz 2 szkoły zawodowe i jedna specjalna.

Większość młodzieży kontynuującej naukę dojeżdża do Jawora, Bolkowa, Jeleniej Góry lub Legnicy. W trakcie warsztatów młodzież wskazała jako główny problem bardzo ubogą ofertę dotyczącą spędzania czasu wolnego, co powoduje ich wyobcowanie w miejscu zamieszkania, a w dalszej konsekwencji dużą migrację zagraniczną oraz do większych ośrodków miejskich. Według PUP w 2007 roku dwukrotnie wzrosła liczba młodych osób deklarujących chęć wyjazdu za granicę po zakończeniu szkoły. Z tym samym problemem wiąże się nasilenie osadnictwa we wsiach położonych najbliżej aglomeracji. Nowi mieszkańcy to osoby pracujące poza obszarem LGD, traktujące swoje nowe miejsce jako azyl, ucieczkę przed zgiełkiem miasta. Powstaje wiele nowych osiedli zamkniętych, co powoduje kurczenie się przestrzeni publicznej. Ten stan rzeczy znajduje potwierdzenie w wywiadach, gdzie najczęściej wskazywanym problemem jest „Mała aktywność mieszkańców obszarów wiejskich oraz wiedza i umiejętności dotycząc zdobywania środków zewnętrznych na zaspokajanie potrzeb i zainteresowań”, a na kolejnych miejscach „Dbałość o zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, wzmacnianie poczucia tożsamości mieszkańców i związku z miejscem zamieszkania”. Obszar posiada dobre warunki do budowania markowych produktów turystycznych i rozwijania turystyki rodzinnej i edukacyjnej skierowanej do Dolnoślązaków z Wrocławia, Legnicy czy Jeleniej Góry czy też przejeżdżających tędy w Karkonosze lub do Czech turystów z Wielkopolski, Pomorza czy Mazowsza. Dzięki zwiększonej ilości turystów i popytu na usługi i produkty mieszkańcy mogą tworzyć miejsca pracy. Głównymi atutami obszaru LGD Partnerstwo Kaczawskie wyróżniającym wśród innych obszarów są wulkaniczne stożki i niespotykany nigdzie indziej krajobraz oraz geologiczny raj i bogactwo minerałów.

III ANALIZA SWOT DLA OBSZARU PARTNERSTWA KACZAWSKIEGO

Rozpoczynając warsztaty dotyczące analizy SWOT Partnerstwa Kaczawskiego zastanawialiśmy się nad tym czy znajdziemy w naszym regionie – partnerstwie jakieś mocne strony, które pozwolą nam na wykorzystanie ich do rozwoju. Szukaliśmy również szans w zmieniającym się wokół nas otoczeniu i przewidywalnej przyszłości, które by nam pomogły. Postanowiliśmy też przyjrzeć się krytycznie i zobaczyć nasze słabe strony, które mogą nam utrudniać rozwój, ale też staraliśmy się rozpoznać zagrożenia dla naszej GP grożące jej z zewnątrz.

STYMULATORY ROZWOJU

Czynniki sprzyjające rozwojowi to stymulatory rozwoju tzn. te czynniki, które umożliwią realizację przyjętej wizji i celu nadrzędnego strategii. Są to czynniki, które można wykorzystać w pobudzaniu własnego rozwoju. Należy do nich zaliczyć:

- Stymulowanie inicjatyw społecznych. Stworzenie warunków do zwiększenia aktywności mieszkańców zarówno w zakresie inicjatyw własnych (własna działalność gospodarcza, zmiana kwalifikacji zawodowych) jak i przedsięwzięć służących mieszkańcom (zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, opieka nad osobami znajdującymi się w trudnych warunkach).
- Tworzenie partnerstwa społecznego i zwiększanie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu problemów regionu. Ma temu służyć odpowiedni przepływ informacji na poziomie regionu. Wykorzystanie wiedzy i pomysłów lokalnej społeczności do budowania rozwoju regionu w oparciu o najcenniejszy zasób – potencjał ludzki.
- Wykorzystanie walorów przyrodniczo – kulturowych regionu do jego promocji, a także tworzenia dodatkowych miejsc pracy i przyciąganie inwestorów zewnętrznych.
- Na bazie strategii przygotowanie szczegółowych projektów do zapisanych zadań oraz staranie się o fundusze na ich realizację.

Dokonaliśmy analizy wartościującej określając mocne i słabe strony naszego regionu oraz szanse i zagrożenia dla jego rozwoju.

S.W.O.T to angielski skrót pochodzący od nazw: straights – siły, weaknesses – słabości, oportunities – możliwości, threats – zagrożenia. **Analiza S.W.O.T** dla Partnerstwa Kaczawskiego została opracowana na podstawie informacji płynących z diagnozy stanu obecnego i rzeczywistości, której jesteśmy wszyscy uczestnikami. Dane z diagnozy poddano analizie wartościującej określając słabe i mocne strony partnerstwa obecnie – czyli co partnerstwo ma, a czego nie ma, co może wpływać na jego rozwój. Odniesiono się również do możliwości i zagrożeń, które mogą się pojawić w przyszłości w otoczeniu i wewnątrz partnerstwa, a także wpływać na jej kondycję. Przewidując je nasza LGD może uniknąć wielu trudności. Stawiając na mocne strony i wykorzystując szanse Partnerstwo Kaczawskie może skutecznie niwelować słabości i zagrożenia stawiając na mocne strony i wykorzystując szanse dążąc do stabilnego i wysokiego wzrostu gospodarczego i społecznego Partnerstwa Kaczawskiego.

3.1 ANALIZA SWOT

Mocne strony	Słabe strony
- walory krajobrazowe - ukształtowanie terenu, atrakcyjność krajobrazu, walory geologiczne oraz wyjątkowość w skali kraju Kraju Wygasłych Wulkanów - środowisko naturalne w części w nienaruszonym stanie – Dzikie Kaczawy - różnorodność flory i fauny, cenne stanowiska storczyków - ekologiczne rolnictwo na wysokiej jakości, nieskażonych glebach - bogata historia regionu z wieloma ciekawymi i unikatowymi obiektami - bogactwo zasobów naturalnych (kruszywa, wapienie, granit, bazalt, złoto, agaty, itd.). - lokalizacja – bliskość granicy i dużych aglomeracji miejskich - dobrze rozwinięte rolnictwo i profil produkcji - przebiegające przez region trasy rowerowe i ścieżki przyrodniczo-edukacyjne, ukazujące piękno i historię dolnośląskiej wsi m.in. – Szlak Polskiej Wsi, Szlak Wygasłych Wulkanów, Szlak średniowiecznych miast i zamków - liczne imprezy promujące region charakterze lokalnym i regionalnym - tradycje uprawy warzyw i hodowli zwierząt - rozwijająca się turystyka wiejska oparta na historii, kulturze i tradycji - rozwój rzemiosła artystycznego i produktów lokalnych - wolne tereny pod inwestycje i budownictwo - rosnąca integracja społeczności wiejskich - różnorodna i bogata tradycja ludności napływowej - współpraca i aktywność w ramach Partnerstwa Kaczawskiego i innych organizacji lokalnych i regionalnych - umiejętność pozyskiwania środków - wspólne projekty - dostrzeganie korzyści z wzajemnej współpracy oraz podejmowanie wspólnych działań i tematów - wysoki lecz nie wykorzystany potencjał ludzki - szkolenia, możliwość przekwalifikowania się w ramach organizowanych kursów przez różne instytucje	- słaba wspólna promocja regionu i jego najcenniejszych walorów - brak szerokiej informacji dotyczącej oferty i zasobów kulturalnych i historycznych, które warto zobaczyć oraz kompleksowej oferty dla turystów (większe grupy) - słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna - niedostateczny rozwój sektora usługowego i turystycznego - inwestycje niszczące środowisko naturalne (np. kamieniołomy, kopalnie, fermy) oraz nieracjonalne wykorzystywanie zasobów - słabe utożsamianie się ludności napływowej z dziedzictwem historyczno – kulturowym tego regionu - niespójna polityka samorządów - zły stan techniczny obiektów pełniących funkcje kulturalno-społeczne - mała aktywność społeczna i gospodarcza - słaby poziom infrastruktury technicznej - mało miejsc pracy poza rolnictwem - mała ilość zwierząt gospodarskich - mała aktywność mieszkańców w procesie wpływania na decyzje władz lokalnych - niskie zainteresowanie mieszkańców tym co się dzieje wokół nich oraz bierność i brak zaangażowani we wspólne sprawy - mała ilość liderów społecznych - niska świadomość ekologiczna, wiedza i umiejętności mieszkańców - mała ilość organizacji młodzieżowych i ich niska aktywność - emigracja ludzi młodych i wykształconych

Szanse	Zagrożenia
• rozwój rolnictwa proekologicznego • wykorzystanie nieużytków pod zalesienia • rozwój turystyki sprzyjającej przyrodzie • czynna ochrona pastwisk i łąk podgórskich z licznymi stanowiskami cennych przyrodniczo gatunków roślin i zwierząt • wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich • zagospodarowanie atrakcji turystycznych • promocja produktów lokalnych • powstanie sieci ekomuzeów • projekty edukacyjne na bazie zasobów historyczno – kulturowych • realizacja wspólnego kalendarza imprez • napływ nowych mieszkańców z dużych miast lokujących tutaj swój kapitał i wiążących się z regionem • dobre warunki pracy dla osób wykształconych i specjalistów - zatrzymujących młode i wykształcone osoby • współpraca samorządów, NGO, oraz biznesu na rzecz rozwoju regionu • świetlice wiejskie i domy kultury jako ośrodki kulturotwórcze • szanse na pozyskanie środków finansowych wspierających lokalną aktywność i rozwój • tworzenie się grup lokalnych aktywności, organizacji pozarządowych • wspólne wypracowywanie mądrych decyzji w ramach Grupy partnerskiej • dobry przepływ informacji pomiędzy instytucjami i mieszkańcami • rozwój przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy	• destrukcyjna działalność zakładów wydobywczych, inwestycje negatywnie oddziałujące na środowisko • zanik wypasów na terenach podgórskich • intensywne rolnictwo • niewykorzystanie dostępnych środków unijnych • zanik tradycji kulturowej • monopol turystyczny Wrocławia, Karkonoszy i Kotliny Kłodzkiej • mała ilość inwestycji w infrastrukturę sprzyjającą rozwojowi gospodarczemu • sezonowi właściciele domów • niestabilna polityka rządu i władz lokalnych • starzejące się społeczeństwo • odpływ ludzi z terenów wiejskich do miast i poza granice kraju • korupcja i dbanie o własny interes • słaba aktywności w działaniu na rzecz LGD • nikłe umiejętności społeczeństwa lokalnego w pozyskiwaniu wykorzystaniu środków unijnych • nieufność i konkurencja ze strony poszczególnych instytucji • pogłębiająca się peryferyjność regionu • nieumiejętne zarządzanie i planowanie • bariery prawne w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej

3.2 WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY SWOT

Z analizy mocnych i słabych stron wynika, że główne szanse LGD upatruje w rozwoju rolnictwa ekologicznego, turystyki i rekreacji, aktywizacji środowisk wiejskich w oparciu o potencjał regionu przyrodę, wulkany i dziedzictwo kulturowe Dolnego Śląska. Wykorzystanie mocnych stron, którymi dysponuje obszar LGD z połączeniu z szansami jakie otwierają się przed nami może zniwelować słabe strony oraz czyhające zagrożenia. Dogłębna analiza przeprowadzona metodą uspołecznioną pozwoliła na postawienie kilku bardzo ważnych wniosków:

1. Partnerstwo Kaczawskie posiada wyróżniające w skali kraju i Europy walory przyrodnicze.
2. Niewykorzystany do końca potencjał rozwojowy dla takich sektorów jak turystyka. Perły regionu a zarazem perły światowego dziedzictwa kulturowego tj. Kościół Pokoju w Jaworze, Wąwóz Myśluborski, średniowieczne zamki w Bolkowiu i Świnach, sztolnie i

- obiekty dawnego górnictwa i hutnictwa skupione wokół Złotoryi i Wojcieszowa oraz wiele innych cennych przyrodniczo i kulturowo miejsc, które warto zobaczyć.
3. Obszar ten jest wyjątkowy pod względem rekreacyjno – sportowym ze względu na ukształtowanie terenu, góry, doliny rzeczne, przedgórze to doskonałe miejsce do uprawiania wspinaczki, wędrówek pieszych i rowerowych czy pływania na zbiornikach wodnych.
 4. Baza i oferta turystyczna wymagają rozbudowy, choć już dziś jest to miejsce, gdzie turyści mogą znaleźć dogodne kwatery do wypoczynku.
 5. Gospodarka Partnerstwa dysponuje dużym potencjałem rozwojowym, który w przypadku podjęcia przez samorządy sensownych i długofalowych działań może przynieść bardzo pożądane efekty i rozwój gospodarzy regionu.
 6. Istotnym problemem jest niska aktywność gospodarcza mieszkańców, która dzięki planowanym działaniom może w najbliższych latach poprawić się znacząco .
 7. Istnieją dobre warunki rozwoju produkcji rolniczej i przetwórstwa żywności zwłaszcza w gminach typowo rolniczych tj. Krotoszyce i Mściwojów, które będą stanowić bazę produkcyjną dla gmin turystycznych .
 8. Społeczności lokalne na terenie Partnerstwa są aktywne i skłonne do współpracy, potrzeba jednak czasu i wypracowania odpowiednich form tej współpracy.
 9. Region boryka się z problemami wynikającymi z biedy i bezrobocia, takimi jak patologie społeczne, wykluczenie społeczne, migracje z obszarów wiejskich dodatkowo bardzo niekorzystne wskaźniki demograficzne alarmują o procesie starzenia się i wyludniania tego terenu.
 10. Korzystny wydaje się trend poszukiwania spokojnych miejsc do zamieszkiwania przez ludzi zmęczonych miastem i jego gwarem. Obszar Partnerstwa Kaczawskiego to idealne miejsce z czystym środowiskiem, piękną przyrodą, którego atuty mogą zahamować proces peryferyjności tego obszaru, w odwrotnym zupełnie kierunku, przy odpowiedniej promocji i zwiększającej się dostępności środków UE na infrastrukturę wiejską jest niewątpliwie szansą.

Z analizy SWOT wynikają również główne problemy, jakie obecnie występują w regionie, które trzeba przezwyciężyć i niwelować. Do najważniejszych z nich zaliczyć należy:

1. Niski rozwój przedsiębiorczości oraz mała aktywność gospodarcza mieszkańców Partnerstwa Kaczawskiego jak również nie do końca wykorzystane zasoby przyrodnicze i kulturowe.
2. Mała aktywność mieszkańców obszarów wiejskich oraz wiedza i umiejętności dotyczące zdobywania środków zewnętrznych na zaspokajanie potrzeb, zainteresowań.
3. Niewykorzystany potencjał przyrodniczo – kulturowy stanowiący o wyjątkowości regionu.

3.3 WIZJA ROZWOJU OBSZARU LGD PARTNERSTWO KACZAWSKIE

Wizja to właściwy obraz przyszłego stanu obszaru partnerstwa w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, do którego będziemy dążyć we wszystkich istotnych wymiarach - komponentach rozwoju społeczno - gospodarczego. Poprzez stworzenie wizji przyszłości opartej na marzeniach połączonych z procesami rozwojowymi przygotowaliśmy ramy, które pozwoliły na wyznaczenie celów i sposobów ich realizacji w Lokalnej Strategii Rozwoju Partnerstwa Kaczawskiego na lata 2009 - 2015.

	<i>Góry i Pogórze Kaczawskie są obszarem pozostającym w świadomości mieszkańców i odwiedzających go gości znanym jako Kraina Wygasłych Wulkanów. Ludzie żyją tutaj w harmonii z naturą, są gościnni i przyjaźni. Obszar ten zaspokaja różnorodne potrzeby mieszkańców, przyjezdnych gości oraz turystów w wielu dziedzinach oferując kompleksowe usługi wysokiej jakości.</i> <i>Głównymi elementami wyróżniającymi region są wygasłe wulkany, zamki, storczyki, naturalny potencjał turystyczny regionu, nieskazitelna przyroda, gościnność mieszkańców, nowoczesna i rozbudowana infrastruktura techniczna, co sprawia, że ludzie miło spędzają tu czas mieszkając, osiedlając się czy odpoczywając.</i> <i>Zrównoważony rozwój regionu w oparciu o jego walory i atuty jest ważnym elementem gospodarki regionalnej generującym nowe miejsca pracy i źródłem dobrobytu. Dumni ze swojego regionu mieszkańcy traktują go jak małą ojczyznę i w pełni się z nim utożsamiają.</i> <i>Mieszkańcy aktywnie uczestniczą w życiu i rozwoju regionu, współpracując ze sobą, samorządami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi – czerpiąc inspiracje z natury.</i> <i>Góry i Pogórze Kaczawskie mają swój własny wizerunek i markę rozpoznawaną w Polsce i Europie.</i>
--	--

IV OKREŚLENIE CELÓW OGÓLNYCH I SZCZEGÓŁOWYCH

Cele ogólne traktowane jako cele strategiczne, który mamy osiągnąć w całości podczas realizacji i wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju będą wyznacznikiem dalszych dążeń i realizacji celów szczegółowych za osiągnięcie, którego ponosimy w pełni odpowiedzialność jako mieszkańcy Partnerstwa Kaczawskiego. Cel ogólny w dużym stopniu osiągniemy wówczas, gdy będziemy realizować cele szczegółowe. Określenie celu ogólnego polega, więc na odpowiedzi na pytanie: jaki rozwój zapewni regionowi poprzez jego realizację. Ułożone przez nas cele wynikają z problemów, jakie zostały zidentyfikowane w wyniku analizy SWOT. Znaczącą cechą problemów jest to, że przeszkadzają nam w osiągnięciu wizji rozwoju regionu i realizacji LSR. Dlatego zostały przyjęte cele, które pomogą nam rozwiązać te problemy. Cele powinny być konkretne i mierzalne, realistyczne, osiągalne, określone w czasie, czyli takie, o których można powiedzieć, że zostały wykonane lub nie. Cele powinniśmy osiągać w całości i w pełni za to ponosimy odpowiedzialność. Dążenie do celów powinno nas doprowadzić do realizacji wizji i satysfakcji z rozwoju Partnerstwa Kaczawskiego.

4.1 SYNTETYCZNE ZESTAWIENIE CELÓW

GOSPODARKA W REGIONIE

Cel ogólny I: *Rozwój przedsiębiorczości i usług na obszarze Partnerstwa Kaczawskiego w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe.*

Cele szczegółowe:

1. Rozpoznanie, wsparcie i wykorzystanie produktów lokalnych i usług utożsamianych z regionem.
2. Aktywna promocja Krainy Wygasłych Wulkanów oraz jej oferty produktowo – usługowej.

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA I JEJ AKTYWIZACJA

Cel ogólny II: *Aktywizacja obszarów wiejskich oraz integracja mieszkańców.*

Cele szczegółowe:

1. Podniesienie atrakcyjności działań Partnerstwa Kaczawskiego w oparciu o współpracę międzysektorową.
2. Podniesienie świadomości, aktywności, umiejętności i wiedzy mieszkańców i organizacji pozarządowych dla tworzenia warunków rozwoju Partnerstwa Kaczawskiego.
3. Tworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu oraz rozbudowa infrastruktury sprzyjającej pobudzaniu aktywności lokalnej oraz wypoczynku i rekreacji.

ŚRODOWISKO NATURALNE I DZIEDZICTWO KULTUROWE

Cel ogólny III: *Wykorzystanie zasobów przyrodniczych kulturowych jako najcenniejszych atutów Krainy Wygasłych Wulkanów.*

Cele szczegółowe:

1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczo-kulturowych do rozwoju regionu.
2. Zachowanie i ochrona najcenniejszych elementów architektury, wiejskiej zabudowy, obiektów o znaczeniu historycznym i kulturowym.

4.2 PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA

CEL OGÓLNY I: ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I USŁUG NA OBSZARZE PARTNERSTWA KACZAWSKIEGO W OPARCIU O ZASOBY PRZYRODNICZE I KULTUROWE.	
Cele szczegółowe:	Przedsięwzięcie:
1.1. Rozpoznanie, wsparcie i wykorzystanie produktów lokalnych i usług utożsamianych z regionem.	<i>Przedsięwzięcie I „Kraina Wygasłych Wulkanów – jej produkty i usługi”.</i>
1.2. Aktywna promocja Krainy Wygasłych Wulkanów oraz jej oferty produktowo – usługowej.	<i>Przedsięwzięcie II „Kraina Wygasłych Wulkanów – Kraina znana na świecie”.</i>
CEL OGÓLNY II: AKTYWIZACJA OBSZARÓW WIEJSKICH ORAZ INTEGRACJA MIESZKAŃCÓW.	
2.1. Podniesienie atrakcyjności działań Partnerstwa Kaczawskiego w oparciu o współpracę międzysektorową.	<i>Przedsięwzięcie III „Wspólnie dla Partnerstwa” – realizacja działań integrujących partnerów zaangażowanych w aktywność Partnerstwa Kaczawskiego.</i>
2.2. Podniesienie świadomości, aktywności, umiejętności i wiedzy mieszkańców i organizacji pozarządowych dla tworzenia warunków rozwoju Partnerstwa Kaczawskiego.	<i>Przedsięwzięcie IV „Aktywni mieszkańcy, aktywne Partnerstwo”.</i>
2.3. Tworzenie alternatywnych form spędzania wolnego czasu oraz rozbudowa infrastruktury sprzyjającej pobudzaniu aktywności lokalnej oraz wypoczynku i rekreacji.	<i>Przedsięwzięcie V „Aktywne i zadbane kaczawskie wsie”.</i>
CEL OGÓLNY III: WYKORZYSTANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH KULTUROWYCH JAKO NAJCENNIJSZYCH ATUTÓW KRAINY WYGASŁYCH WULKANÓW	
3.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów przyrodniczo – kulturowych do rozwoju regionu	<i>Przedsięwzięcie VI „Kraina Wygasłych Wulkanów” – rozwój oferty turystycznej i edukacyjnej w oparciu o zasoby przyrodniczo - kulturowe</i>
3.2. Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego regionu, w tym najcenniejszych elementów architektury, wiejskiej zabudowy, obiektów o znaczeniu historycznym i kulturowym.	<i>Przedsięwzięcie VII „Tradycyjna wieś” – zachowanie walorów architektonicznych i krajobrazowych kaczawskich miasteczek i wsi</i>

PRZEDSIĘWZIĘCIE I „KRAINA WYGASŁYCH WULKANÓW – JEJ PRODUKTY I USŁUGI”

	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki produktu	Ilość godzin szkoleń dla producentów i usługodawców z obszaru partnerstwa Kaczawskiego	Badanie ilości godzin szkoleń zrealizowanych producentów i usługodawców działających na obszarze	Dane LGD, badania ankietowe beneficjentów, badania ankietowe producentów i usługodawców, weryfikacja w terenie	0	15 godzin/rok
	Liczba imprez promujących producentów i usługodawców z obszaru partnerstwa Kaczawskiego	Ilość imprez podczas których promowane będą produkty i usługi. Oraz imprezy podczas których bezpośrednio dostępne w sprzedaży będą produkty i usługi.	Dane LGD, badania ankietowe beneficjentów, badania ankietowe producentów i usługodawców, weryfikacja w terenie	0	5/rok
	Liczba projektów mających na celu utworzenie nowych miejsc pracy	Badanie liczby projektów, które w swoich założeniach będą miały utworzenie przynajmniej jednego miejsca pracy.	Dane LGD, badania ankietowe beneficjentów, badania ankietowe producentów i usługodawców, weryfikacja w terenie	0	3 projekty
	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki rezultatu	Ilość nowych pozarolniczych miejsc pracy	Zbadanie ile nowych miejsc pracy powstało dzięki bezpośredniej realizacji przedsięwzięcia	Dane LGD, oświadczenia beneficjentów, badania ankietowe, weryfikacja w terenie	0	3 miejsca pracy
	Ilość osób, które ukończyły szkolenia	Zbadanie ilości osób, które podniosły swoje kwalifikacje	Dane LGD, oświadczenia beneficjentów, badania ankietowe, listy obecności, kopie certyfikatów	0	50 osób
	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki oddziaływania	Wzrost dochodów producentów i usługodawców	Zbadanie poziomu wzrostu dochodów producentów i usługodawców dzięki wsparciu ze środków osi 4 „Leader”	Dane LGD, badania ankietowe beneficjentów, badania ankietowe producentów i usługodawców, weryfikacja w terenie	0	4 % deklarowany wzrost dochodów

Lista rekomendowanych operacji:

Operacje	Planowana ilość operacji	Preferowany zakres operacji
Odnowa i rozwój wsi	1	- miejsca do ekspozycji i promocji lokalnych produktów i usług,
Małe projekty	6	- szkolenia i warsztaty dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej i usługowej na obszarach wiejskich, - szkolenia i warsztaty rękodzielnictwa i tradycyjnych zawodów podnoszące kwalifikacje producentów i usługodawców, - szkolenia językowe dla producentów i usługodawców, - wsparcie tworzenia produktów i usług bazujących na lokalnych zasobach, - wsparcie promocji lokalnej wytwórczości, tradycyjnych zawodów i rzemiosła, - organizacja imprez, pokazów i jarmarków promujących lokalne produkty i usługi, - promocja lokalnej przedsiębiorczości, - udział w targach i konkursach produktów lub usług lokalnych, - budowa, adaptacja lub wyposażenie niemieszkalnych obiektów budowlanych wykorzystywanych do prowadzenia sprzedaży produktów lub usług lokalnych oraz tradycyjnego wyrobu produktów lokalnych,
		- badanie rynku produktów lub usług lokalnych, - wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w

		celu poprawienia warunków prowadzenia działalności gospodarczej,
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	6	- rozwój działalności na bazie lokalnych zasobów i wynikających z potrzeb regionu, - usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, - usługi dla ludności, - magazynowanie lub przechowywanie towarów, - rękodzielnictwo i rzemiosło, - przetwórstwo rolno – spożywcze, - rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne, - sprzedaż hurtowa i detaliczna, - robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych,
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	6	- rozwój działalności na bazie lokalnych zasobów i wynikających z potrzeb regionu, - usługi dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, - usługi dla ludności, - magazynowanie lub przechowywanie towarów, - rękodzielnictwo i rzemiosło, - przetwórstwo rolno – spożywcze, - rachunkowość, doradztwo lub usługi informatyczne, - sprzedaż hurtowa i detaliczna, - robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych,- sprzedaż hurtowa i detaliczna, - robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych,
Funkcjonowanie LGD	7	- badanie rynku produktów lub usług lokalnych, - wdrażanie wspólnej marki Krainy Wygasłych Wulkanów, rozwój i bieżące funkcjonowanie systemu obsługi marki - doradztwo i szkolenia dla beneficjentów,

PRZEDSIĘWZIĘCIE II

„KRAINA WYGASŁYCH WULKANÓW – KRAINA ZNANA NA ŚWIECIE”

	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki produktu	Liczba serwisów i stron internetowych promujących region i jego walory	Ilość powstałych serwisów i stron promujących region, jego walory oraz ofertę turystyczną, kulinarną, edukacyjną, społeczną etc.	Dane LGD, dane od gmin, badania ankietowe beneficjentów, oświadczenia beneficjentów	0	2 serwisy
	Liczba nowych publikacji (brozury, ulotki, mapy, kalendarze, przewodniki) promujących region	Ilość powstałych dzięki wsparciu środków osi 4 nowych publikacji promujących region i jego walory	Dane LGD, dane od gmin, badania ankietowe beneficjentów, oświadczenia beneficjentów.	0	10 publikacji
	Liczba wydarzeń regionalnych, krajowych i zagranicznych promujących Krainę Wygasłych Wulkanów	Ilość zorganizowanych wydarzeń o zasięgu regionalnym, krajowym i zagranicznym promujących Krainę Wygasłych Wulkanów, jej walory i ofertę.	Dane LGD, dane od gmin, badania ankietowe beneficjentów, oświadczenia beneficjentów.	0	10 wydarzeń (imprezy, targi, seminaria, etc.)
	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki rezultatu	Liczba publikacji o Krajinie wygasłych Wulkanów dystrybuowanych podczas seminariów, targów turystycznych etc.	Ilość publikacji, która bezpośrednio trafi do osób potencjalnie zainteresowanych odwiedzeniem Krainy Wygasłych Wulkanów i skorzystaniem z jej oferty	Dane LGD, dane od gmin, badania ankietowe beneficjentów, oświadczenia beneficjentów.	0	1000 publikacji/rok
	Ilość odwiedzin serwisów internetowych promujących region	Monitorowanie ilości wejść na serwisy promujące region, jego walory oraz ofertę turystyczną, kulinarną, edukacyjną, społeczną etc.	Dane LGD, administrator strony	0	10 000 osób/rocznie

	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki oddziaływania	Wzrost liczby turystów uznających Kraję Wygasłych Wulkanów za atrakcyjne miejsce do spędzania wolnego czasu	Badanie zmiany postrzegania i rozpoznania przez turystów atrakcyjności walorów i oferty turystycznej Kraju Wygasłych Wulkanów na tle innych ofert turystyki aktywnej	Dane LGD, badania ankietowe, badania ruchu turystycznego, dane Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej,	0	55% turystów uznaje ofertę za atrakcyjną

Lista rekomendowanych operacji:

Operacje	Planowana ilość operacji	Preferowany zakres operacji
Odnowa i rozwój wsi	-	-
Małe projekty	6	– imprezy promujące region, – wydawanie folderów i innych publikacji informacyjnych i promocyjnych, – udział w targach, imprezach, jarmarkach, prelekcjach, odczytach seminariach i innych tego typu wydarzeniach regionalnych, krajowych i międzynarodowych
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	-	-
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	-	-
Funkcjonowanie LGD	7	- realizacja programu wspólnej promocji Kraju Wygasłych Wulkanów wykorzystaniem różnych technik i mediów, - serwis internetowy promujący region, - promocja walorów i oferty turystycznej (prasa specjalistyczna, TV i inne media, kampanie promocyjne, wydawnictwa promocyjne), - udział w targach turystycznych i spożywczych, - organizacja imprez i innych wydarzeń promocyjnych,

PRZEDSIĘWZIĘCIE III

„WSPÓLNIE DLA PARTNERSTWA” – REALIZACJA DZIAŁAŃ INTEGRUJĄCYCH PARTNERÓW ZAANGAŻOWANYCH W AKTYWNOŚĆ PARTNERSTWA KACZAWSKIEGO

	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki produktu	Liczba wspólnych imprez integrujących trzy sektory: publiczny, społeczny i gospodarczy	Zbadanie liczby wspólnych imprez integrujących trzy sektory: publiczny, społeczny i gospodarczy zrealizowanych ze środków osi 4	Dane LGD, badania ankietowe beneficjentów, oświadczenia beneficjentów	0	7 imprez
	Ilość wspólnych wyjazdów trzech sektorów w celu poznania walorów regionu i dorobku innych LGD	Zbadanie ilości wspólnych wyjazdów trzech sektorów w celu poznania walorów regionu i dorobku innych LGD	Dane LGD, badania ankietowe beneficjentów, oświadczenia beneficjentów, dokumentacja fotograficzna	0	3 wyjazdy
	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki rezultatu	Liczba partnerów aktywnie angażujących się w działania Partnerstwa Kaczawskiego	Zbadanie liczby partnerów, którzy aktywnie wzięli udział we wspólnych działaniach Partnerstwa	Dane LGD, badania ankietowe beneficjentów, oświadczenia beneficjentów, listy obecności, dokumentacja fotograficzna	0	30 partnerów

	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki oddziaływania	Wzrost zadowolenia Partnerów z działalności w Partnerstwie	Zbadanie poziomu zadowolenia Partnerów z aktywności w Partnerstwie Kaczawskim	Dane LGD, badania ankietowe,	0	70% Partnerów zadowolonych z działalności

Lista rekomendowanych operacji:

Operacje	Planowana ilość operacji	Preferowany zakres operacji
Odnowa i rozwój wsi	-	-
Małe projekty	6	– organizacja imprez integrujących trzy sektory: publiczny, społeczny i gospodarczy, – wspólne wyjazdy trzech sektorów w celu poznania walorów regionu i dorobku innych LGD, – szkolenia i warsztaty związane z budowaniem Partnerstwa, – wydawanie folderów i innych publikacji informacyjnych i promocyjnych ideę Partnerstwa,
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	-	-
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	-	-
Funkcjonowanie LGD	7	– organizacja imprez integrujących trzy sektory: publiczny, społeczny i gospodarczy, – Wspólne wyjazdy trzech sektorów w celu poznania walorów regionu i dorobku innych LGD, – szkolenia i warsztaty związane z budowaniem Partnerstwa, – wydawanie folderów i innych publikacji informacyjnych i promocyjnych ideę Partnerstwa, – udział w spotkaniach grup Partnerskich,

PRZEDSIĘWZIĘCIE IV „AKTYWNI MIESZKAŃCY, AKTYWNE PARTNERSTWO”

	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki produktu	Liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów dla liderów lokalnych, kobiet wiejskich, grup nieformalnych i organizacji pozarządowych	Ilość szkoleń i warsztatów podnoszących umiejętności i kwalifikacje społeczne lokalnych liderów. W tym szkolenia dotyczące korzystania ze środków w ramach osi 4.	Dane LGD, oświadczenia beneficjentów, listy obecności,	0	10 szkoleń/rok
	Liczba przedstawicieli organizacji pozarządowych, którzy skorzystali z doradztwa	Zbadanie ilości organizacji pozarządowych, które skorzystały z usług doradczych świadczonych przez biuro LGD	Dane LGD, karty doradztwa,	0	10 organizacji/rok
	Liczba nowoutworzonych aktywnych grup odnowy wsi	Zbadanie ilości nowoutworzonych grup odnowy wsi na terenie Partnerstwa Kaczawskiego	Dane LGD, dane gmin, dane beneficjentów	0	6 grup
	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)

Wskaźniki rezultatu	Liczba liderów lokalnych, kobiet wiejskich, grup nieformalnych i organizacji pozarządowych, którzy ukończyli szkolenia	Zbadanie ilości liderów lokalnych, kobiet wiejskich, grup nieformalnych i organizacji pozarządowych, które podniosły swoje umiejętności dzięki udziałowi w organizowanych szkoleniach	Dane LGD, oświadczenia beneficjentów, listy obecności, certyfikaty	0	30 osób/ rok
	Liczba wniosków realizowanych w ramach „małych projektów” przez organizacje pozarządowe	Zbadanie ilości wniosków składanych przez NGO w ramach konkursów na „małe projekty”	Dane LGD, listy rankingowe, dane UMWD,	0	5 projektów/rok
Wskaźniki oddziaływania	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
	Odsetek osób deklarujących poczucie więzi z miejscem zamieszkania	Zbadanie jaki procent mieszkańców obszaru ma poczucie więzi z Krainą Wygasłych Wulkanów jako miejscem zamieszkania	Badania ankietowe prowadzone przez LGD	0	70% deklaruje duże lub bardzo duże poczucie więzi

Lista rekomendowanych operacji:

Operacje	Planowana ilość operacji	Preferowany zakres operacji
Odnowa i rozwój wsi	-	-
Małe projekty	12	- organizacja szkoleń, warsztatów, sympozjów, odczytów, prelekcji i innych przedsięwzięć podnoszących wiedzę, świadomość i umiejętności społeczności regionu, - tworzenie wiejskich grup działania skupionych wokół idei odnowy wsi, - podnoszenie wiedzy i umiejętności lokalnych liderów, - podnoszenie wiedzy i umiejętności lokalnych organizacji pozarządowych, - kursy korzystania z komputera, internetu i innych technik informacyjnych, - wspieranie działalności zespołów artystycznych i grup sportowych, - wsparcie organizacji wydarzeń promujących aktywność i ekonomię społeczną, - wsparcie organizacji i grup nieformalnych, które kultywują miejscową tradycję, obrzędy i zwyczaje, język regionalny i gwara, tradycyjne zawody i rzemiosła, - promocja i organizacja lokalnej twórczości kulturalnej lub aktywnego trybu życia, z wyłączeniem remontu i budowy budynków mieszkalnych,
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	1	- usługi doradcze, rachunkowość i usługi informatyczne dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych,
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	1	- usługi doradcze, rachunkowość i usługi informatyczne dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych,
Funkcjonowanie LGD	7	- analiza wskazująca, jakie cechy regionu mogą być atutem przyciągającym na stałe ludzi młodych i aktywnych, - analiza aktywności społeczeństwa obywatelskiego, - zorganizowanie akademii liderów lokalnych, szkoły ludowej i innych działań aktywizacyjnych, - szkolenia i doradztwo.

PRZEDSIĘWZIĘCIE V „AKTYWNE I ZADBANE KACZAWSKIE WŚIE”

	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki produktu	Liczba zbudowanych/zmodernizowanych świetlic wiejskich oraz innych budynków pełniących ich funkcję	Zbadanie ilości świetlic wiejskich oraz obiektów pełniących ich funkcję, które zostały zbudowane/zmodernizowane oraz wyposażone na cele społeczne dzięki wsparciu w ramach osi 4	Dane LGD, dane Gmin, oświadczenia beneficjentów, badania ankietowe, weryfikacja w terenie	0	10 obiektów
	Liczba zbudowanej/zmodernizowanej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej we wsiach	Zbadanie ilości infrastruktury sportowej i rekreacyjnej zbudowanej/zmodernizowanej w ramach osi 4	Dane LGD, dane Gmin, oświadczenia beneficjentów, badania ankietowe, weryfikacja w terenie	0	10 obiektów
	Liczba utworzonych na wsiach miejsc z publicznym dostępem do internetu	Zbadanie ilości powstałych miejsc z publicznym dostępem do Internetu dla mieszkańców wsi z Krainy Wygasłych Wulkanów	Dane LGD, dane Gmin, dane sołectw, oświadczenia beneficjentów, badania ankietowe, weryfikacja w terenie	0	2 wsie
	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki rezultatu	Ilość wydarzeń o celach społecznych organizowanych w świetlicach wiejskich	Zbadanie ilości wydarzeń o celach społecznych (spotkania mieszkańców, szkolenia, zebrania wiejskie, koła zainteresowań, zebrania Kół Gospodyń Wiejskich etc.) realizowanych w świetlicach wspartych ze środków osi 4	Dane LGD, dane gmin, dane sołectw, oświadczenia beneficjentów, weryfikacja w terenie	0	średnio 3 wydarzenia/świetlica
	Ilość mieszkańców korzystających z nowopowstałej infrastruktury we wsiach	Zbadanie ilości mieszkańców wsi aktywnie korzystających z infrastruktury społecznej, sportowej i rekreacyjnej powstałej we wsiach	Dane LGD, dane gmin, dane sołectw, badania ankietowe mieszkańców, oświadczenia beneficjentów	0	200 osób/rok
	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki oddziaływania	Odsetek osób deklarujących poczucie więzi ze wsią jako miejscem zamieszkania	Zbadanie jaki procent mieszkańców kaczawskich wsi ma poczucie więzi ze swoimi wsiami jako miejscem zamieszkania	Badania ankietowe prowadzone przez LGD	0	65% deklaruje duże lub bardzo duże poczucie więzi

Lista rekomendowanych operacji:

Operacje	Planowana ilość operacji	Preferowany zakres operacji
Odnowa i rozwój wsi	11	- budowa, modernizacja, remont i wyposażenie świetlic i obiektów kultury, adaptacja pomieszczeń i budynków na potrzeby ogólnospołeczne, - budowa, modernizacja, remont i wyposażenie obiektów sportowych i rekreacyjnych, - rozwój funkcji społeczno – kulturowych, - kształtowanie przestrzeni publicznej, - budowa, modernizacja i wyposażenie ścieżek spacerowych, miejsc do rekreacji i wypoczynku w plenerze, rewitalizacja parków i innych obiektów ważnych dla społeczności lokalnych,
Małe projekty	16	- remont połączony z modernizacją lub wyposażeniem istniejących świetlic wiejskich oraz innych obiektów pełniących ich funkcję, oraz zagospodarowanie terenu przylegającego do tych obiektów,
		- udostępnienie na potrzeby społeczności wiejskiej urządzeń i sprzętu, w tym komputerowego z dostępem do internetu,

		- zagospodarowanie przestrzeni publicznej z wyłączeniem dróg, - budowa, modernizacja, remont i wyposażenie obiektów sportowych i rekreacyjnych, - budowa, modernizacja i wyposażenie ścieżek spacerowych, miejsc do rekreacji i wypoczynku w plenerze, rewitalizacja parków i innych obiektów ważnych dla społeczności lokalnych, - wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności kulturalnej i społecznej,
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	-	-
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	-	-
Funkcjonowanie LGD	7	- tworzenie sieci współpracy pomiędzy aktywnymi wsiami, - szkolenia i doradztwo.

PRZEDSIĘWZIĘCIE VI

„KRAINA WYGASŁYCH WULKANÓW” – ROZWÓJ OFERTY TURYSTYCZNEJ I EDUKACYJNEJ W OPARCIU O ZASOBY PRZYRODNICZO – KULTUROWE

	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki produktu	Ilość nowych ofert turystycznych i edukacyjnych powstałych na obszarze LGD	Zbadanie ile nowych ofert turystycznych i edukacyjnych powstałych dzięki bezpośredniej realizacji przedsięwzięcia	Dane LGD, dane instytucji oświatowych, oświadczenia beneficjentów, badania ankietowe, weryfikacja w terenie	0	7 ofert
	Ilość nowopowstałej/zmodernizowanej małej infrastruktury turystycznej	Zbadanie ilości wybudowanych i wyremontowanych punktów postojowych, wypożyczalni rowerów, małej architektury turystycznej, wiat turystycznych, punktów popasu dla koni, infrastruktury rekreacyjnej etc.	Dane LGD, dane od gmin, badania ankietowe beneficjentów, oświadczenia beneficjentów, dokumentacja projektowa i fotograficzna	0	20 obiektów
	Ilość nowoutworzonych/zmodernizowanych szlaków turystycznych	Zbadanie ilości utworzonych dzięki wsparciu osi 4 Leader nowych i zmodernizowanych szlaków turystycznych, ścieżek przyrodniczych, etc..	Dane LGD, dane od gmin, badania ankietowe beneficjentów, oświadczenia beneficjentów	0	20 km
	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób korzystających z nowych ofert turystycznych	Zbadanie ilości turystów i mieszkańców obszaru, którzy skorzystali z oferty usług turystycznych i rekreacyjnych	Dane LGD, dane beneficjentów, badania ankietowe,	0	500 osób/rok
	Liczba uczniów korzystających z oferty edukacyjnej	Zbadanie ilości uczniów, zarówno z regionu jaki z poza niego, którzy skorzystali z oferty edukacyjnej	Dane LGD, dane instytucji oświatowych, dane gmin, oświadczenia beneficjentów	0	200 uczniów/rok
	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki oddziaływania	Wzrost liczby turystów uznających za atrakcyjną ofertę turystyczną Krainy Wygasłych Wulkanów	Badanie zmiany postrzegania i rozpoznania przez turystów atrakcyjności turystycznej Krainy Wygasłych Wulkanów	Dane LGD, badania ankietowe, dane beneficjentów, badania ruchu turystycznego, dane Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej,	0	55% turystów uznaje ofertę za atrakcyjną

Lista rekomendowanych operacji:

Operacje	Planowana ilość operacji	Preferowany zakres operacji
Odnowa i rozwój wsi	5	- podnoszenie atrakcyjności turystycznej wsi,

		- budowa ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, ścieżek edukacyjnych, etc. - budowa infrastruktury turystycznej, - centra informacji turystycznej, - zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych na cele turystyczne,
Małe projekty	12	- zagospodarowanie przestrzeni publicznej, w tym wyznaczanie i oznakowanie szlaków turystycznych, - zagospodarowanie przestrzeni publicznej, w tym wyznaczanie i oznakowanie ścieżek przyrodniczych i edukacyjnych, - budowa, odbudowa, przebudowa, remont połączony z modernizacją, zagospodarowanie lub oznakowanie, małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, - wyposażenie obiektów pełniących funkcję turystyczne i rekreacyjne, - utworzenie lub zmodernizowanie punktów informacji turystycznej, baz informacji turystycznej oraz stron internetowych związanych z turystyką, - zakup sprzętu turystycznego, edukacyjnego, sportowego i rekreacyjnego, - wydawnictwa promujące ofertę turystyczną, edukacyjną, sportową i rekreacyjną, - zagospodarowanie przestrzeni publicznej związane z realizacją ofert turystycznych i edukacyjnych, - warsztaty i szkolenia dla przewodników, - warsztaty i szkolenia dla usługodawców turystycznych, - szkolenia i warsztaty dotyczące obsługi ruchu turystycznego, - warsztaty i szkolenia dla osób/instytucji świadczących usługi edukacyjne, - warsztaty i szkolenia dla kadry przygotowujące do prowadzenia zajęć terenowych i w zakresie edukacji ekologicznej, - opracowanie i realizacja programów edukacyjnych, - organizacja konferencji, seminariów, sympozjów, warsztatów itp. związanych tematycznie z regionem i edukacja ekologiczną dla młodzieży szkolnej i dorosłych, - wydawnictwa i publikacje edukacyjne (materiały dydaktyczne i metodyczne),
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	6	- rozwój agro i ekoturystyki, - rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej, - prowadzenie działalności związanej z małą infrastrukturą turystyczną – pola namiotowe, biwaki, wypożyczalnie roweru i sprzętu, etc., - rozwój ofert turystycznych i edukacyjnych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, - wsparcie dla firm świadczących usługi budowlano – remontowe dla podmiotów podejmujących działalność turystyczną, noclegową i gastronomiczną,
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	6	- rozwój agro i ekoturystyki, - rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej, - prowadzenie działalności związanej z małą infrastrukturą turystyczną – pola namiotowe, biwaki, wypożyczalnie roweru i sprzętu, etc., - rozwój ofert turystycznych i edukacyjnych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, - wsparcie dla firm świadczących usługi budowlano – remontowe dla podmiotów podejmujących działalność turystyczną, noclegową i gastronomiczną,
Funkcjonowanie LGD	7	- promocja walorów i oferty turystycznej, - szkolenia i doradztwo.

PRZEDSIĘWZIĘCIE VII „TRADYCYJNA WIEŚ” – ZACHOWANIE WALORÓW ARCHITEKTONICZNYCH I KRAJOBRAZOWYCH KACZAWSKICH MIASTECZEK I WSI

	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki produktu	Ilość obiektów zabytkowych spełniających funkcje publiczne wspartych w ramach realizacji projektów	Zbadanie ilości obiektów zabytkowych spełniających funkcje publiczne wspartych w ramach projektów zrealizowanych ze środków osi 4	Dane LGD, badania ankietowe beneficjentów, oświadczenia beneficjentów	0	4 obiekty
	Ilość obiektów zabytkowych spełniających funkcje turystyczne wspartych w ramach realizacji projektów	Zbadanie ilości obiektów zabytkowych spełniających funkcje turystyczne wspartych w ramach projektów zrealizowanych ze środków osi 4	Dane LGD, badania ankietowe beneficjentów, oświadczenia beneficjentów	0	3 obiekty
	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki rezultatu	Odsetek mieszkańców deklarujących poprawę estetyki w miejscowości	Odsetek mieszkańców deklarujących poprawę estetyki w miejscowościach, w których wsparto obiekty zabytkowe środkami z osi 4	Dane LGD, dane gmin, badania ankietowe	0	60% deklaruje poprawę estetyki
	Wskaźnik	Opis	Źródło weryfikacji	Wartość wyjściowa (2008r.)	Wartość docelowa (2015r.)
Wskaźniki oddziaływania	Odsetek osób deklarujących poczucie więzi ze wsią jako miejscem zamieszkania	Zbadanie jaki procent mieszkańców kaczawskich wsi ma poczucie więzi ze swoimi wsiami jako miejscem zamieszkania	Badania ankietowe prowadzone przez LGD	0	65% deklaruje duże lub bardzo duże poczucie więzi

Lista rekomendowanych operacji:

Operacje	Planowana ilość operacji	Preferowany zakres operacji
Odnowa i rozwój wsi	5	- zakup remont i wyposażenie obiektów zabytkowych na cele publiczne, - odnawianie, eksponowanie lub konserwacja lokalnych pomników historii, obiektów architektury sakralnej i miejsc pamięci,
Małe projekty	11,64	- zagospodarowanie przestrzeni publicznej, w tym wyznaczanie i oznakowanie szlaków turystycznych na bazie obiektów zabytkowych, - zachowanie lub odtworzenie, czynna ochrona, zabezpieczenie i oznakowanie cennego dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazowego, - zachowanie tradycyjnej architektury regionu i lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, - odbudowa, renowacja, restauracja albo remont lub oznakowanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objętych ewidencją zabytków, - remont lub wyposażenie istniejących muzeów lub innych obiektów pełniących ich funkcję,
		- warsztaty i szkolenia dla rolników – rolnictwo przyjazne przyrodzie, - warsztaty tradycyjnych zawodów i rzemiosła, - organizacja imprez, pokazów i jarmarków rękodzieła ludowego, rzemiosła, sztuki kulinarnej i innych usług, produktów, dzieł charakterystycznych dla regionu,

		- wsparcie promocji lokalnej wytwórczości, tradycyjnych zawodów i rzemiosła, - warsztaty i szkolenia dla kadry przygotowujące do prowadzenia zajęć terenowych i w zakresie edukacji regionalnej i ekologicznej, - opracowanie i realizacja programów edukacyjnych, - promowanie, zachowanie, odtworzenie, zabezpieczenie lub oznakowanie cennego lokalnego dziedzictwa krajobrazowego i przyrodniczego, w szczególności obszarów objętych poszczególnymi formami ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000, - zachowanie tradycyjnej architektury regionu i lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, - odbudowa, renowacja, restauracja albo remont lub oznakowanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objętych ewidencją zabytków związanych z prowadzeniem działań edukacyjnych, - wydawnictwa i bazy informacyjne o obiektach zabytkowych i walorach przyrodniczych, - organizacja konferencji, seminariów, sympozjów, warsztatów itp. Związanych tematycznie z regionem i edukacja regionalną i ekologiczną dla młodzieży szkolnej i dorosłych, - wydawnictwa i publikacje edukacyjne (materiały dydaktyczne i metodyczne),
Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	2,34	- rozwój agro i ekoturystyki w obiektach zabytkowych i charakterystycznych dla regionu, - rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej w obiektach zabytkowych i charakterystycznych dla regionu,
Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	2,34	- rozwój agro i ekoturystyki w obiektach zabytkowych i charakterystycznych dla regionu, - rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej w obiektach zabytkowych i charakterystycznych dla regionu,
Funkcjonowanie LGD	7	- katalog tradycji architektonicznych obszaru, - szkolenia i doradztwo.

V OKREŚLENIE MISJI LGD

Misja jest wyrażeniem, które określa główny cel obszaru, jego „sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do obszaru działania LGD, dla którego została sformułowana. Wypracowana misja obszaru LGD pokazuje pozytywny obraz tego terenu w perspektywie 5 – 10 lat.

Misja dla obszaru LGD Partnerstwo Kaczawskie jest opisem wizji tego terenu oraz głównego pola działań w najbliższych latach. Misja wyraźnie określa charakter obszaru partnerstwa i wskazuje jego atuty.

Z misji bezpośrednio wynikają obszary, które powinny być rozwijane. Uczestnicy debat konsultacyjnych wraz z członkami Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Kaczawskie wypracowali następującą misję:

Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie działa na rzecz zintegrowania działań wszystkich ludzi i instytucji oraz zrównoważonego rozwoju i ochrony dziedzictwa przyrodniczo – kulturowego poprzez aktywizację społeczności lokalnej. Jej działanie wspiera i upowszechnia realizację Lokalnej Strategii Rozwoju, której głównym celem jest rozwój społeczno – gospodarczy regionu Partnerstwa Kaczawskiego nazywanego Krainą Wygasłych Wulkanów.

VI WYKAZANIE SPÓJNOŚCI SPECYFIKI OBSZARU Z CELAMI LSR

„ZINTEGROWANIE DZIAŁAŃ WSZYSTKICH LUDZI I INSTYTUCJI NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I OCHRONY DZIEDZICTWA PRZYRODNICZO-KULTUROWEGO REGION” to misja Partnerstwa Kaczawskiego, która od wielu lat przyświeca działaniom partnerów publicznych, gospodarczych i społecznych z obszaru 11 gmin współtworzących Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”.

Punktem wyjścia do opracowanych celów ogólnych i szczegółowych była specyfika obszaru zinwentaryzowana przez samych mieszkańców na pierwszych warsztatach z zakresu budowania Lokalnej Strategii Rozwoju.

Określona w podsumowaniu diagnozy specyfika obszaru LGD dotyczyła:

- uwarunkowań geograficznych i przyrodniczych,
- uwarunkowań historyczno - kulturowych,
- uwarunkowań społeczno - gospodarczych.

Omówiona specyfika obszaru, związane z nią atuty i szanse oraz problemy i bariery rozwojowe zidentyfikowane w analizie SWOT, jak również opisane w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich cele dla Programu Leader stanowiły punkt wyjścia do pracy nad celami dla LSR. Uznaliśmy, że realizować będziemy następujące cele przyczyniające się do rozwiązania naszych obecnych problemów, uwzględniając jednocześnie naszą lokalną specyfikę:

Cel ogólny 1. Rozwój przedsiębiorczości i usług na obszarze Partnerstwa Kaczawskiego w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe.

Cel realizowany będzie w oparciu o specyfikę geograficzno-przyrodniczą, historyczno-kulturową oraz społeczno-gospodarczą obszaru. Realizacja tego celu przyczyni się do wzrostu przedsiębiorczości wśród mieszkańców, rozwoju oferty turystycznej - integrującej usługi i produkty lokalne, tworzenia nowych mikroprzedsiębiorstw i miejsc pracy na obszarach wiejskich oraz do wzrostu dochodów gospodarstw rolnych.

Cel ogólny 2. Aktywizacja obszarów wiejskich oraz integracja mieszkańców.

Cel jest spójny ze społeczno-gospodarczą specyfiką obszaru, jaką jest chęć do współpracy rodząca się wśród mieszkańców (zawiązanie LGD, uczestnictwo w pracach nad przygotowaniem LSR, organizacja cyklicznych imprez promujących obszar i ludzi). Realizacja tych celów

przyczyni się do podniesienia poziomu aktywności i samodzielności mieszkańców, zwiększenia ilości organizacji pozarządowych, wzrostu świadomości obywatelskiej i większej skuteczności w podejmowanych działaniach zintegruje społeczności lokalne tworząc nowe warunki do rozwijania aktywności i różnorodności podejmowanych inicjatyw w partnerstwie, wpłynie pozytywnie na rozwój lokalnej tożsamości mieszkańców, zwiększy możliwości nabywania przez nich nowych doświadczeń i usprawni dostęp do wiedzy.

Cel ogólny 3. Wykorzystanie zasobów przyrodniczych kulturowych jako najcenniejszych atutów Krainy Wygasłych Wulkanów.

Cel jest spójny ze specyfiką geograficzno-przyrodniczą i historyczno-kulturową obszaru, wynikającą z wyjątkowego położenia geograficznego oraz wyjątkowych walorów przyrodniczo - krajobrazowych wyodrębniających region z otoczenia (Góry i Pogórze Kaczawskie, Kraina Wygasłych Wulkanów, Park Krajobrazowy „Chełmy”, obszar Natura 2000). Realizacja tego celu przyczyni się do rozwoju sfery gospodarczej i turystyki w regionie przyczyniając się tym samym do zachowania i pielęgnacji walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru, rozwoju niezbędnej infrastruktury turystycznej i narzędzi do obsługi ruchu turystycznego oraz wzrostu atrakcyjności, poprawy estetyki i wizerunku obszarów wiejskich Partnerstwa Kaczawskiego.

VII UZASADNIENIE PODEJŚCIA ZINTEGROWANEGO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ PLANOWANYCH W RAMACH LSR

Lokalna Strategia Rozwoju opracowana przez dla 11 gmin Partnerstwa Kaczawskiego prezentuje zintegrowane podejście, zgodne z podejściem LEADER.. Przyjęta koncepcja rozwoju, i zaplanowane w niej działań częściowych i operacji, jakie będą realizowane w ramach wdrażania strategii są spójne z celami ogólnymi i szczegółowymi. Elementy nadające strategii zintegrowany charakter zostały opisane poniżej.

- Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach LSR zostały zaprojektowane w sposób zapewniający udział wielu różnych podmiotów w ich realizacji. Łatwo to stwierdzić analizując skład grup docelowych dla przedsięwzięć przewidzianych w strategii. Znajdujemy wśród nich podmioty z sektora: publicznego, społecznego oraz z sektora gospodarczego.
- Strategia będzie wdrażana z udziałem różnych branż gospodarczych. Będą to między innymi branże z zakresu usług turystycznych, usług związanych z rekreacją i wypoczynkiem, działalność handlowa, drobna wytwórczość, rzemiosło i rękodzieło, organizowanie szkoleń, przedsięwzięcia kulturalne i artystyczne, podstawowe usługi dla ludności oraz usługi branży informatycznej.
- Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć jest związana z wykorzystaniem różnych zasobów obszaru oraz specyfiki tego obszaru. Wychodzi naprzeciw oczekiwaniom społecznym zidentyfikowanym na warsztatach strategicznych i szkoleniach.
- Każde z zaplanowanych przedsięwzięć przyczyni się do realizacji wszystkich celów strategii. Przedsięwzięcia mają charakter przekrojowy i synergiczny.

VIII UZASADNIENIE PODEJŚCIA INNOWACYJNEGO DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ PLANOWANYCH W RAMACH LSR

Lokalna Strategia Rozwoju opracowana metodą uspołecznioną przez LGD Partnerstwo Kaczawskie przy zaangażowaniu dużej liczby przedstawicieli lokalnej społeczności z trzech sektorów publicznego, społecznego i gospodarczego prezentuje innowacyjne podejście, stanowiące o istocie metody Leader. Elementy, które nadają naszej strategii innowacyjny charakter przede wszystkim to że:

- LSR wpisuje się w dotychczasowe plany rozwoju Partnerstwa Kaczawskiego jako regionu turystyczno – rekreacyjnego, dla mieszkańców Dolnego Śląska, ale i przejeżdżających tędy tranzytem w Karkonosze mieszkańców centralnej i północnej Polski. Specyfika i łatwa dostępność pozwala na kreowanie tego regionu jako miejsca dla rodzin lubiących aktywny wypoczynek, a kreowanie nowych produktów i usług w oparciu o zasoby przyrodniczo – kulturowe w formie choćby Ekomuzeów przez aktywnych mieszkańców jest nowatorskim podejściem w skali Dolnego Śląska. Zrównoważony rozwój regionu w oparciu o zasoby przyrodniczo – kulturowe i zintegrowanie działań ludzi i instytucji oraz kreowanie markowych produktów turystycznych tj. Szlak Wygasłych Wulkanów (jedyne w Polsce), Geologiczny Raj Gór i Pogórza Kaczawskiego czy Storczykowe Wzgórza i Kaczawskie Zamczyska to tylko niektóre innowacyjne metody wykorzystania potencjału regionu.
- Innowacyjnym rozwiązaniem jest także promowanie regionu jako Krainy Wygasłych Wulkanów zapisane w wizji rozwoju i nakreślone w celach jako jedyne i niepowtarzalne miejsce w Polsce. Nie ma innych takich gór, gdzie stożki wulkaniczne niczym piramidy wyrastają z dna ziemi. Teraz wulkany zastygły jednak są ludzie, którzy niczym czynne kratery tryskają energią i chęcią działania na rzecz rozwoju regionu oraz poprawy swego bytu. Wykorzystanie miejscowych tradycji wytwórczych i produktów lokalnych, w promocji regionu jako składowych lokalnego dziedzictwa kulturowego doprowadzi do rozkwitu, a tradycyjne metody wytwarzania i powrót do źródeł to swego rodzaju osobliwość oraz innowacyjność.
- Należy zwrócić uwagę, że oba opisane wyżej innowacyjne rozwiązania są związane z większym niż do tej pory wykorzystaniem lokalnych zasobów. W przypadku nowych produktów turystycznych są to zasoby przyrodnicze (obszary chronionego krajobrazu), zabytki oraz wydarzenia z historii obszaru. W przypadku powstania sektora wytwarzającego produkty lokalne, wyroby tradycyjne i pamiątki tymi zasobami są kwalifikacje miejscowej siły roboczej, dziedzictwo kulturowe, tradycje wytwórcze oraz lokalne surowców.
- Nasze innowacyjne metody i rozwiązania przewidziane w LSR mogą być przenoszone i wykorzystywane w innych partnerstwach typu LEADER i nie tylko. Spotkania z sąsiednimi grupami zostały zresztą już zapoczątkowane w listopadzie zeszłego roku w celu opracowania i wdrożenia wspólnych projektów współpracy.

IX OKREŚLENIE PROCEDUR

W niniejszym rozdziale opisano procedury dotyczące ogłaszania konkursów, naboru wniosków, oceny operacji przeznaczonych do dofinansowania w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”. Określona została również procedura odwoławcza od decyzji Rady LGD. Opis procedur jest zgodny z właściwymi rozporządzeniami Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi obowiązującymi na lata 2009-2015, postanowieniami Statutu Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” oraz Regulaminem Rady Stowarzyszenia.

9.1. NABÓR WNIOSKÓW O POMOC

Nabór wniosków o pomoc będzie prowadzony zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Każdy wnioskodawca, po uprzednim złożeniu wniosku o dofinansowanie w Biurze Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie otrzyma potwierdzenie jego przyjęcia na piśmie. Karta potwierdzenia złożenia wniosku stanowi załącznik Nr 1 do LSR. Pracownicy Biura LGD pomagają wnioskodawcom w przygotowaniu wniosków.

Procedura ogłaszania naborów wniosków o pomoc w dofinansowaniu operacji w ramach wdrażania LSR

1. LGD przygotowuje treść ogłoszenia zgodnie z obowiązującymi wytycznymi określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz zgodną z Lokalną Strategią Rozwoju dla Partnerstwa Kaczawskiego.
2. LGD składa do Samorządu Województwa (SW) wniosek, mający na celu uzgodnienie terminów naboru wniosków, 44 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy na działania „Odnowa i rozwój wsi”, „Małe projekty”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.
3. LGD wspólnie z Samorządem Województwa (SW) oraz Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) – w przypadku naborów na „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, ustala termin składania wniosków o dofinansowanie operacji oraz treść ogłoszenia o naborze wniosków. Nabór wniosków poprzedzony jest szkoleniami dla potencjalnych beneficjentów i doradztwem dla zainteresowanych.
4. W terminie 24 dni przed planowanym dniem rozpoczęcia biegu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy na w/w działania, Zarząd podejmuje uchwałę w sprawie ogłoszenia/rozpoczęcia naboru wniosków o pomoc w ramach środków przewidzianych na realizację LSR, zgodnie z ustaleniami z Samorządu Województwa (SW) i Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) oraz przekazuje dokumenty niezbędne do podania do publicznej wiadomości informacji o naborze wniosków o przyznanie pomocy.
5. W ogłoszeniu o naborze wniosków powinna być zamieszczona następująca treść:
 - nazwa LGD;
 - nazwa działania w zakresie naboru wniosków o dofinansowanie operacji w ramach realizacji LSR;
 - termin składania wniosków o przyznanie pomocy (termin nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni);
 - miejsce i sposób składania wniosków o przyznanie pomocy (biuro LGD: adres, godziny otwarcia);
 - zasady ubiegania się o pomoc (informacje dotyczące kryteriów wyboru operacji, w tym lokalne kryteria wyboru oraz minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji określone w LSR,

- limit dostępnych środków przeznaczonych na realizację operacji w ramach naboru i poziom dofinansowania);
- informacja, gdzie można uzyskać szczegółowe informacje (strony internetowe: LGD i urzędów gmin; osoba do kontaktu w biurze LGD i urzędach gmin);
- informacja, gdzie można pobrać dokumentację konkursową: biuro LGD, strony internetowe urzędów gmin, itp.;
- informacja o bezpłatnym doradztwie i pomocy w przygotowaniu wniosku.

6. Informacje o prowadzonych naborach wniosków zostaną umieszczone na stronach internetowych: LGD, urzędów gmin, tablicach ogłoszeń LGD, urzędów gmin i zwyczajowo przyjętych miejscach w sołectwach, w siedzibach członków LGD jak również w lokalnej prasie.

7. Miejsce i sposób składania wniosków:

Beneficjenci dostarczają bezpośrednio wnioski do Biura Stowarzyszenia w godzinach funkcjonowania Biura LGD. Wnioski przyjmowane są w wersji papierowej i elektronicznej. Pracownik wydaje potwierdzenie przyjęcia wniosku na pierwszej stronie wniosku, na której przystawia pieczęć Stowarzyszenia, wpisuje datę oraz numer wniosku. Dodatkowo przekazuje beneficjentowi potwierdzenie w postaci Karty złożenia wniosku. Pracownik biura tworzy listę wniosków w ramach danego działania, wpisując kolejno wpływające do biura wnioski. Oficjalne zamknięcie listy następuje w dniu zakończenia terminu składania wniosków poprzez podkreślenie listy oraz podpisanie przez pracownika. Biuro LGD zestawia złożone wnioski w zbiorczą listę wniosków o dofinansowanie operacji dla danego działania osi 4.

9.2. PROCEDURA WYBORU OPERACJI

Szczegółową procedurę głosowania określa Regulamin Rady Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”, stanowiący załącznik Nr 1 do Uchwały Nr I/2/2009 Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” z dnia 13 stycznia 2009 roku z późniejszymi zmianami.

1. Rada dokonuje wyboru operacji w terminie do 21 dni od dnia zakończenia składania wniosków na posiedzeniu Rady zwołanym zgodnie z regulaminem Rady.
2. Członkowie Rady w okresie 7 dni przed posiedzeniem Rady otrzymują z Biura dokumenty w formie kopii w wersji elektronicznej, drukowanej lub mogą mieć udostępnione do wglądu w Biurze LGD.
3. Członkowie Rady przystępujący do w/w procedury oceny zgodności zobowiązani są złożyć na ręce Przewodniczącego Rady oświadczenie o bezstronności i poufności w podejmowaniu decyzji, na formularzu stanowiącym załącznik nr 3 do niniejszej LSR. Na podstawie złożonych oświadczeń przygotowywana jest lista biorących udział w głosowaniu przy podejmowaniu decyzji o zgodności poszczególnych operacji z LSR. Przy nazwisku członka Rady, który nie pozostaje bezstronny w podjęciu decyzji, na liście, wpisuje się: **wykluczony z głosowania**. Członkowie Rady, którzy pozostają bezstronni, podpisują się na w/w liście.
4. Przed przystąpieniem do oceny pracownik Biura LGD przygotowuje streszczenia operacji – karty operacji dla każdego z rozpatrywanych wniosków, na wzorze stanowiącym załącznik Nr 4 do niniejszej LSR, które następnie przekazywane są Radzie na pierwsze posiedzenie prowadzone w ramach prowadzonej procedury wyboru. Prezes Zarządu lub upoważniony przez niego członek zarządu LGD na niniejszym posiedzeniu referuje poszczególne wnioski na podstawie opracowanej przez pracownika biura karty operacji.

5. Głosowanie za pomocą kart oceny zgodności operacji z LSR oraz za pomocą kart oceny operacji według kryteriów lokalnych przyjętych przez Stowarzyszenie. Głosowanie odbywa się zgodnie z Regulaminem Rady.

6. Niezwłocznie po dokonaniu oceny operacji pod względem zgodności z LSR oraz spełnienia kryteriów wyboru, **lecz nie później niż 21 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy:**

1) Rada sporządza listę ocenionych operacji zawierającą:

- a) Operacje niezgodne z LSR,
- b) Operacje zgodne z LSR,

Operacje o których mowa w ppkt 1b) uwzględnione są w liście ocenionych operacji w kolejności ustalonej wg liczby uzyskanych punktów w ramach oceny operacji pod względem zgodności z LSR oraz spełnieniu kryteriów wyboru, a w roku, w którym po raz ostatni zostanie podana do publicznej wiadomości informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy wraz ze wskazaniem operacji, które mieszczą się w ramach limitu dostępnych środków.

2) LGD przekazuje wnioskodawcom listę ocenionych operacji, informując ich na piśmie o:

- zgodności lub niezgodności operacji z LSR – wskazując przyczyny niezgodności,
- liczbie uzyskanych punktów lub miejscu na liście,
- możliwości złożenia odwołania od wyników tej oceny zgodnie z procedurą określoną w LSR.

7. W terminie 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy:

1) LGD sporządza listę wniosków, uwzględniając wyniki oceny dokonanej na skutek złożonych odwołań, które:

- a) zostały wybrane ustalając ich kolejność wg liczby uzyskanych punktów projektów, a w roku, w którym po raz ostatni zostanie podana do publicznej wiadomości informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy wraz ze wskazaniem operacji, które mieszczą się w ramach limitu dostępnych środków.

LGD wybiera operacje, które mieszczą się w limicie dostępnych na dany konkurs środków, a w ostatnim naborze wybiera operacje, które mieszczą się w 120 % limitu środków.

b) nie zostały wybrane

Lista ta dodatkowo zawiera informacje:

- wskazanie operacji, które mieszczą się w ramach limitu środków,
- wskazanie operacji zgodnych z LSR,
- wskazanie operacji niezgodnych z LSR
- wskazanie operacji które nie zostały złożone w miejscu i terminie, o którym mowa w Informacji/ogłoszeniu o możliwości składania wniosków.

2) LGD informuje na piśmie wnioskodawcę o:

- wybraniu operacji do realizacji, albo nie wybraniu wskazując przyczynę niewybrania,
- liczbie uzyskanych punktów lub miejscu na liście operacji które zostały wybrane, a w roku, w którym po raz ostatni zostanie podana do publicznej wiadomości informacja o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy wraz ze wskazaniem operacji, które mieszczą się w ramach limitu dostępnych środków.
- w przypadku operacji z zakresu „Odnowy wsi”, „Różnicowania w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw” LGD informuje wnioskodawcę, którego operacja nie została wybrana o możliwości złożenia wniosku o przyznanie pomocy bezpośrednio do podmiotu wdrażającego.

3) LGD publikuje na stronie www listę operacji wybranych oraz przekazuje właściwemu podmiotowi wdrażającemu:

- a) wnioski o przyznanie pomocy, które nie wpłynęły w terminie wraz z ich listą,
- b) wnioski o przyznanie pomocy, w których nie wskazano adresu Wnioskodawcy i nie można ustalić tego adresu wraz z ich listą,
- c) wnioski o przyznanie pomocy, które zostały wybrane do finansowania w ramach LSR wraz z uchwałami,

- d) listę wniosków o przyznanie pomocy wybranych do dofinansowania w ramach LSR (wraz z uchwałą w przypadku gdy lista została przyjęta w formie uchwały), na której wnioski zostały zamieszczone w kolejności według liczby uzyskanych punktów,
 - e) wnioski o przyznanie pomocy, które nie zostały wybrane do finansowania w ramach LSR wraz z uchwałami,
 - f) listę wniosków o przyznanie pomocy niewybranych do dofinansowania w ramach LSR (wraz z uchwałą w przypadku gdy lista została przyjęta w formie uchwały),
 - g) wnioski o przyznanie pomocy niezgodne z LSR wraz z uchwałami,
 - h) listę wniosków o przyznanie pomocy niezgodnych z LSR.
- 7.1. W przypadku gdy nabór dotyczy operacji z zakresu „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” wszystkie listy (wyłącznie listy) o których mowa w pkt. 7 przekazywane są dodatkowo do wiadomości właściwego SW.
- 7.2. Uchwały i listy, o których mowa w pkt.7 zawierają w szczególności:
- 1) tytuł operacji określony we wniosku o przyznanie pomocy dla operacji z zakresu „Odnowa i rozwój wsi”, „Małych projektów” lub w ekonomicznym planie operacji dla operacji z zakresu „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”
 - 2) indywidualne oznaczenie sprawy nadane każdemu wnioskowi przez LGD, wpisane na wniosku o przyznanie pomocy w polu „Potwierdzenie przyjęcia przez LGD” wraz z datą i godziną przyjęcia wniosku.
 - 3) lokalizację operacji
 - 4) numer identyfikacyjny wnioskodawcy nadany zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 roku o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, podany we wniosku o przyznanie pomocy
 - 5) NIP wnioskodawcy
- 7.3. Właściwymi podmiotami wdrażającymi są:
- 1) SW właściwy ze względu na miejsce realizacji operacji, w przypadku naboru w zakresie „Odnowy wsi”
 - 2) SW właściwy ze względu na siedzibę LGD, w przypadku naboru w zakresie „Małych projektów”
 - 3) oddział regionalny ARiMR właściwy ze względu na miejsce realizacji operacji, tj. oddział, którego zasięg działania obejmuje miejsce realizacji inwestycji, zgodnie z informacjami podanymi we wniosku o przyznanie pomocy w punkcie „Lokalizacja operacji (miejsce realizacji inwestycji)”, w przypadku naboru w zakresie operacji „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”.
8. Właściwa instytucja wdrażająca dokonuje oceny formalnej wniosku o dofinansowanie operacji zgodnie z obowiązującą procedurą i podstawami prawnymi, o których mowa w instrukcji wypełniania wniosku.

Ocena zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju

Procedura oceny zgodności operacji z LSR polega na dokonaniu oceny zgodności celów i zakresu operacji z celami ogólnymi, szczegółowymi i przedsięwzięciami zapisanymi w LSR.

Ocena zgodności z LSR jest dokonywana indywidualnie przez członków Rady (na podstawie instrukcji) poprzez wypełnienie imiennych karty oceny zgodności. Ocena zgodności operacji z LSR będzie związana z określeniem czy dana operacja przeznaczona do dofinansowania w ramach wdrażania Strategii jest zgodna z jej założeniami i wpisuje się w założenia Strategii na poziomie celów ogólnych i szczegółowych. Ocenę zgodności operacji z LSR dokonuje każdy członek Rady LGD przy pomocy Karty Oceny Zgodności Operacji z LSR, będącej załącznikiem nr 2 do niniejszej strategii. Operację można uznać za zgodną z LSR, kiedy realizuje co najmniej jeden z celów ogólnych i co najmniej jeden z celów szczegółowych LSR, a także jest zgodna z co najmniej jednym przedsięwzięciem

planowanym w ramach LSR. Uznanie operacji **za zgodną** z LSR skutkuje przekazaniem operacji do dalszej oceny według lokalnych kryteriów wyboru.

Ocena operacji na podstawie lokalnych kryteriów wyboru

Procedura oceny operacji, na podstawie lokalnych kryteriów wyboru, polega na dokonaniu oceny operacji zakwalifikowanych wcześniej, jako **operacji zgodnych z LSR**. Ocena odbywa się na podstawie lokalnych kryteriów wyboru. Zasadniczym celem tej procedury jest wybór operacji, które w największym stopniu mogą realizować założenia LSR.

Ocena dokonywana jest indywidualnie przez członków Rady, na imiennych kartach oceny operacji, według lokalnych kryteriów wyboru. Miejsce operacji na liście rankingowej określa średnia arytmetyczna wszystkich indywidualnych ocen. Oceny operacji według lokalnych kryteriów, dokonuje każdy członek Rady, na kartach oceny operacji, stanowiących załączniki do niniejszej LSR, tj:

- załącznik Nr 5 - Karta oceny operacji według lokalnych kryteriów dla działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”;
- załącznik Nr 6 - Karta oceny operacji według lokalnych kryteriów dla działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”;
- załącznik Nr 7 - Karta oceny operacji według lokalnych kryteriów dla działania „Odnowa i rozwój wsi”.
- załącznik Nr 8 - Karta oceny operacji według lokalnych kryteriów dla działania „Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju – małe projekty”.
- Załącznik Nr 9 - Karta oceny operacji według dodatkowych lokalnych kryteriów dla działania „Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju” – przy naborach tematycznych.

9.3 PROCEDURA ODWOŁANIA OD ROZSTRZYGNIĘĆ ORGANU DECYZYJNEGO W SPRAWIE WYBORU OPERACJI

1. Każdy wnioskodawca ma prawo do odwołania się od decyzji Rady.
2. Odwołanie ma postać wniosku do Zarządu Stowarzyszenia o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji, według wzoru udostępnionego przez Biuro Zarządu.
3. Biuro Zarządu informuje wnioskodawcę o zgodności lub niezgodności operacji z LSR oraz o uzyskanej liczbie punktów lub miejscu na liście rankingowej w terminie 21 dni od dnia zakończenia naboru wniosków poprzez opublikowanie wyników naboru na stronie internetowej LGD oraz pisemnie za pośrednictwem Poczty Polskiej. Wnioskodawcy przysługuje prawo złożenia odwołania w terminie 7 dni od opublikowania wyników oceny na stronie internetowej LGD. Termin uważa się za zachowany w przypadku doręczenia przed jego upływem odwołania do biura LGD. W tym samym terminie wnioskodawcy przysługuje prawo wglądu do protokołu oceny w siedzibie Biura Zarządu.
4. Odwołanie polega na ponownym rozpatrzeniu przez Radę wniosku o dofinansowanie operacji na najbliższym posiedzeniu Rady.
5. Wniosek o ponowne rozpatrzenie operacji pozostaje bez rozpatrzenia w przypadku, gdy:
 - 1) został wniesiony po upływie terminu określonego w pkt 3,
 - 2) został wniesiony przez nieuprawnionego podmiot, tzn. nie będący wnioskodawcą, którego wniosek o dofinansowanie operacji podlegał ocenie,
 - 3) nie zawierał pisemnego uzasadnienia lub innych danych wymaganych we wniosku o ponowne rozpatrzenie.
6. Wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie operacji musi zostać szczegółowo uzasadniony.
7. W momencie ponownego rozpatrywania wniosku o dofinansowanie operacji, członkowie Rady rozpatrują wniosek na podstawie kryteriów obowiązujących w danym konkursie i tylko w tych elementach, których dotyczy uzasadnienie podane przez wnioskodawcę.

8. Wniosek o dofinansowanie operacji, który w wyniku ponownego rozpatrzenia uzyskał liczbę punktów kwalifikujących go do objęcia dofinansowaniem w danym naborze, zyskuje prawo dofinansowania. Ten fakt może spowodować zmianę kolejności wniosków na liście rankingowej.
9. Wniosek o ponowne rozpatrzenie wniosku o dofinansowanie konkretnej operacji może zostać złożony tylko jeden raz.
10. O wynikach ponownego rozpatrzenia wniosku wnioskodawca zostaje poinformowany w terminie 45 dni od dnia zakończenia naboru wniosków w przedmiotowym konkursie.
11. Ponowna decyzja Rady jest ostateczna i nie przysługuje od niej odwołanie.

9.4 MINIMALNE WYMAGANIA, KTÓRYCH SPEŁNIENIE JEST NIEZBĘDNE DO WYBORU OPERACJI

Minimalne wymagania, których spełnienie jest niezbędne do wyboru operacji przez LGD:

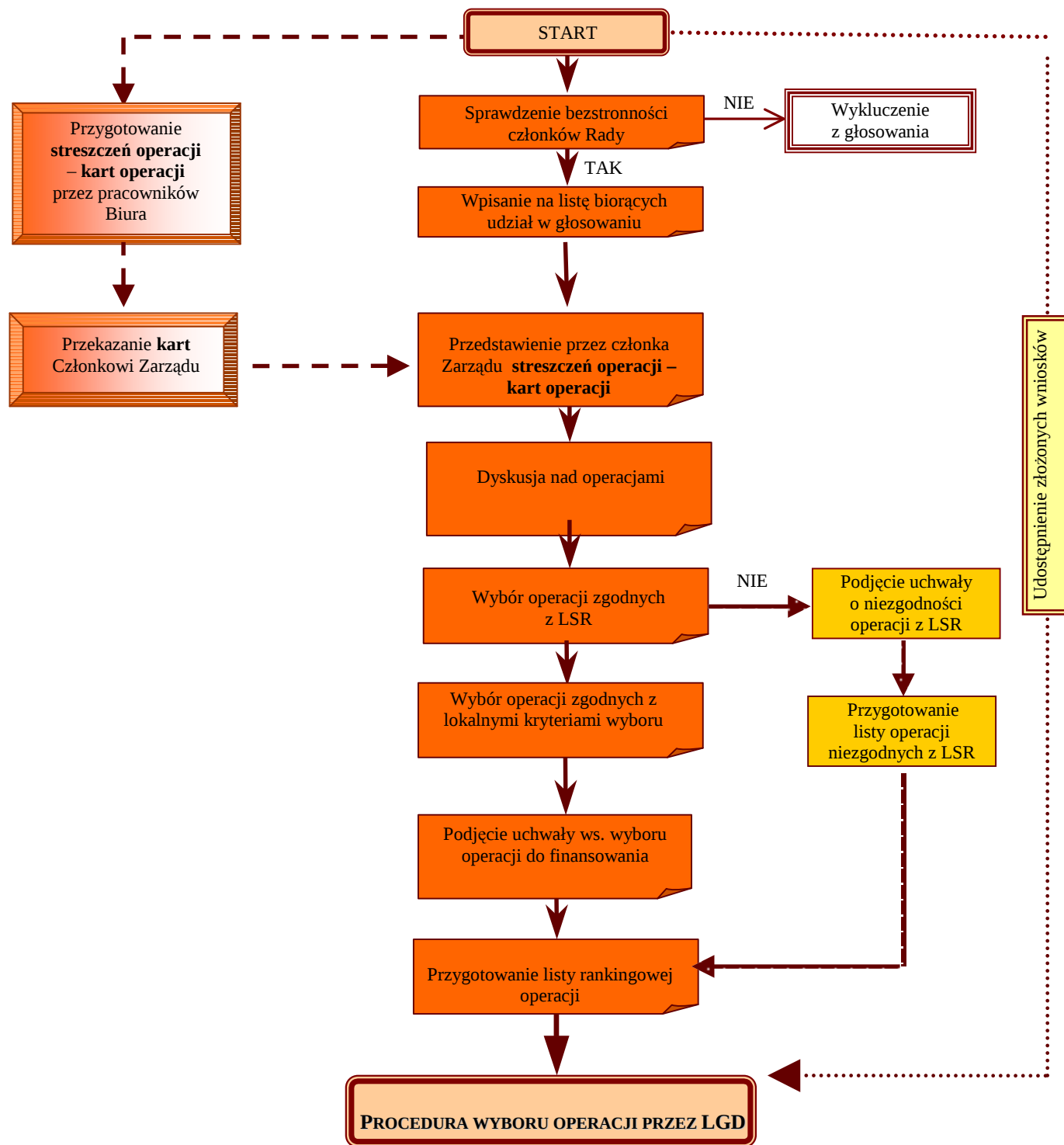
1. Operacja musi być zgodna z:
 - co najmniej jednym celem ogólnym zapisanym w LSR,
 - co najmniej jednym celem szczegółowym zapisanym w LSR,
 - co najmniej jednym przedsięwzięciem zapisanym w LSR.
2. Operacja musi uzyskać w ocenie pod względem lokalnych kryteriów wyboru - minimum 6 punktów.

9.5 PROCEDURA ZMIANY KRYTERIÓW LOKALNYCH

Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” w kompetencjach Zarządu Stowarzyszenia jest opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju oraz realizacja jej wdrażania. W tych kompetencjach Zarządu mieści się także prawo występowania z inicjatywą w sprawie zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji. Jeżeli Zarząd uzna, że przyjęte przez LGD kryteria wyboru operacji nie spełniają oczekiwań i należy je zmodyfikować, przygotowuje propozycję nowych kryteriów wyboru operacji oraz uzasadnienie proponowanych zmian. Zarząd jest zobowiązany przygotować także projekt uchwały wraz z jej uzasadnieniem, a następnie wystąpić z wnioskiem do instytucji wdrażającej o wyrażenie zgody na zmianę kryteriów wyboru operacji. Po konsultacji i uzyskaniu zgody instytucji wdrażającej Zarząd zwołuje Walne Zebranie Członków, które po przedstawieniu sprawy i dyskusji przeprowadza głosowanie nad wniesioną uchwałą.

W przypadku zmian lokalnych kryteriów wyboru będą one obowiązywać dla konkursów ogłoszonych po dniu ich zatwierdzenia.

Procedura oceny zgodności operacji z LSR i oceny operacji wg lokalnych kryteriów wyboru

PROCEDURA WYBORU OPERACJI PRZEZ LGD

X BUDŻET LSR

10.1 OKREŚLENIE BUDŻETU LSR DLA KAŻDEGO ROKU JEJ REALIZACJI

Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie swym zasięgiem obejmuje 11 gmin Dolnego Śląska stanowiących zwarty obszar geograficzny nazywany Krainą Wygasłych Wulkanów. Obszar objęty działaniem zamieszkuje wg stanu (na dzień 31.12.2006 r.) 60 161 mieszkańców. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23.05.2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013 (Dz.U. nr 103, poz. 659), całkowity budżet Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Kaczawskie Osi 4 LEADER wynosi 8 903 828,00 zł.

Tabela nr 24. Budżet LGD na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju, Wdrażanie Projektów Współpracy oraz Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania.

Lata realizacji LSR	4.1/413 – Wdrażanie Lokalnych Strategii Rozwoju					4.2.1 Wdrażanie projektów współpracy	4.31 Funkcjonowanie Lokalnej Grupy działania, w tym			Razem Oś 4
	Operacje spełniające warunki przyznania pomocy dla działań			Małe projekty	Razem 4.1/413		Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem 4.31	
	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikropodsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2008-2009	0	0	0	0	0	0	21 720,56	13 931,56	35 652,12	35 652,12
2010	0	198 865	1 863 196,26	209144,49	2 271 205,75	0	196 406,96	109 976,80	306 383,76	2 577 589,51
2011	100 000	79 000	0,00	228 574,04	407 574,04	0	82 902,54	58 733,09	141 635,63	549 209,67
2012	467808,32	382 825,22	2 076 535,00	488 583,00	3 415 751,54	0	184 822,82	143 316,08	328 138,90	3 743 890,44
2013	199191,68	106 309,78	460 268,74	118 374,67	884 144,67	180 483	229 070,63	115 560,12	344 630,75	1 409 258,42
2014	0	0	0	0	0	0	227 474,67	149 812,85	377 287,52	377 287,52
2015							159 118,14	37 331,01	196 449,15	196 449,15
2008-2015	767000	767000	4400000	1 044 676	6 978 676	180 483	1 101 516,50	628 661,33	1 730 177,83	8 889 336,83

Założenia budżetowe

Koszty całkowite operacji stanowią sumę kwoty refundowanej (dofinansowania) i wkładu własnego zgodnego z rodzajem operacji – wg wytycznych PROW 2007-2013, tj.:

- dla operacji „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” maksymalnie 50% dofinansowania (czyli minimum 50% wkładu własnego beneficjenta);
- dla operacji „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” maksymalnie 50% dofinansowania (czyli minimum 50% wkładu własnego beneficjenta);
- dla operacji „Odnowa i rozwój wsi” maksymalnie 80% dofinansowania (czyli minimum 20% wkładu własnego beneficjenta);
- dla operacji „Małe projekty” maksymalnie 80 % dofinansowania (czyli minimum 20% wkładu własnego beneficjenta);
- dla operacji w ramach komponentów „Wdrażanie projektów współpracy” i „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja” - 100% dofinansowania (nie wymagany jest wkład własny).

Tabela nr 25. Budżet LGD Partnerstwo Kaczawskie na lata 2007 – 2013

ROK	KATEGORIA	DZIAŁANIA OSI 4 LEADER											RAZEM OŚ 4
		4.1/4.13 WDRAŻANIE LOKALNYCH STRATEGII ROZWOJU								4.31 FUNKCJONOWANIE LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA			
		Różnicowani e w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprze- dsiębiorst w	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413	Przygotowa nie projektów współpracy	Realizacja projektów współpracy	Razem	Funkcjono wanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności aktywizacja	Razem 4.31	
2008 - 2009	całkowite	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21 720,56	13 931,56	35 652,12	35 652,12
	kwalifikowalne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21720,56	13931,56	35 652,12	35 652,12
	do refundacji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21720,56	13931,56	35 652,12	35 652,12
2010	całkowite	0,00	397 730	2 484 261,68	298 777,84	3 180 769,52	0,00	0,00	0,00	196406,96	109976,80	306 383,76	3 487 153,28
	kwalifikowalne	0,00	397 730	2 484 261,68	334 349,27	3 180 769,52	0,00	0,00	0,00	196406,96	109976,80	306 383,76	3 487 153,28
	do refundacji	0	198 865	1 863 196,26	209 144,49	2 271 205,75	0,00	0,00	0,00	196 406,96	109 976,80	306 383,76	2 577 589,51
2011	całkowite	200 000,00	158 000,00	0,00	298 217,55	656 217,55	0,00	0,00	0,00	82 902,54	58 733,09	141 635,63	797 853,18
	kwalifikowalne	200 000,00	158 000,00	0,00	298 217,55	656 217,55	0,00	0,00	0,00	82 902,54	58 733,09	141 635,63	797 853,18
	do refundacji	100 000,00	79 000,00	0,00	238 574,04	407 574,04	0,00	0,00	0,00	82 902,54	58 733,09	141 635,63	549 209,67
2012	całkowite	935 616,64	765 650,44	2 595 668,75	610 728,75	4 907 664,58	0,00	0,00	0,00	184 822,82	143 316,08	328 138,90	5 235 803,48
	kwalifikowalne	935 616,64	765 650,44	2 595 668,75	610 728,75	4 907 664,58	0,00	0,00	0,00	184 822,82	143 316,08	328 138,90	5 235 803,48
	do refundacji	467 808,32	382 825,22	2 076 535,00	488 583,00	3 415 751,54	0,00	0,00	0,00	184 822,82	143 316,08	328 138,90	3 743 890,44
2013	całkowite	398 383,36	212 619,56	575 335,93	147 968,34	1 334 307,19	0,00	180 483	180 483	229 070,63	115 560,12	344 630,75	1 859 420,94
	kwalifikowalne	398 383,36	212 619,56	575 335,93	147 968,34	1 334 307,19	0,00	180 483	180 483	229 070,63	115 560,12	344 630,75	1 859 420,94
	do refundacji	199 191,68	106 309,78	460 268,74	118 374,67	884 144,67	0,00	180 483	180 483	229 070,63	115 560,12	344 630,75	1 409 258,42
2014	całkowite	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				227 474,67	149 812,85	377 287,52	377 287,52
	kwalifikowalne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				227 474,67	149 812,85	377 287,52	377 287,52
	do refundacji	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				227 474,67	149 812,85	377 287,52	377 287,52
2015	całkowite									159 118,14	37 331,01	196 449,15	196 449,15
	kwalifikowalne									159 118,14	37 331,01	196 449,15	196 449,15
	do refundacji									159 118,14	37 331,01	196 449,15	196 449,15
2008 - 2015	całkowite	1 534 000	1 534 000	5 655 266,36	1 390 232,20	10 113 498,56	0,00	180 483	180 483	1 101 516,50	628 661,33	1 730 177,83	12 024 159,39
	kwalifikowalne	1 534 000	1 534 000	5 655 266,36	1 390 232,20	10 113 498,56	0,00	180 483	180 483	1 101 516,50	628 661,33	1 730 177,83	12 024 159,39
	do refundacji	767 000	767 000	4 400 000	1 044 676,00	6 978 676,00	0,00	180 483	180 483	1 101 516,50	628 661,33	1 730 177,83	8 889 336,83

Tabela nr 26. Pomocnicza podziału środków na poszczególne działania zaplanowane w LSR

Nabory w latach	Zakładana liczba operacji realizowanych w ramach przedsięwzięcia	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej (413)	Tworzenie i rozwój mikro-przedsiębiorstw (413)	Odnowa i rozwój wsi (413)	Małe projekty (413)	Razem wdrażanie LSR (413)	Wdrażanie projektów współpracy	Funkcjonowanie LGD(431)
2009	Minimalna ilość projektów	0	0	0	0	0		
	Preferowana wysokość dofinansowania	0,00	0,00	0,00	0,00	-		
	Dostępne środki w ramach budżetu LGD	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
2010	Minimalna ilość projektów	0	1	12	16	29		
	Preferowana wysokość dofinansowania	0,00	50 000,00	200 000,00	15 000,00	-		
	Dostępne środki w ramach budżetu LGD	0,00	198 865	1 863 196,26	209 144,49	2 271 205,75		
2011	Minimalna ilość projektów	1	1	0	16	18		
	Preferowana wysokość dofinansowania	50 000,00	50 000,00	0,00	15 000,00	-		
	Dostępne środki w ramach budżetu LGD	100 000,00	79 000,00	0,00	228 574,04	407 574,04		
2012	Minimalna ilość projektów	7	2	16	29	54		
	Preferowana wysokość dofinansowania	50 000,00	50 000,00	220 000,00	15 000,00	-		
	Dostępne środki w ramach budżetu LGD	467 808,32	382 825,22	2 076 535,00	488 583,00	3 415 751,54		
2013	Minimalna ilość projektów	4	2	11	5	22		
	Preferowana wysokość dofinansowania	50 000,00	50 000,00	220 000,00	15 000,00	-		
	Dostępne środki w ramach budżetu LGD	199 191,68	106 309,78	460 268,74	118 374,67	884 144,67		
2014	Minimalna ilość projektów	0	0	0	0	0		
	Preferowana wysokość dofinansowania	0,00	0,00	0,00	0,00	-		
	Dostępne środki w ramach budżetu LGD	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
MINIMALNA LICZBA PROJEKTÓW ZREALIZOWANYCH W RAMACH LSR		12	6	39	66	123	1	1
WARTOŚĆ OPERACJI OGÓŁEM W RAMACH LSR		767 000,00	767 000,00	4 400 000,00	1 044 676,00	6 978 676,00	180 483,00	1 744 669,00

Tabela nr 27. Harmonogram przewidywanych terminów podawania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków na realizację działań w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju dla Partnerstwa Kaczawskiego.

L.p.	Działania	2008-2009				2010				2011		2012		2013		2014	
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	I	II	I	II	I	II
1.	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej									x	x		x		x		
2.	Tworzenie i rozwój Mikroprzedsiębiorstw							x			x		x		x		
3.	Odnowa i rozwój wsi				x							x	x		x		
4.	Małe projekty				x		x			x		x	x		x		

XI OPIS PROCESU PRZYGOTOWANIA I KONSULTOWANIA LSR

Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru objętego działaniami Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” jako dokument została wypracowana w oparciu o szerokie partnerstwo lokalne. Model ten określa się mianem partycypacyjnego – polegającego na angażowaniu w proces planowania strategicznego lokalnych liderów społeczno-gospodarczych.

Proces tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju Partnerstwa Kaczawskiego prowadzony był **metodą uspołecznioną** przy udziale szerokiego grona przedstawicieli regionu - samorządów, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, rolników, lokalnych liderów oraz instytucji. Prace przebiegały zgodnie ze standardami procesu planowania strategicznego, czyli od etapu diagnozy poprzez analizę SWOT, uzgodnienie celów, działań i oczekiwanych rezultatów.

Na potrzeby prac nad strategią wśród mieszkańców obszaru przeprowadzone zostały **wywiady**. Spotkania z mieszkańcami miały miejsce we wszystkich gminach należących do obszaru Lokalnej Grupy Działania, przy okazji opracowywania i zatwierdzania Planów Odnowy Miejscowości przygotowywanych w ramach projektu Stowarzyszenia Kaczawskiego pt. *„Zintegrowanie działań wszystkich ludzi i instytucji na rzecz zrównoważonego rozwoju i ochrony dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego regionu”* finansowanego ze środków SPO – Schemat II Programu Leader +. Spotkania z mieszkańcami odbywały się od lipca 2007 do października 2008 roku. Dodatkowe informacje potrzebne do zaplanowania w strategii potencjalnych przedsięwzięć w ramach poszczególnych zadań różnicowanie działalności, mikroprzedsiębiorczość, odnowa wsi oraz „małe projekty”, uzyskaliśmy podczas szkoleń i spotkań z mieszkańcami we wszystkich gminach Partnerstwa Kaczawskiego w ramach Programu „Działaj Lokalnie VI”, w którym Stowarzyszenie Kaczawskie pełni rolę Lokalnej Organizacji Grantowej. W trakcie spotkań na przełomie kwietnia i maja 2008r. udało nam się zaprezentować osobom, które wcześniej nie miały kontaktu z Programem Leader, wiadomości i możliwości finansowe związane z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, a dokładniej z działaniami w ramach osi 3 i osi 4, ale również udało nam się poznać potrzeby różnych grup społecznych obecnych na spotkaniach: rolnicy, przedsiębiorcy, nauczyciele, pracownicy samorządowi oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych. Wyniki tych spotkań wykorzystano do planowania podziału środków w ramach budżetu na wdrażanie LSR.

Po odbyciu wielu spotkań informacyjnych w pierwszej połowie 2008 r. z mieszkańcami i partnerami LGD - przeprowadzono analizę lokalnych i regionalnych aktorów istotnych z punktu widzenia zasad Leadera, interesów społeczności lokalnych i środowisk opiniotwórczych. W wyniku tej analizy wytypowano grupę lokalnych przedstawicieli i liderów, których zaproszono do pracy nad dokumentem. Podstawową metodą wykorzystaną do tworzenia Strategii były **spotkania warsztatowe** prowadzone w okresie od kwietnia do czerwca 2008 r. – łącznie odbyły się 2 spotkania, w których udział wzięła 40 osobowa grupa. Uczestnicy pracowali na sesjach plenerowych oraz w grupach roboczych na każdym etapie opracowania strategii. Warsztaty prowadzone były metodami interaktywnymi przez zaproszonych w tym celu moderatorów, którzy prowadzili proces. Spotkania te wymagały aktywnego uczestnictwa, sprzyjały wymianie poglądów i wiedzy pomiędzy uczestnikami procesu. W ramach tych prac wypracowane zostały: opis i diagnoza obszaru, analiza SWOT, wizja i misja, cele oraz przedsięwzięcia do realizacji w ramach LSR. Dzięki wypracowanym na warsztatach zapisom, uzgodnieniom uczestników i konsultacjami ze społecznością lokalną powstała ostateczna wersja strategii dla Lokalnej Grupy Działania „Partnerstwo Kaczawskie”.

Na podstawie prac warsztatowych, konsultacji społecznych i po uzgodnieniach z zarządem LGD przygotowane zostały zasady wdrażania i aktualizacji strategii, wszystkie niezbędne procedury, lokalne kryteria wyboru operacji oraz budżet LSR.

Za pośrednictwem **stron internetowych** samorządów oraz serwisu www.partnerstwokaczawskie.pl przekazywane były informacje o spotkaniach warsztatowych oraz stanie prac nad dokumentem.

W Biurze Stowarzyszenia Kaczawskiego we Mściwojowie i obecnej siedzibie nowej LGD funkcjonował **punkt informacyjno – konsultacyjny**, w którym można było uzyskać informacje na temat przygotowań LGD do nowego okresu programowania oraz nowych możliwości i źródeł finansowania przedsięwzięć w poszczególnych działaniach.

Prace nad LSR zostały zakończone wraz z przyjęciem strategii do realizacji uchwałą Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” w dniu 13 stycznia 2009 r.

XII OPIS PROCESU WDRAŻANIA I AKTUALIZACJI LSR

Proces wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju operaty będzie na realizacji, poprzez społeczność lokalną - Beneficjentów Osi 3 i Osi 4 PROW projektów w ramach działań: „Odnowa i rozwój wsi”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Małe projekty” oraz na funkcjonowaniu „Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Kaczawskie”.

Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju odbywać będzie się z jak najszerszym udziałem członków Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”, partnerów lokalnych i wszystkich mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju.

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” będzie zarządzało procesem realizacji Strategii, a wszystkie podejmowane przez nie działania będą miały charakter jawny.

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” prowadziło będzie intensywne działania informacyjno-promocyjne, zapewniające szerokie upowszechnianie informacji na temat samej LGD jak i obszaru jej działania.

Działania promocyjno – informacyjne prowadzone będą przy wykorzystaniu:

- tablic informacyjnych w siedzibach jednostek samorządu terytorialnego;
- tablic informacyjnych przy parafiach;
- lokalnej prasy – Nowa Gazeta Jaworska;
- lokalnego portalu internetowego: www.partnerstwokaczawskie.pl;
- strony internetowej Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” ;
- tablicy informacyjnej w biurze Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”.

Informacja o naborach prowadzonych przez Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” zamieszczana będzie każdorazowo w lokalnej prasie, na stronie internetowej Stowarzyszenia oraz tablicy informacyjnej w biurze Stowarzyszenia.

Działania promocyjno- informacyjne realizowane przez Lokalną Grupę Działania „Partnerstwo Kaczawskie” spełniały będą funkcję aktywizacyjną i motywacyjną mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju, do udziału w procesie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju.

W okresie naborów projektów w biurze Stowarzyszenia udzielane będzie wsparcie w zakresie przygotowywania wniosków o przyznanie pomocy ze środków Lokalnej Strategii Rozwoju. W każdej gminie objętej działaniem Lokalnej Grupy Działania „Partnerstwo Kaczawskie” organizowane będą spotkania informacyjno-szkoleniowe, podczas których przekazywana będzie informacja na temat możliwości otrzymania wsparcia oraz zasad przygotowywania projektów.

Działania promocyjno-informacyjne realizowane będą zgodnie z przepisami rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 1159/2000 z dnia 30 maja 2000 roku w sprawie prowadzenia przez Państwa Członkowskie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących pomocy udzielanej z funduszy strukturalnych (Dz. Urz. WE L 130 z 30.05.2000).

Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju realizowane będzie na przestrzeni kilku lat. W okresie tym prowadzony będzie stały proces monitoringu i oceny prowadzonych działań. Monitoring obejmował będzie rejestrowanie postępów z prowadzonych działań oraz tempa i kierunku w którym zmierza wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju.

Monitoring prowadzonych działań będzie miał charakter ciągły i obejmował będzie 2 poziomy wdrażania LSR:

- poziom finansowy;
- poziom merytoryczny.

Poziom finansowy monitorowany będzie na podstawie rocznych sprawozdań przygotowywanych przez menedżera finansowo-księgowego oraz sprawozdań konsultanta ds. projektów i wniosków, który to zobowiązany będzie do bieżącego monitorowania prawidłowości realizacji operacji przez Beneficjentów.

Poziom merytoryczny weryfikowany będzie na podstawie rocznych sprawozdań z naborów wniosków oraz sprawozdań konsultanta ds. projektów i wniosków.

Wnioski ze sprawozdań, w formie jednolitego dokumentu publikowane będą na stronie internetowej Stowarzyszenia.

W trzecim roku wdrażania LSR mieszkańcy obszaru objętego działaniem Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” poproszeni zostaną o wypełnienie Kart Projektów. Karty te posłużą zweryfikowaniu aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców, co do dalszych kierunków rozwoju obszarów wiejskich.

Analizy Kart dokonają pracownicy Biura Stowarzyszenia a wyniki tej analizy przedstawione zostaną do publicznej wiadomości na stronie internetowej Stowarzyszenia. W sytuacji stwierdzenia znacznych różnic w oczekiwaniach mieszkańców LSR w stosunku do zapisów strategii podjęte zostaną działania zmierzające do aktualizacji zapisów strategii.

Aktualizacja zapisów strategii dotyczyła będzie operacji, przedsięwzięć i celów szczegółowych. Aktualizacja nie będzie obejmowała zmian w zapisach celów ogólnych strategii. Propozycje zapisów aktualizacyjnych przygotowane zostaną przez zespół roboczy ds. LSR, powołany na etapie przygotowywania strategii, przy współpracy z pracownikami Biura Stowarzyszenia oraz zespołem powołanym w celu prowadzenia ewaluacji własnej, i umieszczone na stronie internetowej Stowarzyszenia. W okresie 1 miesiąca od daty publikacji propozycji zapisów aktualizacyjnych, pracownicy Biura przyjmowali będą pisemne uwagi mieszkańców, co do ostatecznego kształtu aktualizacji strategii.

Zatwierdzenia propozycji zmian wynikających z procesu aktualizacji dokona Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”.

XIII ZASADY I SPOSÓB DOKONYWANIA OCENY (EWALUACJI) WŁASNEJ

Ewaluacja własna dokonywana będzie w okresach rocznych, równoległe z procesem monitoringu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Ewaluacji dokonywał będzie zespół ds. ewaluacji (2 członków stowarzyszenia, co najmniej 1 ekspert zewnętrzny). Zespół ten powołany zostanie, decyzją Zarządu Stowarzyszenia, w pierwszym kwartale wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju.

Przedmiotem ewaluacji będzie ocena stopnia realizacji celów oraz przedsięwzięć i wskaźników produktów określonych w Lokalnej Strategii Rozwoju.

Wyniki ewaluacji służyć będą wprowadzaniu zmian aktualizacyjnych w Lokalnej Strategii Rozwoju oraz usprawnień w działalności Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”.

Przedmiotem ewaluacji będzie:

- identyfikacja i ocena celów Lokalnej Strategii Rozwoju,
- identyfikacja i ocena sposobów realizacji celów,
- identyfikacja i ocena zamierzonych i niezamierzonych efektów wdrażania strategii.
- ocena jakości działań towarzyszących realizacji celów strategii (praca biura stowarzyszenia, praca Rady Programowej, działania informacyjno-promocyjne itp.)

Ewaluacja dostarczy także informacji na temat ilości i jakości zrealizowanych przedsięwzięć, wpływu zrealizowanych przedsięwzięć na osiąganie celów Lokalnej Strategii Rozwoju oraz propozycji zmian w sposobie funkcjonowania Stowarzyszenia.

Raporty z ewaluacji opublikowane zostaną, każdorazowo na stronach internetowych i zaprezentowane na najbliższych Walnych Zebraniach Członków Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”.

Decyzje dotyczące zmian w sposobie funkcjonowania Stowarzyszenia zostaną podjęte w drodze uchwały Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”.

XIV POWIĄZANIE LSR Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI

DOKUMENTY STRATEGICZNE NA POZIOMIE KRAJU

➤ STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2007-2015

Opracowana LSR dla obszaru *Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Kaczawskie* w pełni pokrywa się ze *STRATEGIĄ ROZWOJU KRAJU 2007-2015* (SRK), stanowiącą jeden z najważniejszych dokumentów priorytetowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego Polski na nadchodzące lata. Określa ona nie tylko cele i kierunki rozwoju kraju (zgodne z tendencjami europejskimi światowymi), ale także wskazuje warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Jednocześnie stanowi ona doskonały

punkt odniesienia dla różnego rodzaju programów i koncepcji przyjmowanych na różnych szczeblach, zarówno tych rządowych, jak i na poziomie regionalnym czy tym najbliższym obywatelowi, czyli lokalnym.

Wdrożenie planów i zamierzeń przyjętych w LSR, przyczyni się do realizacji wizji Polski, która zgodnie z przyjętą w listopadzie 2006 r. STRATEGIĄ ROZWOJU KRAJU zakłada że „Polska w roku 2015 będzie krajem o wysokim poziomie i jakości życia mieszkańców oraz silnej i konkurencyjnej gospodarce, zdolnej do tworzenia nowych miejsc pracy”. Kierunki tego rozwoju szczegółowo opisane zostały w sześciu priorytetach, wśród których wymienić możemy dwa tj. Priorytet 5. *Rozwój obszarów wiejskich* oraz Priorytet 6. *Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej*, do których bezpośrednio nawiązuje opracowana przez nas LSR.

W ramach pierwszego wymienionego priorytetu, przyjęta Strategia dla Partnerstwa Kaczawskiego, przyczyni się do osiągnięcia kilku celów, w szczególności a) Rozwój przedsiębiorczości i aktywności pozarolniczej oraz d) Wzrost jakości kapitału ludzkiego oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców wsi. Istotny wpływ będzie też miała na wdrożenie działań zapisanych w Priorytecie nr 6, tj. a) Podniesienie konkurencyjności polskich regionów oraz b) Wyrównywanie szans rozwojowych obszarów problemowych. Obydwie strategie zakładają, że obszary wiejskie powinny stać się konkurencyjnym miejscem do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej.

➤ **NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI)**

LSR dla obszaru *Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Kaczawskie* wpisuje się w założenia ***Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) 2007-2013***, wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie. Dokument ten podkreśla, że szczególnym wyzwaniem dla Polski, o charakterze przestrzennym, społecznym i gospodarczym jest restrukturyzacja rolnictwa i obszarów wiejskich, wskazując tym samym pewne działania, dzięki którym proces ten będzie miał charakter kompleksowy i płynny. Doprecyzowanie tych zapisów odnajdujemy w LSR, gdzie w opisane są wybrane indywidualnie przez Partnerstwo Kaczawskie, kroki wdrożenia przyjętych w NSRO założeń. Wszystko to sprawia, że Lokalna Strategia Rozwoju pokrywa które celem strategicznym NSRO, tj. *tworzeniem warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej* oraz w pełni spójna jest celami horyzontalnymi, m. in. *Wyrównywaniem szans rozwojowych i wspomaganiem zmian strukturalnych na obszarach wiejskich*. Działania te będą koncentrowały się na wsparciu rozbudowy infrastruktury technicznej i społecznej, tworzeniu warunków do rozwoju przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy poza rolnictwem, ochronie środowiska, edukacji młodego pokolenia, stworzeniu warunków lepszej dostępności do podstawowych usług.

Ponadto realizacja LSR nawiązuje w pewnym stopniu także innym celów NSRO, w tym w szczególności do celu nr 1 *Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa* oraz celu nr 2 *Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej*.

➤ KRAJOWY PLAN STRATEGICZNY ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH 2007-2013

Wszystkie koncepcje, plany czy strategie związane rozwojem obszarów wiejskich, na każdym szczeblu zarządzania, powinny być zgodne z założeniami **Krajowego Planu Strategicznego Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 (KPSROW)**. Jego przyjęcie stanowi z kolei podstawę dla realizacji działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, której wiodącym założeniem jest koncepcja wielofunkcyjności rolnictwa i obszarów wiejskich. Zakłada ona wzmocnienie ekonomiczne gospodarstw rolnych i wzrost konkurencyjności sektora rolno-spożywczego, z jednoczesnym zapewnieniem instrumentów na rzecz różnicowania działalności gospodarczej w kierunku pozyskania i stworzenia alternatywnych źródeł dochodów mieszkańców wsi. Przyczyni się ona do polepszenia jakości życia na obszarach wiejskich, poprzez rozwinięcie sektora podstawowych usług na rzecz ludności, jak również będzie stanowić alternatywę dla obecnie dominującej roli obszarów wiejskich, jaką jest produkcja żywności. Opracowana Strategia dla obszaru LGD w pełni pokrywa się z powyższymi zapisami. Spójność tych dokumentów widoczna jest również na płaszczyźnie funkcji obszarów wiejskich w zachowaniu i odtwarzaniu walorów krajobrazowych oraz zasobów przyrody, tj. zachowanie dobrego stanu ekologicznego wód i gleb, bogactwa siedlisk i różnorodności biologicznej, a także dziedzictwa kulturowego wsi.

Przedstawione w KPSROW priorytety krajowe, odzwierciedlają potrzeby Polski w zakresie rozwoju obszarów wiejskich i ustanawiają podstawowe sfery, wokół których zostaną zaprogramowane szczegółowe instrumenty wsparcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-13 w układzie czterech osi. Bezpośrednio do dwóch z nich nawiązuje LSR dla obszaru *Lokalne Grupy Działania Partnerstwo Kaczawskie*, tj. osi 3 *Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej* oraz osi 4 *Leader*, które to w ramach realizacji LSR, stanowią najbardziej aktywne obszary interwencji potencjalnego wsparcia udzielanego przez Lokalne Grupy Działania.

DOKUMENTY STRATEGICZNE NA POZIOMIE REGIONU

➤ STRATEGIA ROZWOJU DOLNEGO ŚLĄSKA DO 2020 R.

Jednym z najważniejszych dokumentów określających cele, priorytety i kierunki polityki rozwoju, prowadzonej na terenie Dolnego Śląska jest przyjęta w 2005 r. Strategia rozwoju województwa. Sformułowany w jej ramach cel nadrzędny *„Podniesienie poziomu życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz poprawa konkurencyjności regionu przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”* stanowi scalenie i realizację trzech kategorii celów obejmujących sferę gospodarczą, przestrzenną i społeczną.

Cel gospodarczy - *zbudowanie konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki Dolnego Śląska.*

Planuje się osiągnięcie wysokiego i stabilnego tempa wzrostu oraz rozwoju gospodarczego, jak również poprawę konkurencyjności Dolnego Śląska jako regionu atrakcyjnego do inwestowania i długookresowego prowadzenia innowacyjnej działalności gospodarczej.

Cel przestrzenny - *zwiększenie spójności przestrzennej i infrastrukturalnej regionu i jego integracja z europejskimi obszarami wzrostu.* Dla opracowania i prawidłowego wdrożenia LSR dla obszaru *Lokalne Grupy Działania Partnerstwo Kaczawskie* najistotniejszy w tej grupie stanowi priorytet 2. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, obejmujący działania związane z podniesieniem poziomu życia ludności wiejskiej, poprzez przebudowę funkcjonalnej struktury wsi w regionie, aby umożliwić

pełne korzystanie z najnowszych elementów infrastruktury, co nastąpi dzięki angażowaniu w tym celu środków zewnętrznych, w tym unijnych. Ponadto wspólne są kierunki obydwu Strategii zmierzające do rozwoju pozarolniczej aktywności mieszkańców terenów wiejskich i wykształcenie nowych funkcji dla tych terenów (działanie nr 3).

Cel „Społeczny”: *Rozwijanie solidarności społecznej oraz postaw obywatelskich twórczych i otwartych na świat.* W ramach tak określonego celu zakłada się stworzenie warunków do poprawy jakości życia, osiągnięcie wysokiego poziomu zaspokojenia potrzeb społecznych, w szczególności w obszarach: socjalnym, edukacyjnym, kulturowym i zdrowotnym. W tym miejscu LSR w sposób najbardziej wyraźny nawiązuje do działań w ramach priorytetu 2. *Umacnianie społeczeństwa obywatelskiego, rozwój kultury, gdzie wspierane będą działania związane z aktywizacją społeczności lokalnych, w szczególności z terenów wiejskich.*

➤ STRATEGIA ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Kolejnym dokumentem o charakterze regionalnym, do którego w wielu punktach nawiązuje LSR stanowi Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Dolnośląskiego zatytułowana „Krok w III tysiąclecie”. Strategia podkreśla potrzebę zrównania warunków życia i pracy ludności wiejskiej z warunkami występującymi w środowiskach miejskich, gdzie społeczeństwo akceptować i świadomie wybierać będzie obszary wiejskie, jako swoje miejsce życia i pracy. Za cel rozwoju obszarów wiejskich Strategia przyjęła a) *podniesienie poziomu życia ludności wiejskiej*, b) *wielofunkcyjny i zrównoważony rozwój tych obszarów*, co w pełni pokrywa się z zapisami szczegółowych celów i działań określonych w LSR Partnerstwa Kaczawskiego.

W wyniku przeprowadzonej analizy obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego, które potwierdziły tezę o ich znacznym zróżnicowaniu, dokonano regionalizacji województwa, wydzielając 5 regionów różniących się między sobą poziomem i warunkami rozwoju społeczno-gospodarczego oraz pełnionymi przez obszary wiejskie funkcjami. Teren będący strefą funkcjonowania LGD Partnerstwo Kaczawskie obejmuje trzy regiony: „I - Intensywnego rolnictwa” (powiat jaworski i złotoryjski), „III - przemysłowo-rekreacyjno-turystyczny” (Świerzawa). Sprawia to, że stosowana w tym przypadku lista narzędzi i form interwencji, powinna być znacznie szersza, stanowiąc odpowiedź na potrzeby oraz oczekiwania zróżnicowanej grupy mieszkańców. Strategia wskazuje, że w przypadku pierwszego regionu posiada on najlepsze warunki do rozwijania intensywnego, towarowego rolnictwa. Z kolei dla regionu nr 3, stoi na stanowisku, że podstawowym źródłem utrzymania ludności będzie świadczenie usług rekreacyjno-turystycznych - co potwierdza m. in. wysoki poziom przedsiębiorczości i istniejąca w tym regionie duża liczba gospodarstw agroturystycznych.

PLANY I KONCEPCJE POWIATOWE

➤ DOKUMENTY PLANISTYCZNE I STRATEGIA ROZWOJU POWIATÓW PARTNERSTWA KACZAWSKIEGO

Przyjęta LSR dla obszaru Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Kaczawskie wpisuje się również w najważniejsze dokumenty planistyczne na poziomie powiatów, m. in. w Strategię Rozwoju Powiatu Jaworskiego, Złotoryjskiego i Legnickiego która podkreślają, że

podstawowym zadaniem każdej władzy jest tworzenie na swoim terenie warunków do rozwoju i samorealizacji jednostek ludzkich, podmiotów gospodarczych, organizacji społecznych. Fundamentem takiego działania są zaakceptowane strategie zamierzeń zawierająca w sobie cele, do których będzie się dążyć. W zakresie rozwoju obszarów wiejskich, strategie te wskazują, iż podobnie jak w skali całego kraju, również w powiatach, rozwiązanie problemów wsi i rolnictwa wymaga przebudowy gospodarki oraz głębokich przemian w sferze produkcji rolniczej, strukturze demograficznej, przestrzennej, społeczno-zawodowej, a przede wszystkim w mentalności samych rolników. Kierunki i zamierzenia wskazane w strategiach powiatowych w tym zakresie to przede wszystkim konsekwentne rozwiązywanie problemów polskiej wsi, poprzez ekonomiczne wzmacnianie gospodarstw rolnych, poprawa warunków życia i pracy mieszkańców wsi, lepsze wykorzystanie przestrzeni rolniczej, poprawa struktury agrarnej itd.

Ponadto zarówno LSR, jak i strategie i zamierzenia powiatowe, upatrują jako niezwykłą szansę dla lokalnych terenów wiejskich w postaci rozwoju sektora turystycznego, przy wykorzystaniu znacznych walorów turystycznych tego regionu. Turystykę należy traktować także jako ważną dziedzinę biznesu. Takie podejście nakazuje widzenie jej jako szeregu działań i przedsięwzięć, które mogą przynieść korzyści, zarówno dla bezpośrednich inwestorów, jak i całej lokalnej społeczności. Turystyka może stać się ważnym stymulatorem rozwoju regionu, generatorem miejsc pracy i zysków. Stworzenie nowoczesnego zaplecza turystycznego wymaga promocji i wielu dodatkowych przedsięwzięć marketingowych oraz wysokich nakładów.

STRATEGIE GMINNE

W dokumentach strategicznych opracowanych przez gminnych partnerów wchodzących w skład *LGD Partnerstwo Kaczawskie*, w wielu miejscach ujęte są zagadnienia związane z obszarami wiejskimi wraz ze wskazaniem kierunków działania, które mają przełożyć się w konsekwencji na ich społeczno-gospodarczy rozwój. Przyjęte plany i strategie koncentrują się w tym zakresie m. in. na tworzeniu optymalnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i ograniczenia bezrobocia, zwiększenia produkcji tzw. zdrowej żywności, zrzeszania się właścicieli gospodarstw rolnych w grupach producenckich oraz wsparciu finansowym wspomnianych gospodarstw ze źródeł zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej.

Sporo miejsca poświęcono również zagadnieniom ochrony środowiska naturalnego na tych obszarach, wraz z działaniami w zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury technicznej (przede wszystkim komunikacyjnej i wodno-kanalizacyjnej), a także szerszych działań proekologicznych w zakresie edukacyjnym.

We wszystkich strategiach podkreślano bogate lokalne zasoby przyrodniczo-kulturowe, ze wskazaniem na ich odpowiednie wykorzystanie, służące rozwojowi sektora turystycznego. Tworzyć go mają powstające liczne gospodarstwa agroturystyczne i rękodzielnicze, określane jako pozarolnicze miejsca pracy na terenach wiejskich. Wparte mają one być prowadzonymi akcjami szkoleniowymi dla lokalnych przedsiębiorców z zakresu zarządzania i organizacji turystyki.

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

Podejmowanie racjonalnych decyzji dotyczących rozwoju m. in. obszarów wiejskich wymaga planowania strategicznego łączącego problematykę społeczną, ekologiczną, gospodarczą i przestrzenną. Tak kompleksowe podejście do planowania stało się podstawą opracowania LSR dla obszaru *Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Kaczawskie*, która

określa bądź niektórych przypadkach jedynie doprecyzowuje wcześniej założone już kierunki działania, na obszarze zamieszkiwanym przez ponad 60 tys. osób. Zdajemy sobie sprawę, że wskazana w Strategii droga dla wielu uczestniczących w tym procesie dolnośląskich wsi, będzie drogą ciężkiej, ale i także owocnej pracy.

Wg wielu partnerów uczestniczących w procesie przygotowawczym tego dokumentu, jest ona jedynym rozwiązaniem, aby sprostać wielu wyzwaniom, wykorzystując w pełni istniejący potencjał i szansę rozwojowe, w tym również dostęp do środków zewnętrznych. Poprzez działania związane ze zwiększeniem ilości i podniesieniem standardu wiejskiej bazy wypoczynkowej, udostępnieniem turystom rzadkich produktów i usług, a także inicjując działania wpływające na polepszenie dostępności mieszkańców wsi do nowoczesnych form komunikacji, przełoży się w konsekwencji na znaczną poprawę jakości życia tej społeczności. Tak opracowana Strategia wymaga jedynie bieżącego monitoringu i aktualizacji, uwzględniając poziom wdrażania oraz realizacji założonych wcześniej celów.

XV PLANOWANE DZIAŁANIA, PRZEDSIĘWZIĘCIA, OPERACJE W RAMACH INNYCH PROGRAMÓW

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” w kolejnych latach funkcjonowania planuje aktywnie wypełniać swoją misję i urzeczywistniać wizję rozwoju obszaru – realizując w tym celu dodatkowe projekty finansowane z innych źródeł. Będą to projekty **uzupełniające** działania realizowane w ramach osi 4 Leader - Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich jednak nie powodujące nakładania się pomocy finansowej, a wręcz przeciwnie uzupełniające zaplanowane przedsięwzięcia i operacje. Przewidywane źródła finansowania dostępne ze środków Unii Europejskiej to programy operacyjne o zasięgu regionalnym, krajowym i transgranicznym. Wśród potencjalnych źródeł finansowania znajdujących się w zasięgu LGD Partnerstwo Kaczawskie należy wymienić:

- Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska - Rzeczpospolita Polska 2007 - 2013
- Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska - Saksonia 2007-2013
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki konkursy ogólnopolskie i regionalne
- Program Porcyjny Innowacyjna Gospodarka
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Dolnośląskiego
- inne programy

Wśród potencjalnych źródeł krajowych należy wymienić:

- Fundusz Inicjatyw Obywatelskich,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- EOG
- inne krajowe i zagraniczne źródła finansowania.

W celu wyeliminowania ewentualnych zagrożeń polegających na nakładaniu się pomocy finansowej uzyskanej w ramach PROW oraz innych programów realizowanych z budżetu Unii Europejskiej cały proces monitorował będzie zarząd, który podejmie ostateczną decyzję o przystąpieniu do realizacji danego projektu czy programu. Aby się

jednak zabezpieczyć przed nakładaniem podwójnego finansowania oraz czasu pracy przeznaczonego na wykonywanie tych obowiązków i zadań pracowników biura LGD Partnerstwo Kaczawskie przyjmuje następujące mechanizmy zabezpieczeń:

- na potrzeby realizacji innych projektów zatrudniani będą nowi pracownicy, bądź sporządzone będą oddzielne umowy na wykonywanie dodatkowych czynności przez pracowników biura,
- tworzone będą wydzielone konta bankowe (lub subkonta) do obsługi poszczególnych projektów oraz jasnego i czytelnego przepływu środków pieniężnych,
- dokumenty księgowe na trwałe będą opisane co do projektu i źródła, z jakiego dany koszt będzie sfinansowany,
- w przypadku osób zaangażowanych jednocześnie w realizację dwóch lub więcej programów, w umowie o pracę z tą osobą zostanie wskazany wymiar czasu pracy, jaki ta osoba jest zobowiązana przeznaczyć na wykonanie zadań i obowiązków związanych z realizacją poszczególnych programów. Łączny wymiar czasu pracy nie może przy tym przekroczyć wielkości maksymalnych dopuszczonych w Kodeksie Pracy,
- koszty administracyjne będą dzielone proporcjonalnie jeśli do tego celu będzie wykorzystywane biuro i urządzenia w nim funkcjonujące.

XVI PRZEWIDYWANY WPŁYW REALIZACJI LSR NA ROZWÓJ REGIONU I OBSZARÓW WIEJSKICH

Opracowana do wdrożenia Lokalna Strategia Rozwoju Partnerstwa Kaczawskiego obejmuje w całości swym zasięgiem obszary wiejskie powiatu jaworskiego i złotoryjskiego oraz jedną gminę (Krotoszyce) z powiatu legnickiego. Wdrażanie Strategii będzie więc miało przede wszystkim wpływ na rozwój tychże obszarów, ale pośrednio także na rozwój całego regionu, a docelowo również całego województwa dolnośląskiego. Wpływ ten jest naturalnym następstwem powiązań kierunków rozwoju, celów ogólnych oraz celów szczegółowych, a także przedsięwzięć i operacji, które będą realizowane w ramach LSR, a w konsekwencji realizować będą również założenia zapisane w dokumentach planistycznych związanych z województwem dolnośląskim oraz gminami wiejskimi, wiejsko-miejskimi i miejskimi Partnerstwa Kaczawskiego.

Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju przyczyniać będzie się do rozwoju atrakcyjności turystycznej, sprzyjać będzie lepszemu zaspakajaniu potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru jaki obejmuje.

W poniższej tabeli przedstawiono policzalne rezultaty/efekty, przyczyniania się Lokalnej Strategii Rozwoju do rozwoju obszarów wiejskich objętych strategią.

Tabela nr 28. Lokalna Strategia Rozwoju a rozwój regionu – rezultaty

L.p.	Rezultat wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju
1.	Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw lub produktów opartych na dziedzictwie lokalnym,
2.	Liczba wykreowanych produktów lokalnych
3.	Liczba nowopowstałych, rozbudowanych lub lepiej wyposażonych przedsiębiorstw
4.	Liczba szkoleń w zakresie rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej
5.	Liczba nowych, zmodernizowanych lub lepiej wyposażonych budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno kulturalne, ilość nowych lub odnowionych placów zabaw
6.	Długość lub powierzchnia zmodernizowanych parkingów, nowych chodników, lub oświetlenia ulicznego
7.	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów obsługi ruchu turystycznego
8.	Liczba nowych lub wypromowanych atrakcji turystycznych
9.	Ilość działań promocyjnych związanych z turystyką aktywną oraz wytyczaniem i oznakowaniem szlaków, wraz z budową małej architektury
10.	Liczba nowych przedsięwzięć gospodarczych świadczących usługi turystyczne, w tym agroturystyczne
11.	Liczba wyposażonych zespołów ludowych, kół gospodyń wiejskich, domów kultury, świetlic, placów zabaw, ilość zorganizowanych imprez, szkoleń, spotkań integracyjnych, ilość odnowionych budynków charakterystycznych dla dziedzictwa regionu,
12.	Liczba odnowionych obiektów sakralnych i budynków charakterystycznych dla architektury regionu

Wpływ wdrażania i realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju będzie najbardziej odczuwalny i widzialny w postaci aktywizacji mieszkańców obszaru LGD. Już na etapie przygotowywania LSR odnotowano wzrost zainteresowania, mieszkańców obszaru LGD, zawiązywaniem grup formalnych skupiających swą działalność na integracji i kultywowaniu dziedzictwa regionu. Działaność Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie Kaczawskie przyniosło wiele wymiernych efektów w postaci aktywizacji i przekazywania informacji o programach i instrumentach wsparcia dla obszarów wiejskich przede wszystkim z Unii Europejskiej.

LGD prowadziła również wsparcie szkoleniowo-doradcze, które mamy nadzieję przyniesie rezultaty w trakcie nowego okresu programowania 2007 – 2013 i wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju Partnerstwa Kaczawskiego. Będzie to odczuwalny i mierzalny wzrost w postaci choćby zwiększonej liczby projektów “miękkich” przygotowywanych i realizowanych na obszarze LGD.

XVII INFORMACJA O DOŁĄCZONYCH DO LSR ZAŁĄCZNIKACH***Lista załączników:***

Załącznik Nr 1	Potwierdzenie złożenia wniosku w naborze
Załącznik nr 2	Karta oceny zgodności operacji z LSR
Załącznik nr 3	Oświadczenie poufności i bezstronności Członka Rady
Załącznik nr 4	Streszczenie wniosku o dofinansowanie operacji - KARTA OPERACJI
Załącznik nr 5	KARTA OCENY operacji według lokalnych kryteriów dla Działania: Różnicowanie w kierunku działalności nie rolniczej.
Załącznik nr 6	KARTA OCENY operacji według lokalnych kryteriów dla Działania: Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorczości
Załącznik nr 7	KARTA OCENY operacji według lokalnych kryteriów dla Działania: Odnowa i rozwój wsi.
Załącznik nr 8	KARTA OCENY operacji według lokalnych kryteriów dla Działania: Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju – małe projekty.
Załącznik nr 9	KARTA OCENY operacji według dodatkowych lokalnych kryteriów dla Działania: Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju – nabór tematyczny.

Załącznik Nr 1 Potwierdzenie złożenia wniosku w naborze

.....
Miejscowość, data

Potwierdzenie złożenia wniosku w naborze

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” potwierdza terminowe złożenie wniosku pn.:

.....
.....
.....
.....
.....

.....,
w ramach naboru na operacje w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”.

Godzina złożenia wniosku:

Numer wniosku wg kolejności wpływu:

.....
Pieczęć LGD

.....
Podpis osoby przyjmującej wniosek

Załącznik nr 2 Karta oceny zgodności operacji z LSR

Miejsce na pieczęć	KARTA OCENY ZGODNOŚCI PROJEKTU Z LSR		KO nr 1							
			Wersja: 1.2							
Nr konkursu										
Termin rozpatrywania wniosku										
Imię i nazwisko oceniającego										
Nr wniosku										
Wnioskodawca										
DZIAŁANIE PROW 2007-2013 W RAMACH WDRAŻANIA LSR	☐ Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej ☐ Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw ☐ Odnowa i rozwój wsi ☐ Małe projekty									
1. CZY REALIZACJA PROJEKTU / OPERACJI PRZYCZYNI SIĘ DO OSIĄGNIĘCIA CELÓW OGÓLNYCH LSR?			TAK	NIE						
CO 1: Rozwój przedsiębiorczości i usług na obszarze Partnerstwa Kaczawskiego w oparciu o zasoby przyrodnicze i kulturowe			☐	☐						
CO 2: Aktywizacja obszarów wiejskich oraz integracja mieszkańców			☐	☐						
CO 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych kulturowych jako najcenniejszych atutów Kraju Wygasłych Wulkanów			☐	☐						
2. CZY REALIZACJA PROJEKTU / OPERACJI PRZYCZYNI SIĘ DO OSIĄGNIĘCIA CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH LSR?										
Cel ogólny nr 1	TAK	NIE		Cel ogólny nr 2	TAK	NIE		Cel ogólny nr 3	TAK	NIE
CSZ 1	☐	☐		CSZ 1	☐	☐		CSZ 1	☐	☐
CSZ 2	☐	☐		CSZ 2	☐	☐		CSZ 2	☐	☐
				CSZ 3	☐	☐				
3. CZY REALIZACJA PROJEKTU / OPERACJI JEST ZGODNA Z PRZEDSIĘWZIĘCIAMI ZAPLANOWANYMI W LSR?										
Nr PRZEDSIĘWZIĘCIA	I	II	III	IV	V	VI	VII			
TAK	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			
NIE	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐			
UZASADNIENIE ZGODNOŚCI PROJEKTU/OPERACJI Z ZAZNACZONYMI PRZEDSIĘWZIĘCIAMI W LSR:										
Głosuję za uznaniem, że operacja jest zgodna/nie jest zgodna * z LSR										
MIEJSCE:		DATA:		CZYTELNY PODPIS:						

* niepotrzebne skreślić

INSTRUKCJA WYPEŁNIANIA KARTY:

Instrukcja wypełniania karty przez Członka Rady określona została w regulaminie Rady Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”, stanowiący załącznik Nr 1 do Uchwały Nr I/2/2009 Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” z dnia 13 stycznia 2009 roku.

Załącznik nr 3 Oświadczenie poufności i bezstronności Członka Rady

.....
Miejscowość, data

OŚWIADCZENIE POUFNOŚCI I BEZSTRONNOŚCI CZŁONKA RADY

Imię i nazwisko członka Rady:

Instytucja organizująca: Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie”

Niniejszym oświadczam, że:

1. Zapoznałem/zapoznałam się z Regulaminem Rady Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Kaczawskie” i zasadami wyboru operacji w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD.
2. Nie jestem*/jestem* wnioskodawcą operacji.
3. Nie jestem*/jestem* właścicielem, współwłaścicielem, pracownikiem, współmałżonkiem lub krewnym do II stopnia pokrewieństwa wnioskodawcy.
4. Zobowiązuję się, do wypełniania moich obowiązków w sposób uczciwy i sprawiedliwy, zgodnie z posiadaną wiedzą.
5. Zobowiązuję się również nie zatrzymywać kopii jakichkolwiek pisemnych lub elektronicznych informacji.
6. Zobowiązuję się do zachowania w tajemnicy i zaufaniu wszystkich informacji i dokumentów ujawnionych mi lub wytworzonych przeze mnie lub przygotowanych przeze mnie w trakcie lub jako rezultat oceny i zgadzam się, że informacje te powinny być użyte tylko dla celów niniejszej oceny i nie mogą zostać ujawnione stronom trzecim.

* niepotrzebne skreślić

Mając na uwadze powyższe zwracam się z prośbą o wykluczenie mnie z głosowania nad operacją wnioskowaną przez (w przypadku braku powiązań, o których mowa powyżej wpisać: **nie dotyczy**) :

- 1.....
- 2
- 3

.....
(podpis)

.....
(miejscowość)

Załącznik nr 4 Streszczenie wniosku o dofinansowanie operacji KARTA OPERACJI

.....
Miejscowość, data

Streszczenie wniosku o dofinansowanie operacji KARTA OPERACJI

I Identyfikacja wniosku i wnioskodawcy.

1. Nr konkursu:
2. Nr wniosku:
3. Tytuł wniosku:
4. Nazwa (imię i nazwisko) wnioskodawcy:
.....
5. Adres wnioskodawcy:
.....

II Charakterystyka projektu.

- Cel projektu:
- Czy cel projektu odpowiada na cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju?
(Proszę napisać i uzasadnić na jakie cele LSR odpowiada wniosek)
.....
- Czy operacja jest zgodna z przedsięwzięciami zaplanowanymi w Lokalnej Strategii Rozwoju?
(Proszę napisać i uzasadnić z jakimi przedsięwzięciami LSR zgodna jest oceniana operacja)
.....

.....
imię i nazwisko oraz podpis sporządzającego streszczenie

Załącznik nr 5. KARTA OCENY operacji według lokalnych kryteriów dla Działania: Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej.

WZÓR

Pieczęć	KARTA OCENY operacji według lokalnych kryteriów			KO nr 2.1
				Wersja 1.3
Nr konkursu		Termin rozpatrywania wniosku		
Nr wniosku		Imię i nazwisko oceniającego		
Wnioskodawca				
Kryterium oceny operacji			Przyznana ocena	Uzasadnienie/Uwagi ¹
1. Powierzchnia gospodarstwa rolnego, którą posiada wnioskodawca, lub w której pracuje będąc małżonkiem rolnika lub jego domownikiem w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu rolniczym: 2 punkty - do 10 ha 1 punkt - powyżej 10 ha				
2. Wysokość wnioskowanej pomocy. Preferowane są operacje, w których wnioskowana kwota nie przekracza kwoty pomocy założonej w budżecie LSR. 2 punkty – nie przekracza 1 punkt - przekracza				
3. Poziom współfinansowania operacji. Preferowane są operacje, które współfinansowane są przez Wnioskodawcę z większym udziałem własnym. 2 punkty – operacja jest współfinansowana z udziałem większym niż 60% wydatków kwalifikowanych 1 punkt – operacja jest współfinansowana z udziałem mniejszym niż 60% wydatków kwalifikowanych				
4. Rodzaj działalności gospodarczej. 2 punkty – działalność, której dotyczy operacja bezpośrednio związana jest z sektorem turystycznym albo produktami lokalnymi lub z wykorzystaniem technologii informatycznych 1 punkt – pozostałe				
5. Wpływ realizacji operacji na osiągnięcie celów ogólnych i szczegółowych Lokalnej Strategii Rozwoju. 2 punkty – duży wpływ 1 punkt – mały wpływ				
Suma przyznanych punktów				
MIEJSCE		DATA	CZYTELNY PODPIS	

¹ – Uzasadnienie, uwagi są obowiązkowe w przypadku kryterium nr 5.

Załącznik nr 6. KARTA OCENY operacji według lokalnych kryteriów dla Działania: Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw. WZÓR

Pieczęć	KARTA OCENY operacji według lokalnych kryteriów			KO nr 2.1
				Wersja 1.3
Nr konkursu		Termin rozpatrywania wniosku		
Nr wniosku		Imię i nazwisko oceniającego		
Wnioskodawca				
Kryterium oceny operacji			Przyznana ocena	Uzasadnienie/Uwagi ¹
1. Członkostwo w „LGD Partnerstwo Kaczawskie”. Preferowane są operacje, w których wnioskodawca jest członkiem Stowarzyszenia „LGD Partnerstwo Kaczawskie”. • 2 punkty – wnioskodawca jest członkiem LGD • 1 punkt – wnioskodawca nie jest członkiem LGD				
2. Wysokość wnioskowanej pomocy. Preferowane są operacje, w których wnioskowana kwota nie przekracza kwoty pomocy założonej w budżecie LSR. • 2 punkt – nie przekracza • 1 punkt – przekracza				
3. Preferuje się wnioskodawców, którzy korzystali z bezpłatnego doradztwa świadczonego przez LGD. • 2 punkty - dla wnioskodawców, którzy korzystali z doradztwa • 1 punkt - dla wnioskodawców, którzy nie korzystali z doradztwa				
4. Rodzaj działalności gospodarczej: • 2 punkty – działalność, której dotyczy operacja bezpośrednio związana jest z sektorem turystycznym albo produktami lokalnymi lub z wykorzystaniem technologii informatycznych • 1 punkt – pozostałe				
5. Wpływ realizacji operacji na osiągnięcie celów ogólnych i szczegółowych Lokalnej Strategii Rozwoju. • 2 punkty – duży wpływ • 1 punkt – mały wpływ				
Suma przyznanych punktów				
MIEJSCE		DATA		CZYTELNY PODPIS

¹ – Uzasadnienie, uwagi są obowiązkowe w przypadku kryterium nr 5.

Załącznik nr 7. KARTA OCENY operacji według lokalnych kryteriów dla Działania: Odnowa i rozwój wsi.

WZÓR

Pieczęć	KARTA OCENY operacji według lokalnych kryteriów			KO nr 2.1
				Wersja 1.3
Nr konkursu		Termin rozpatrywania wniosku		
Nr wniosku		Imię i nazwisko oceniającego		
Wnioskodawca				
Kryterium oceny operacji			Przyznana ocena	Uzasadnienie/Uwagi ¹
1. Członkostwo w „LGD Partnerstwo Kaczawskie”. Preferowane są operacje, w których wnioskodawca jest członkiem Stowarzyszenia „LGD Partnerstwo Kaczawskie”. 2 punkty – wnioskodawca jest członkiem LGD 1 punkt – wnioskodawca nie jest członkiem LGD				
2. Wysokość wnioskowanej pomocy. Preferowane są operacje, w których wnioskowana kwota nie przekracza kwoty pomocy założonej w budżecie LSR. 2 punkt – nie przekracza 1 punkt – przekracza				
3. Poziom współfinansowania operacji. Preferowane są operacje, które współfinansowane są przez Wnioskodawcę z większym udziałem własnym. 2 punkty – operacja jest współfinansowana z udziałem większym niż 30% wydatków kwalifikowalnych 1 punkt – operacja jest współfinansowana z udziałem mniejszym niż 30% wydatków kwalifikowalnych				
4. Rodzaj operacji. Preferuje się operacje, które dotyczą: 2 punkty – zaspakajania potrzeb społeczności w zakresie turystyki oraz infrastruktury publicznej 1 punkt – zaspakajania potrzeb w zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz inwestycje w zakresie sportu i rekreacji				
5. Wpływ realizacji operacji na osiągnięcie celów ogólnych i szczegółowych Lokalnej Strategii Rozwoju. 2 punkty – duży wpływ 1 punkt – mały wpływ				
Suma przyznanych punktów				
MIEJSCE		DATA		CZYTELNY PODPIS

¹ – Uzasadnienie, uwagi są obowiązkowe w przypadku kryterium nr 5.

Załącznik nr 8. KARTA OCENY operacji według lokalnych kryteriów dla Działania: Małe projekty.

WZÓR

Pieczęć	KARTA OCENY operacji według lokalnych kryteriów			KO nr 2.1
				Wersja 1.3
Nr konkursu		Termin rozpatrywania wniosku		
Nr wniosku		Imię i nazwisko oceniającego		
Wnioskodawca				
Kryterium oceny operacji			Przyznana ocena	Uzasadnienie/Uwagi ¹
1. Członkostwo w „LGD Partnerstwo Kaczawskie”. Preferowane są operacje, w których wnioskodawca jest członkiem Stowarzyszenia „LGD Partnerstwo Kaczawskie”. 2 punkty – wnioskodawca jest członkiem LGD 1 punkt – wnioskodawca nie jest członkiem LGD				
2. Preferuje się wnioskodawców, którzy korzystali z bezpłatnego doradztwa świadczonego przez LGD. 2 punkty - dla wnioskodawców, którzy korzystali z doradztwa 1 punkt - dla wnioskodawców, którzy nie korzystali z doradztwa				
3. Wysokość wnioskowanej pomocy. Preferowane są operacje, w których wnioskowana kwota nie przekracza kwoty pomocy założonej w budżecie LSR. 2 punkt – nie przekracza 1 punkt - przekracza				
4. Działalność, której dotyczy operacja, oparta jest na wykorzystaniu lokalnych zasobów albo lokalnego dziedzictwa kulturowego lub historycznego lub przyrodniczego. 2 punkty – za wykorzystanie 3 zasobów 1 punkt - za wykorzystanie mniej niż 3 zasobów				
5. Wpływ realizacji operacji na osiągnięcie celów ogólnych i szczegółowych Lokalnej Strategii Rozwoju. 2 punkty – duży wpływ 1 punkt – mały wpływ				
Suma przyznanych punktów				
MIEJSCE		DATA		CZYTELNY PODPIS

¹ – Uzasadnienie, uwagi są obowiązkowe w przypadku kryterium nr 5.

Załącznik nr 9. KARTA OCENY operacji według dodatkowych lokalnych kryteriów dla naborów tematycznych

WZÓR

Pieczęć	KARTA OCENY operacji według dodatkowych lokalnych kryteriów wyboru		KO nr 1.1
			Wersja 1.1
Nr konkursu		Termin rozpatrywania wniosku	
Nr wniosku		Imię i nazwisko oceniającego	
Wnioskodawca			
Kryterium oceny operacji		Przyzna na ocena	Uzasadnienie/Uwagi ¹
1. Innowacyjność operacji w odniesieniu do obszaru LGD. Preferuje się operacje innowacyjne, niespotykane w skali lokalnej - tj. wykorzystujące niepraktykowane dotąd zastosowania zasobów i rozwiązań, nowe technologie lub realizujące nowe usługi lub produkty na obszarze LGD 0 punktów - operacja nie jest innowacyjna 1 punkt - operacja innowacyjna na poziomie gminy 2 punkty - operacja innowacyjna na poziomie obszaru LGD 3 punkty - operacja innowacyjna na poziomie województwa			
2. Promocja obszaru LGD. Preferuje się operacje, które wpływają na promocję jak największego obszaru LGD. 0 punktów – brak zaplanowanych narzędzi mających wpływ na promocję obszaru LGD 1 punkt – operacja przyczyni się do promocji obszaru LGD w sposób pośredni 2 punkty – operacja przyczyni się do promocji obszaru LGD w sposób bezpośredni 3 punkty – wnioskodawca, zgodnie z zakresem działań, wykorzystuje w tytule operacji nazwę „Partnerstwo Kaczawskie”, Kraina Wygasłych Wulkanów lub pochodne			
3. Rozwój oferty turystycznej. Preferuje się operacje inwestujące w potencjał turystyczny regionu. 0 punktów - operacja nie inwestuje w potencjał turystyczny regionu 1 punkt – operacja polega na modernizacji małej infrastruktury turystycznej lub/i szlaków turystycznych 2 punkty – operacja polega na budowie małej infrastruktury turystycznej lub/i tworzeniu nowych szlaków turystycznych 3 punkty – operacja polega na inwestycji tworzącej nową ofertę turystyczną i edukacyjną.			
4. Działanie w partnerstwie. Preferuje się operacje realizowane przy współpracy partnerów, w opisie zadań zostanie wskazane Partnerstwo wraz z podziałem zadań partnerów: 0 punktów - operacja nie zakłada zaangażowania partnera 1 punkt - operacja zakłada zaangażowanie partnera z jednego sektora zaangażowanego w realizację LSR 2 punkty – operacja zakłada realizację działań integrujących partnerów z dwóch sektorów zaangażowanych w realizację LSR 3 punkty - operacja zakłada realizację działań integrujących partnerów z trzech sektorów zaangażowanych w realizację LSR			

5. Grupa docelowa operacji związanych ze szkoleniami. Preferuje się operacje, których działania szkoleniowe skierowane są do konkretnych grup docelowych: • 0 punktów - operacja nie wskazuje żadnej głównej grupy docelowej • 1 punkt – operacja skierowana jest przede wszystkim do liderów lokalnych, grup nieformalnych i organizacji pozarządowych • 2 punkty – operacja skierowana jest przede wszystkim do kobiet wiejskich • 3 punkty - operacja skierowana jest przede wszystkim do producentów i usługodawców działających na obszarze LGD					
Suma przyznanych punktów					
MIEJSCE		DATA		CZYTELNY PODPIS	

¹ – *Uzasadnienie, uwagi są obowiązkowe do wszystkich kryteriów.*